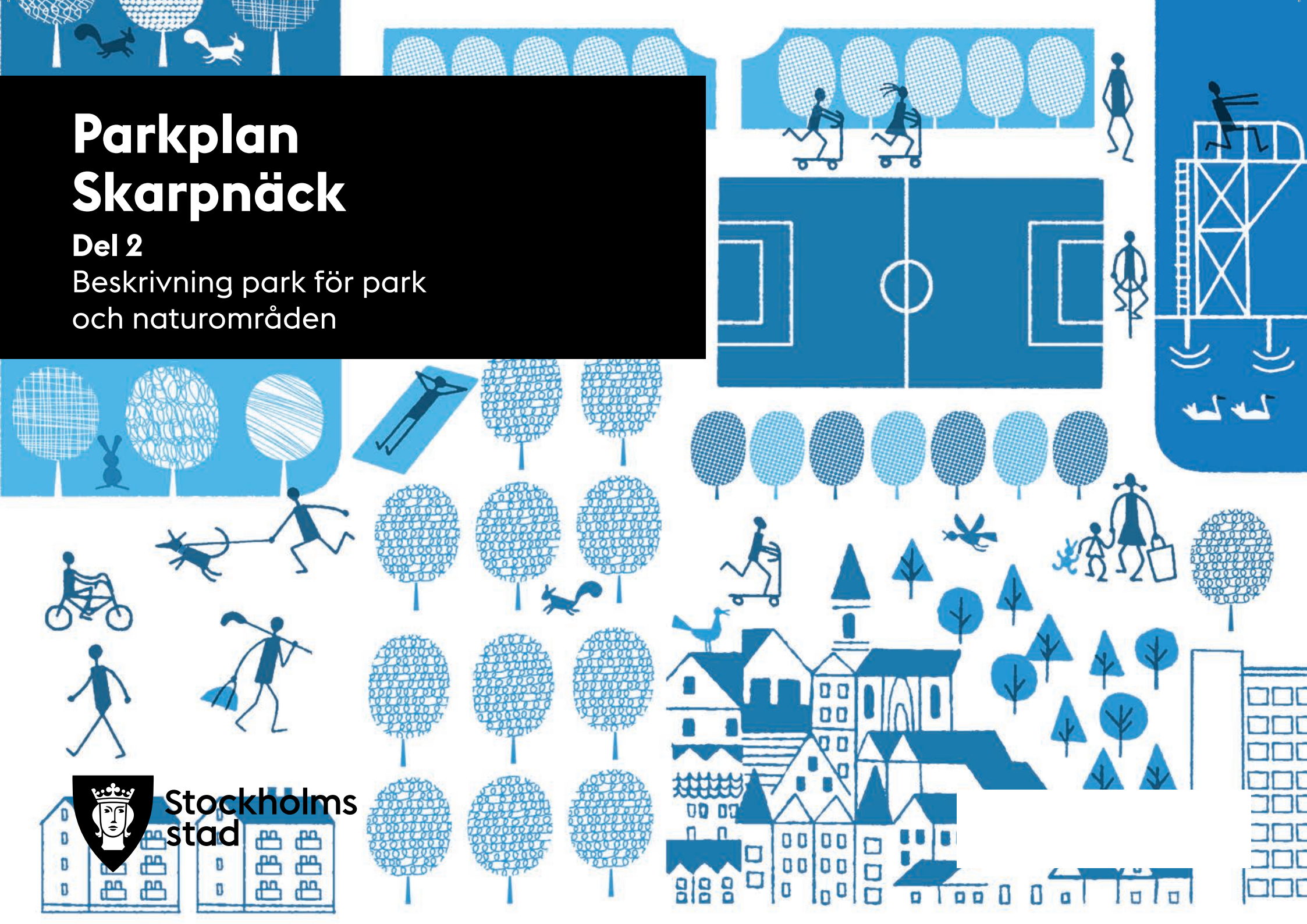

Parkplan Skarpnäck

Del 2

Beskrivning park för park
och naturområden

Uppdrag

Denna rapport är framtagen av Skarpnäcks stadsdelsförvaltning och Trafikkontoret vid Stockholms stad. Arbetet har genomförts från juni 2018 till september 2020.

Projektgrupp:

Inger Bogne, Utredare, Skarpnäcks stadsdelsförvaltning

Peter Mellin, parkingenjör, Skarpnäcks stadsdelsförvaltning

Emma Sundström, landskapsarkitekt och projektledare, Trafikkontoret

Konsult:

Helena Djurstedt, ansvarig landskapsarkitekt, Tyréns AB

Emma Falk, handläggande landskapsarkitekt, Tyréns AB

Veronica Johnander, handläggande landskapsarkitekt, Tyréns AB

Annika Lövemyr, medverkande landskapsarkitekt, Tyréns AB

Jonas Sjögren, medverkande landskapsarkitekt, Tyréns AB

Skarpnäcks parkplan antogs i stadsdelsnämnden i 2020 ---.

**Stockholms
stad**

**Skarpnäcks
stadsdelsförvaltning**

Läsanvisning

Parkplan- så fungerar den

Parkplan Skarpnäck är ett vägledande dokument som beskriver hur grönstrukturen inom stadsdelsområdet ska vårdas och utvecklas för framtiden.

Parkplanen är uppdelad i två delar. Den första delen är en strategisk del, som övergripande beskriver stadsdelsområdets grönstruktur och strategier för utveckling. I den andra delen finns en beskrivning, analys, mål och strategier för respektive park- och naturområde.

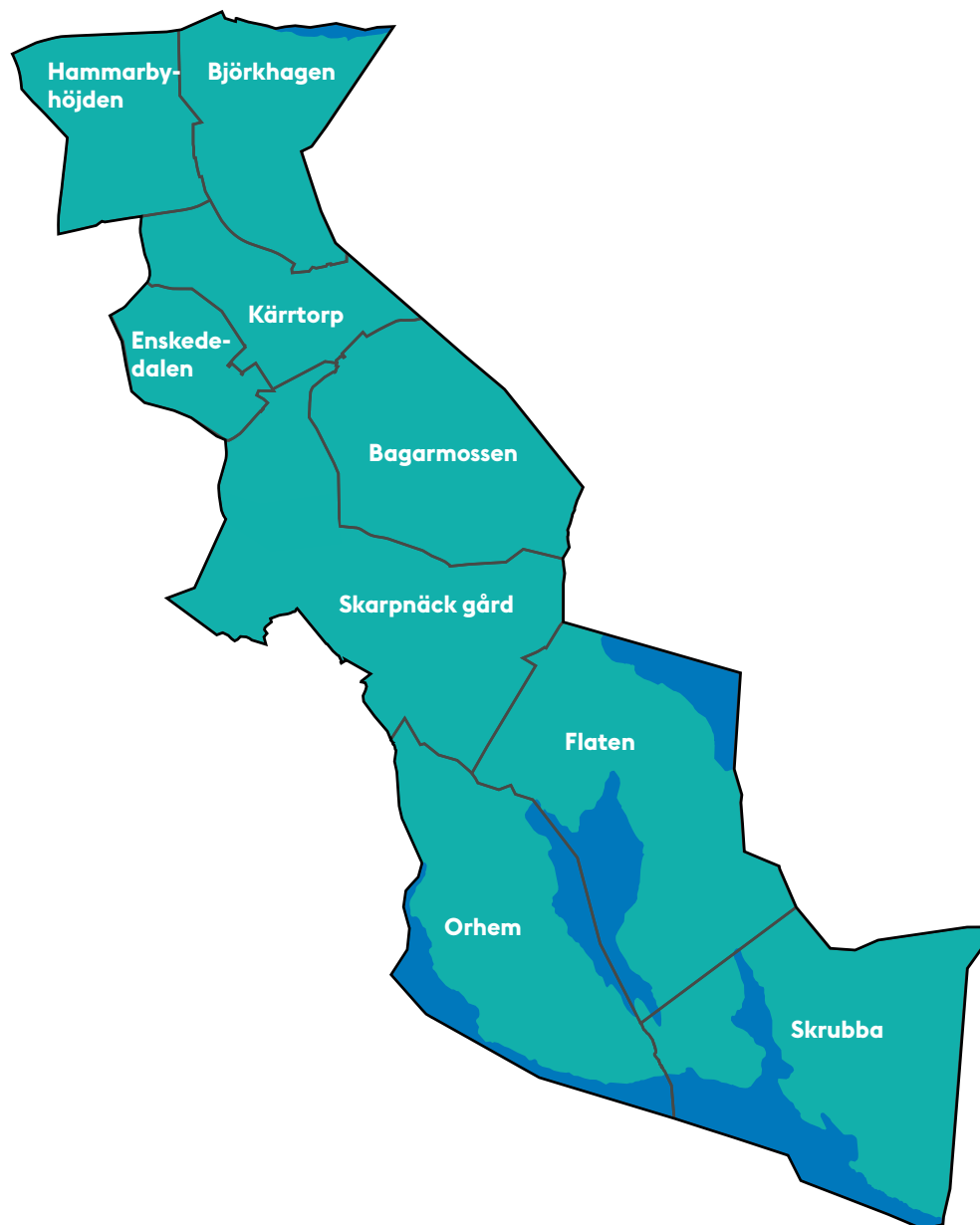
Parkplanens första del.

Parkplanens andra del.

Översiktskarta

Skarpnäcks stadsdelsområde

Innehållsförteckning

Uppdrag, läsanvisning och översiktskarta

Parker i Skarpnäck	6
---------------------------------	---

Hammarbyhöjden

Beskrivning.....	8
Översiktskarta.....	9
Plats för plats.....	10

Björkhagen

Beskrivning.....	38
Översiktskarta.....	39
Plats för plats.....	40

Enskededalen

Beskrivning.....	68
Översiktskarta.....	69
Plats för plats.....	70

Kärrtorp

Beskrivning.....	88
Översiktskarta.....	89
Plats för plats.....	90

Bagarmossen

Beskrivning.....	108
Översiktskarta.....	109
Plats för plats.....	110

Skarpnäcks gård

Beskrivning.....	140
Översiktskarta.....	141
Plats för plats.....	142

Flaten/Orhem/Skrubba

Beskrivning.....	180
Översiktskarta.....	181
Plats för plats.....	182

Referenser	186
-------------------------	-----

Parker i Skarpnäck

Grönstrukturen i Skarpnäck består av olika sorters parker och naturområden. I parkplanen har de olika parktyperna delats in i kategorierna park, stadsdelspark, friluftsområde samt annat grönområde.

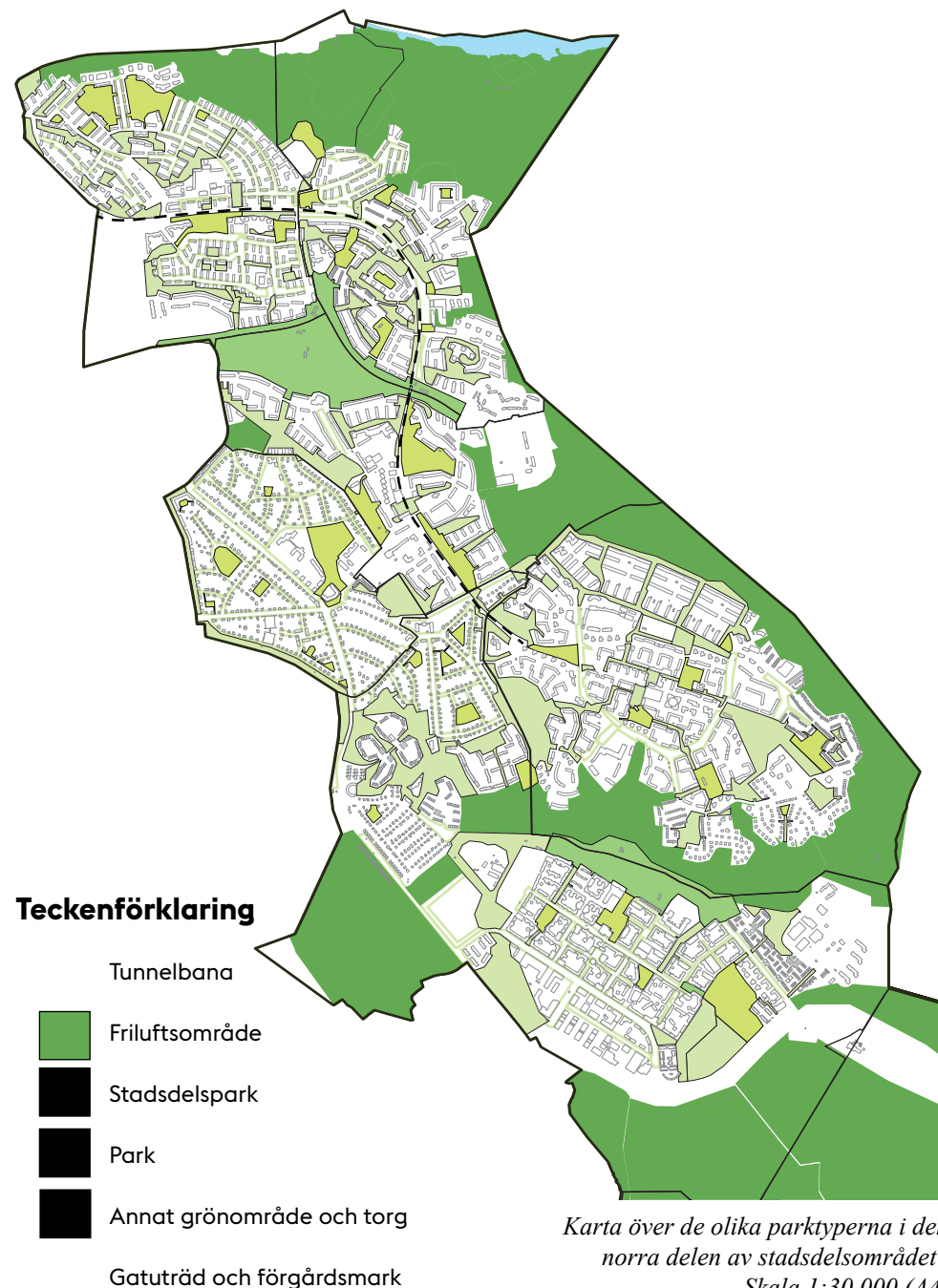
Enligt Stockholms stads riktlinjer ska mängden parkmark vara stor nog för att tillgodose invånarnas rekreationsbehov och klara det höga besöksstrycket. För att kunna ha en bra översikt och för att kunna följa upp att parkerna i stadsdelsområdet håller en bra kvalitet beskrivs stadsdelsområdets parker i parkplanen utifrån den befintliga statusen samt vilka strategier som ska tillämpas för att parken ska bevara sina kvaliteter och på vilka sätt platsen kan utvecklas om så behövs.

Stadsdelsområdet Skarpnäck innehåller generösa ytor av större naturområden, vilka beskrivs som friluftsområden. Dessa omfattar Hammarbyskogen, Bagarmossenskogen, Flatenområdet samt de delar av Nackareservatet som ligger innanför stadsdelområdets gräns. I kartan över parktyper har även koloniområden markerats som friluftsområden då de bidrar med viktiga gröna kvaliteter för både de som odlar, samt för besökare. Dessa områden ligger inte inom stadens förvaltning, och undantas från individuell beskrivning.

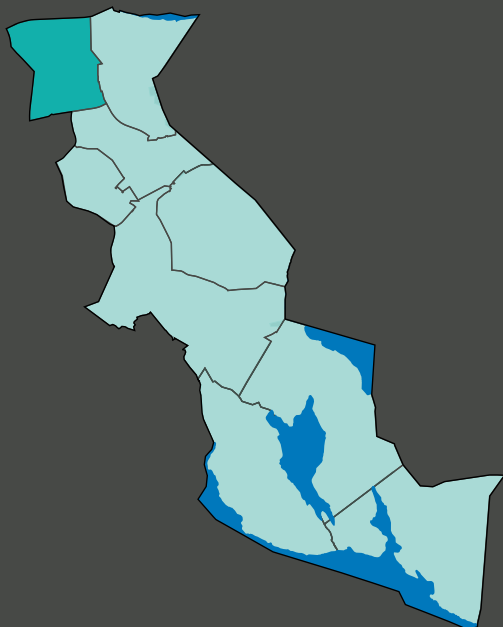
I Skarpnäck finns två stadsdelsparker; Nytorps gärde som knyter ihop Hammarbyhöjden, Björkhagen och Kärrtorp, samt Bergholmsparken som tillsammans med Bagarmossenskogen länkar samman Skarpnäck och Bagarmossen.

Parker, stadsdelsparker och friluftsområden finns numrerade och beskrivna för respektive stadsdel. Varje numrerad park i del 2 redovisas med en bild från Stockholms parkkarta som visar stadens skötselansvar. Den aktuella parken är markerad med ett rött streck, medan anslutande gröna stråk samt närliggande parker markeras med svar respektive ett tunt rött streck.

De ljusgröna områdena i kartan till höger visar kategorin Annat grönområde. Detta innefattar både park- och naturmark, samt gatumark där stadsdelen och trafikkontoret sköter vegetation i form av förgårdsmark och gatuträd. Dessa områden utgör ett slags ekologiskt och rekreativt grönt kitt som knyter ihop och bildar ett sammanhang mellan de mer formella parkerna och naturområdena. För dessa ytor är helheten ofta viktigare än delarna. Därför beskrivs stadsdelarnas stråk, gatumark och övriga gröna ytor samlade i parkplanens del 2 som Gröna kopplingar samt Närnatur.

Hammarbyhöjden

Beskrivning

Hammarbyhöjden är belägen i den bergiga norra delen av Skarpnäck. Området som bebyggdes under 1930-talet är planerat utifrån Stockholmsstilens parkideal, där stor ansträngning lades vid att anpassa husen till terräng och naturmark. Området upplevs som grönt och naturnära. I Hammarbyhöjden ligger flera av parkerna nära tunnelbanan, medan den gröna karaktären i det övriga området utmärks av höga, uppvuxna träd. Denna vegetation utgörs främst av tallar och sparad naturmark längs gator och på gårdsmark. Större park- och naturområden finns i form av Hammarbyskogen och Hammarbybacken.

Platser

Större natur och friluftsområde

1. Hammarbyskogen

Dalstråpark

* Nytorps gärde (redovisas i del 2 Kärrtorp)

Kvarterspark

- 2. Gullpigan
- 3. Nattsländan
- 4. Tidaholmsparken
- 5. Plommonparken

Bostadsnära natur

- 6. Galgbacken
- Övrig närnatur i Hammarbyhöjden

Fickpark

- 7. Olaus Magnus plan
- 8. Galgplatsen

Torg - och parktorg

- 9. Finn Malmgrens plats

Park- och naturstråk

Gröna kopplingar i Hammarbyhöjden

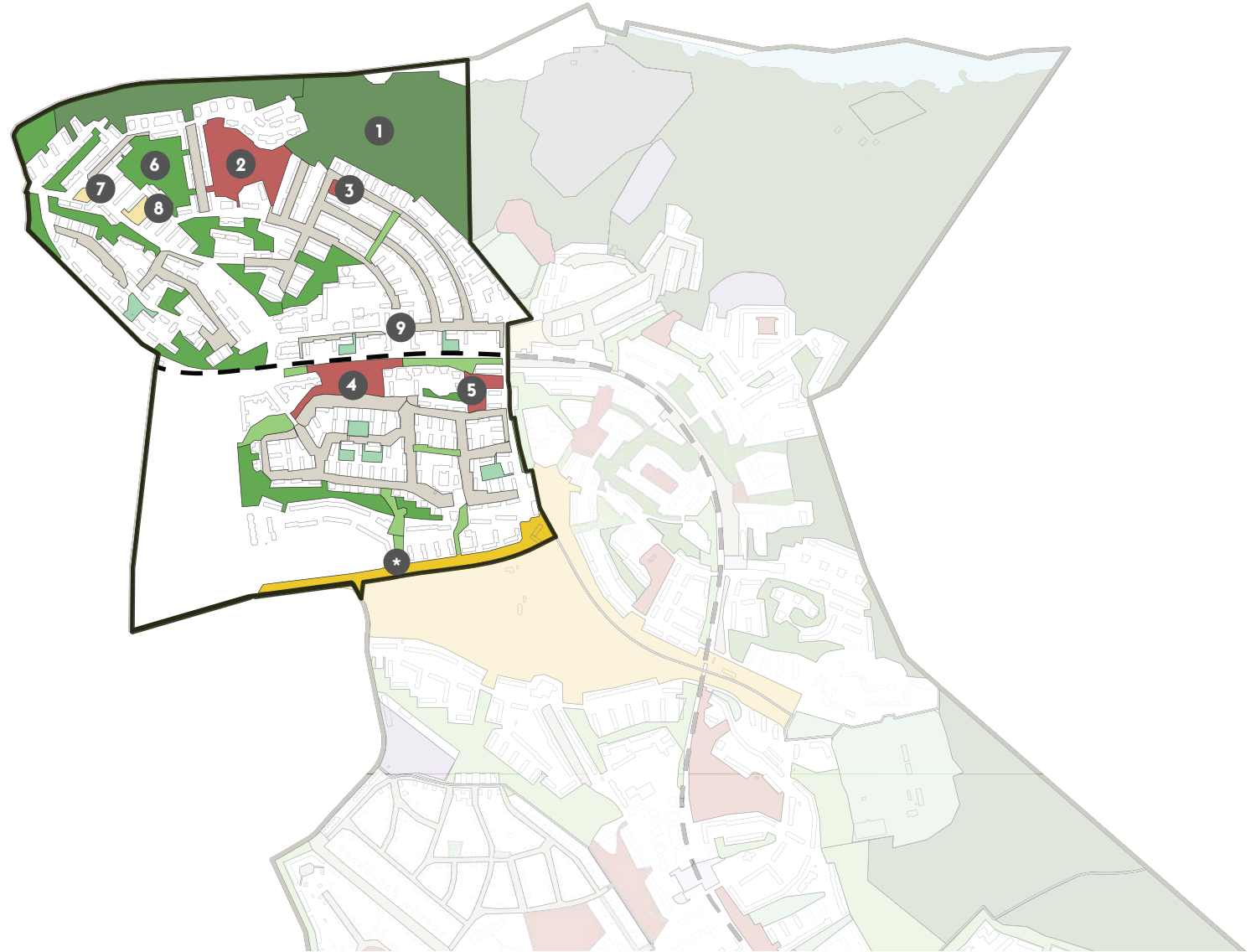
Parkgata och grönskade gaturum

Gröna kopplingar i Hammarbyhöjden

Övrig parkyta

Övrig närnatur i Hammarbyhöjden

1. Hammarbyskogen

Beskrivning

Parktyp: Friluftsområde

Karaktär och storlek: Större natur- och friluftsområde, 21,5 ha.

Innehåll: Hammarbyskogen ingår i en av Stockholms gröna kilar, Tyrestakilen. Det sammanhängande naturområdet har en värdekärna som sträcker sig från Hammarbyskogen och genom Nackareservatet österut. Vid Hammarbyskogen smalnar det sammanhängande skogsområdet av och är ett svagt avsnitt i länken mot Årtaskogen.

Hammarbyskogen ligger längs en förkastningsbrant mellan Hammarby Sjästad och Hammarbyhöjden. Uppe på höjden mot bebyggelsen i Hammarbyhöjden är skogsmarken flackare. De blockiga partierna med branter och hållmarker gör förutsättningarna goda för förekomst av många arter. Barrskog finns på höjderna, främst i form av tallskog med ett stort inslag av gamla träd och värdefull död ved. Ek och ädellövskogar förekommer utmed gång- och cykelvägen genom Hammarbyskogen, och branterna mellan Hammarbyvägen och Hammarbyhöjdens bebyggelse. Strax väster om Hammarbybacken finns det fuktstråk och ett antal små trädklädda våtmarker med al. Flera små partier med fuktig skog har tidvis öppna vattenspeglar. Dessa våta partier har stort värde för groddjur, men även för andra artgrupper som insekter och fåglar.

Hammarbybacken är ett landmärke som ligger i östra kanten av Hammarbyskogen. Hela skogsområdet är fyllt med både officiella och informella parkvägar och stigar som leder upp på Hammarbybacken liksom till Hammarby sjöstad, liksom vidare in i Nackareservatet.

2018 togs beslut om planering för ny bebyggelse med cirka 400 bostäder, en grundskola för 1200 elever i åk F-9 med idrottshall samt en ny förskola.

Värden

Upplevelse: Grön oas, Naturlek, Ro, Promenader, Vild natur.

Ekologiska: Ingår i habitatnätverk för barrskogsfåglar och i spridningszonen för den gröna infrastrukturen. Nästan hela skogen ingår i habitatnätverk för eklevande insekter och habitatnätverk för groddjur. Flera områden har värdeklass 3 enligt ekdatabasen 2006.

Tallskog och berg i dagen med en liten våtmark mellan höjderna.

1. Hammarbybacken, 2. Hammarbyhöjdens Fritidsträdgårdar, 3. Hammarbyhöjdens IP.

Analys

Tätortsnära natur med utsikt mot Södermalm och centrala Stockholm.

Den branta förkastningsbranten är svårtillgänglig och naturområdet är bullerstört från Hammarby fabriksväg. Partier av skogen mot bebyggelsen i Hammarbyhöjden är mer lättillgänglig. Området närmast Hammarbybacken är rikt på upptrampade stigar vilket tyder på att området är välanvänt.

Entréerna till området är otydliga.

Trygghet: Belysning finns längs parkvägar.

Tillgänglighet: Stora nivåskillnader mellan Hammarby fabriksväg och Hammarbyhöjden.

Mål

Bevara platsens nuvarande karaktär.

Strategi

Värna natur- och ekologivärden med spridningssamband mellan Nackareservatet och Årstaskogen.

Ädellövträd med ek och lundar med hassel bevaras. Röjning och friställning av ek för utveckling av trädkronor.

Stora tallar och ekar bevaras samt gammal död ved sparas på marken för goda förutsättningar för ekologisk mångfald.

Värdefulla våtmarker värnas och lokaler för groddjur utvecklas.

En skötselplan för områdets naturmark bör tas fram.

Entréerna till området och kopplingen till T-banan förbättras och förtydligas.

I utveckling av parkrum i centrala delen av Hammarbyskogen föreslås att befintlig miljö bevaras. Parkrummet placeras där stad, natur, spridningssamband och kärnområden för ek möts. Värna för de ekologiska spridningssambanden. Temalekplats föreslås som kompletterar Hammarbygläntan.

Hammarbyskogen och förkastningsbranten bildar ett grönt band mot Hammarby sjöstad och Södermalm.

Här finns skog av varierande karaktär vilket ger goda förutsättningar för artrikedom.

2. Gullpigan

Parktyp: Park

Karaktär och storlek: Kvarterspark, 2,8 ha.

Gullpigan och den intilliggande bergsknallen Galgbacken (se s. 22) ligger i anslutning till Hammarbyskogen. Parken består av två delar: ett naturområde och en anlagd del med lekplats, båda delarna nås huvudsakligen från Petrejusvägen.

Beskrivning av naturområdet

Innehåll: Platsen är ett bostadsnära skogsområde med möjlighet till naturupplevelse både för vuxna och barn. Från höjden går det att se ut över Södermalms tak. Här finns gott om spännande klippformationer att leka bland, och även möjlighet att ta med sig picknickkorg upp på de flacka berghällarna i mitten av parken.

På de flackare delarna genomkorsas området av parkvägar som leder förbi lekplatsen och vidare ut i Hammarbyskogen.

Här består naturmarken av värdefull hållmarktallskog och barrblandskog. Det finns gamla träd här såväl som inslag av värdefull död ved och naturklippor. På platsen är det en artrikedom av både buskar och markvegetation.

Värden

Upplevelse: Grön oas, Promenad, Picknick, Naturupplevelse, Skogskänsla, Utsikt, Idrott och motion, Naturlek, Sitta i solen.

Ekologiska: Är kärnområde i den gröna infrastrukturen. Ingår i habitatnätverket för barrskogsfåglar och groddjur.

Beskrivning av lekplatsen

Innehåll: Lekplatsen ligger i Gullpigans skogsområde men med huvudentré från Petrejusvägen. Lekparken är upprustad under 2018, med fokus på att behålla den skogskänsla som finns i området under de höga tallarna och ekarna.

Lekytorna ligger i skydd av en hög bergknalle, men leken sträcker sig även upp på skogshöjden genom en stor rutschkana som bidrar till att ge platsen fler dimensioner.

I naturområdets höjd öppnar skogen upp sig och bjuder på kvällsol och glimtar av utsikt.

1. Naturområde, 2. Bollplan, 3. Lekplats.

Lekplatsen är en målpunkt för barn från hela stadsdelen.

En parkväg leder förbi lekplatsen och knyter samman platsen med Gullpigans skogsområde och Hammarbyskogen.

Platsens naturkaraktär är anpassad till den hällmarksskog som området består av.

Lekplatsens utrustning är främst i ljusa trämaterial. Grusvägar och barkytor knyts ihop med ytor av gummiastfalt i en diskret färg. Det finns gott om sittplatser i form av byggda podier, samt flera soffor och bänkbord. Det finns både gungställning och klätterlek, samt hinderbanor och lekhus som är väl inpassade i skogsbrynet. I anslutning till lekplatsen finns en upprustad bollplan med höga skyddsnät och konstgräs.

Värden

Upplevelse: Lekplatslek, Promenad, Grillning, Naturupplevelse

Ekologiska: Är kärnområde i den gröna infrastrukturen. Ingår i habitatnätverket för barrskogsfåglar och groddjur.

Analys

Gullpigan är en viktig tätortsnära natur där det går att uppleva ro och skogskänsla. Den allmänna tillgängligheten är begränsad då det saknas entréer från flera håll och området nås främst via näraliggande bostadshusens gårdar. Områdets entré från Petrejusvägen ligger undanskymd bakom förskolan. Sammantaget uppfattas inte området självklart som en park utan har en mer privat karaktär. Delar av området används som upplag av intillboende grannar.

Naturområdet är en spännande plats för naturlek med fantasieggande hällmarksklippor som påminner om det tidigare skärgårdslandskapet. Lekplatsen är spännande och trevlig med plats för olika typer av lek och är väl integrerad med omgivande naturmark. Konstgräsplanen med plats för spontanidrott tilltalar flera målgrupper. Lekplatsen tas i anspråk av näraliggande förskolor, med högt slitage som följd.

Genom parken går ett av de viktiga sammanhållande parkstråken i stadsdelsområdet.

Gullpigans upprustade lekplats.

Asfalterade parkvägar leder genom området.

Trygghet: De asfalterade parkvägarna genom området är upplysta. Lekplatsen är ljussatt med pollare och strålkastare. Bollplanen är belyst med strålkastare. Pulkabacken är belyst med strålkastare under 30 minuter om man trycker på en lampknapp.

Tillgänglighet: Parkstråken genom området är asfalterade, och det finns gott om parksoffor längs med parkvägarna. Den kuperade skogsmarken gör att inte hela parken kan nås, men där parkvägarna går är tillgängligheten god. Lekplatsen är tillgänglighetsanpassad med gummiastfalt på lekytorna. Fågelbogungan som finns är möjlig att använda även för den som sitter i rullstol.

Mål

Gullpigans naturområde och lekplats ska utgöra en mångsidig park där det finns plats för både lek och höga ekologiska värden.

Strategi

Tydliggör platsen för allmänheten genom synligare entréer.

Utveckla så att naturområdet ytterligare integreras med lekplatsen till en sammanhängande park.

Höga naturvärden bevaras och förstärks genom skötsel och utjämnande åtgärder som utplacering av död ved, anläggning av damm och föryngringsplantering av tallar.

En skötselplan för områdets natur- och parkmark bör tas fram.

Träspänger över ytorna med strid sand förbättrar lekparkens tillgänglighet.

På Gullpigans lekplats finns det möjlighet att grilla med gott om anslutande sittplatser.

3. Nattsländan

Beskrivning

Parktyp: Park

Karaktär och storlek: Kvarterspark, 0,2 ha.

Innehåll: Nattsländan är en lekplats för grannskapet som ligger lätt nedsänkt i det hörn som bildas av Per Lindeströmsväg i Hammarbyhöjdens norra del. Lekplatsen har nyligen renoverats med god hänsyn till bevarandet av befintliga träd så platsen ramas in av fullvuxna tallar som ger lekplatsen ett skuggande tak som är svalkande och skyddande under varma och soliga sommarkvar. Trots den ringa ytan är lekplatsen försedd med både gungställning, vippdjur, sandlåda, rutschkana, sittplatser, karusell, bordtennis och ett utegym.

Värden

Upplevelse: Grön oas, Lekplatslek, Spontanidrott

Ekologiska: Ingår i habitatnätverket för barrskogsfåglar och groddjur.

Analys

Detta är en grön allmän yta i ett område som i övrigt saknar plana gräsytor. Det går att se landmärket Hammarbytornet från lekplatsen. Lekplatsen är designad med ett modernt intryck, där miljömedvetna materialval och en enkel utformning speglar vår samtid.

Trygghet: Öppen och överblickbar plats. Ny modern belysningsarmatur som lyser upp platsen väl.

Tillgänglighet: Plan yta som består av asfalt och fallskydd av kork. Lekplatsen har tre entréer varav en är tillgänglighetsanpassad och har framkomlighet till lekplatsens olika delar. Sittmöjligheter av bänkar med både arm- och ryggstöd samt bänkar med bord.

Nattsländan är en platsbildning med fokus på lek. Platsen är omgiven av bostadshus.

Nattsländan Upprustning av parken

Illustrationsplan för den nya utformningen av Nattsländan, under byggnation 2020

Mål

Bevara parkens nuvarande karaktär.

Strategi

Se över platsens betydelse för ekosystemtjänster framförallt genom att stärka habitatet för groddjur och barrskogsfåglar med anläggning av damm och föryngringsplantering av tallar.

Från Nattsländan syns tornet i Hammarbyskogen. Här finns en av entréerna mot naturområdet.

En av de nya vippgungorna som samspelar med omgivningen dels i materialval och dels i utformningen.

4. Tidaholmsparken

Beskrivning

Parktyp: Park

Karaktär och storlek: Kvarterspark, 1,3 ha.

Innehåll: Parken ligger inbäddad i ett parkstråk längs med tunnelbanespåren intill Hammarbyhöjdens tunnelbanestation. En skogsklädd sluttning ramar in parken mot söder. En stor rund plaskdamm med dusch ligger mellan lekdelen och den öppna gräsytan. Parken har många funktioner och används året runt.

Naturområdet söder om parken är en blandbarrskog med inslag av ek. Det är en brant norrsluttning men har många lekvärden. I den östra delen har en öppning gjorts för en pulkabacke. Torget vid tunnelbanan är även entré till parken.

Parken ligger mellan två parkvägar som leder längs med parken.

Det finns många stora träd i parken bland annat flera stora körsbärsträd och oxlar. Både buskar och träd omfattar arter med bär som är omtyckta av småfåglar. På våren doftar syrenen här, och i planteringarna växer perenner som är fina både sommar och vinter.

Det finns många sittplatser i parken, vilket är uppskattat både av föräldrar och av besökare från det närliggande äldreboendet.

Lekparken är välutrustad vad gäller lek med både kompisgunga, småbarnsgunga, gungställning och vippgunga. Här finns klätterlek med nät som kan snurra, flera lekhus och sandlåda med bakhjul. En slänt med rutschkana är täckt i gummiplattor och här finns flera gummiblommor att klättra och sitta på.

Värden

Upplevelse: Bollek, grön oas, lekplats, naturlek, vattenlek, vinterlek

Ekologiska: Ingår i habitatnätverket för eklevande insekter. Här finns många fruktträd, bland annat körsbär, päronträd och körsbärsplommen.

Tidaholmsparken har ett stort utbud av lekutrustning och är ett populärt utflyktsmål.

1. Kulle, 2. Plaskdamm, 3. Entré från Tunnelbanan.

Analys

Platsen ligger skyddad och har skyddande häckar även mot parkvägen. Platsen har mycket gott om sittplatser och papperskorgar.

Höjdskillnaderna i parken gör att leken kan flöda i höjddled, vilket ger en fin lekodynamik. En stor variation av lekutrustning gör att det finns utrymme för barn i olika åldrar. Vattenleken är omtyckt av både närboende och besökare från övriga delar av området. En del av gräs- och gummiytorna är slitna, och även en del av utrustningen i trä har påverkats av tidens tand.

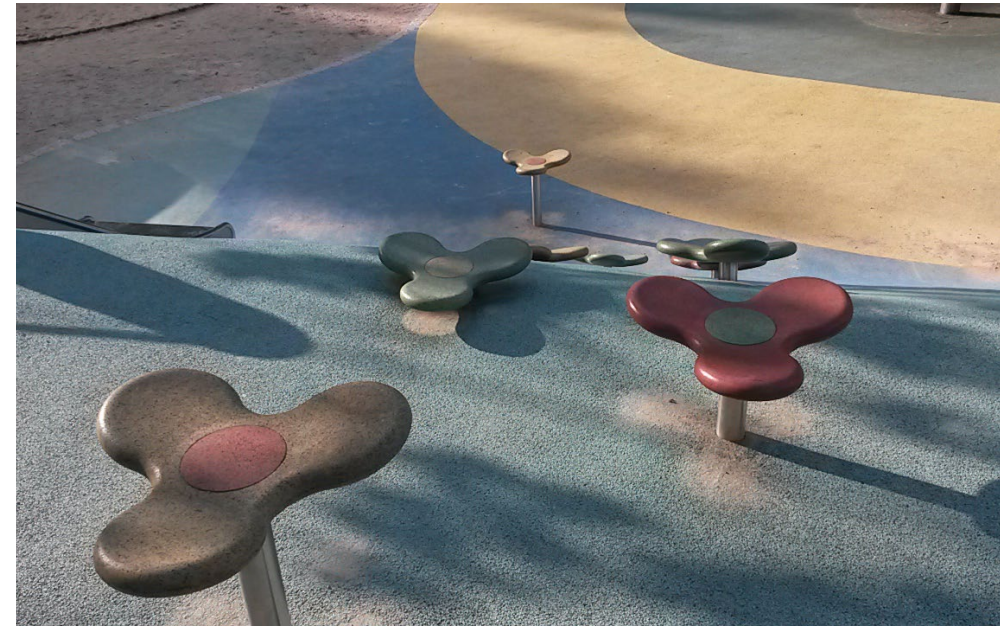
Parkens stora utbud av träd och buskar ger fina möjligheter att följa årstidsväxlingarna. Många av körsbärsträden är fullvuxna och mycket höga vilket gör det svårt att plocka bären.

Parken utgör ett av de viktiga sammanhållande parkstråken i stadsdelsområdet.

Parkvägen används av cyklister som en genväg vid pendling, för att undvika höjdskillnaden som finns i det officiella cykelpendlingsstråket. Det finns risk för konflikter när snabba cyklister passerar lekande barn. Entréytan närmast tunnelbanan är sliten och delvis mörk.

Trygghet: Parken har en skyddad placering och är belyst men kan uppfattas otrygg då den ligger lite avsides utmed spårområdet.

Tillgänglighet: Lekplatsen har anpassats för att vara tillgänglig med gummiytor. Här finns en kompisunga som kan användas av alla.

Gummiblommor har placerats i ytan med gummiastfalt.

Träskulpturen Hundlåndaren av Percy Andersson har stått i parken sedan 1990. Det slitna gräset under skulpturen visar att den är omtyckt av de lekande barnen.

Mål

Bevara platsens nuvarande karaktär.

Strategi

Ersätt slitna utrustningsdelar och markytor.

Hitta ett sätt att hantera eventuella konflikter med cyklister.

Parken har en viktig funktion för att stärka nätverket av eklevande insekter. Därmed bör ekar planteras utmed spårområdet och i slutningen på södersidan av parken.

5. Plommonparken

Beskrivning

Parktyp: Park

Karaktär och storlek: Kvarterspark, 0,5 ha.

Innehåll: Parkens centrala del ligger väl skyddad från Ulricehamnsvägen mellan tre huskroppar. Området sluttar flackt upp mot den norra kanten där en lekplats avgränsad med ett trådnätstängsel ligger i skuggan av en stor ek. Den övre delen av parken karaktäriseras av en lummig skogsdunge. Vid lekplatsen finns flera stora plommonträd. I parkens östra kant mot Ulricehamnsvägen finns en gräsmatta genomkorsad av smitstigar. En stig leder från lekplatsen mellan husen i den södra delen av parken. Parken ingår i ett stråk av gröna ytor och stråk som leder i öst-västlig riktning mot Nytorps gårde och Nackareservatet.

Parken är en spännande plats för barn att leka på. Här finns gott om skrymslen och kojor att leka i under de stora nedhängande träden, och på lekplatsen finns både klätterlek och gungor, liksom två stora trälekhus och en vipplek.

Plommonparken är döpt efter de för platsen karaktäristiska plommonträden som ger frukt under sommaren. Här växer även fläder vars blommor och bär kan användas till saft. Förutom den täta skogsdungen med tall, alm och ek växer även enstaka andra träd längs kanterna, främst björk. Buskvegetationen i parken består främst av glesa skogsväxter samt några smällbär och rosor. I lekparken finns bänkar med karaktäristisk blå respektive orange färg. Sittplatserna är begränsade till lekplatsen. Gräsytorna närmast Ulricehamnsvägen är genomkorsade av upptrampade stigar.

Värden

Upplevelse: Grön oas, Lekplatslek, Naturlek

Ekologiska: Ingår i habitatnätverket för eklevande insekter. Här finns gott om bärande träd och buskar så som körsbärsplommon, fläder och nypon.

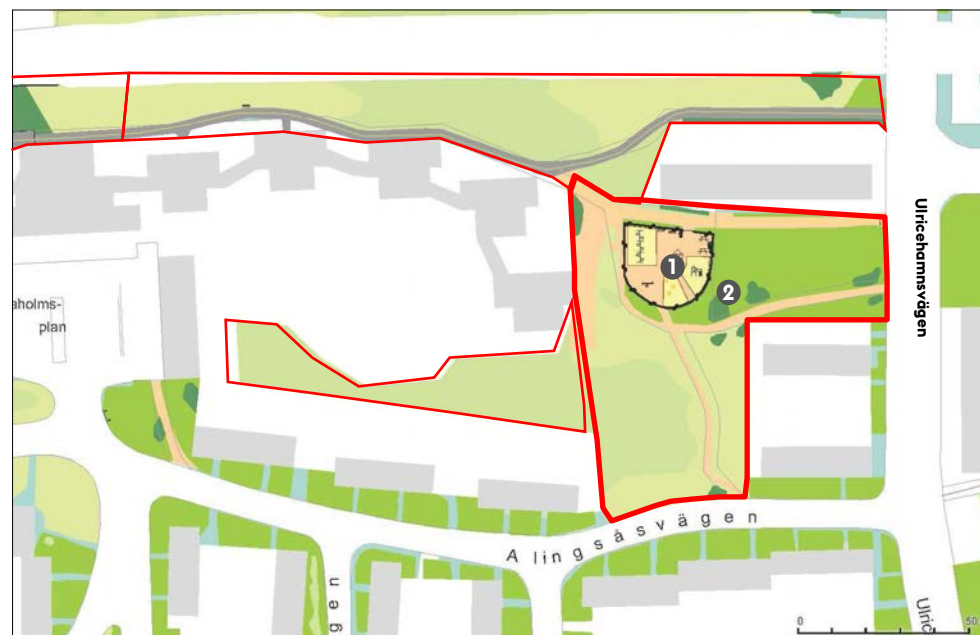
Analys

Ombonad och lugn park med olika karaktär på liten yta. Gräsytorna är slitna och den lägre liggande delen av parken används för passager.

Det är en stor koncentration av olika typer av utrustning och bänkar på liten yta.

Lekplatsen erbjuder lövskugga som är värdefull under våren och sommaren.

1. Lekplats. 2. Fruktbuskage.

Lekplatsen ramas in av dubbla stängsel.

Vissa träd kan behöva föryngras eller skyddas från slitage när barn och ungdomar klättrar för att plocka bär.

Lekplatsen tas i anspråk av näraliggande förskolor, med högt slitage som följd.

Trygghet: Belysning finns längs parkvägen. God överblickbarhet över parken från omkringliggande bostadshus.

Tillgänglighet: Lekplats med underlag av strid sand begränsar tillgängligheten. Parkens entré är otydlig från Ulricehamnsvägen.

Mål

Utveckla Plommonparken till en park med tydlig karaktär, där det finns plats för både lek, vila och ekologiska värden.

Strategi

Tydliggör parken från Ulricehamnsvägen. Omforma den östra gräsytan så att smitvägarna naturligt leder runt gräsmattan istället för tvärsöver, så att parkens öppna del kan användas som parkyta. Buskaget närmast Ulricehamnsvägen rensas ur och kompletteras med låga marktäckare. Fler sittplatser behövs i parkens öppna delar.

Koncentrationen av utrustning på lekplatsen kan luckras upp genom att flytta de runda bänkarna till den öppna delen av parken.

Förstärk parkens kanter. Inramningen mot parkeringsytan i väster, samt entrén och parkstig i parkens södra kant. Ta bort det låga trådnätstängslet runt gungorna, och ersätt med ett annat insprängningsskydd. Skapa möjlighet att nå parken från den stentrappa i överkanten som idag leder mot ett stängsel.

Rensa och öppna upp i skogspartiet. Skapa bättre möjligheter för sikt mellan trädstammarna. Markera de viktigaste stigarna i dungen med t.ex. barkflis för att underlätta passage.

Komplettera parken med fler ätliga bärande buskar och träd som går att plocka under en längre säsong.

Upptrampade smitstigar i gräsytan visar rörelsestråken.

De små körsbärsplommonen brukar mogna precis innan de släpper taget om grenen och ramlar ner på marken där de kan plockas.

6. Galgbacken

Beskrivning

Parktyp: Park

Karaktär och storlek: Bostadsnära natur, 1,9 ha.

Innehåll: Galgbacken är en bergsknalle med stark kulturhistoria som idag är ett stycke sparad natur tillsammans med Gullpigans naturområde (se s. 12).

De båda bergknallarna delas av Strahlenbergsgatan där naturen sipprar ut mellan lamellhusen som kantar gatan med slingrande promenadstigar som bjuder in till områdena. Platsen är ett bostadsnära skogsområde med möjlighet till naturupplevelse både för vuxna och barn. Här består naturmarken av värdefull hällmarktallskog och barrblandskog.

Från Sparfvenfeltsgatan går det att nå platsen via en glänta med en liten glänta med en gräsyta där det också finns parkbänkar.

På platsen låg Stockholms sista offentliga avrättningsplats där bland annat kungamördaren Anckarström avrättades. Här skedde till namnets förvirring endast avrättningar genom halshuggning.

Värden

Upplevelse: Grön oas, Naturupplevelse, Skogskänsla, Naturlek, Ro.

Ekologiska: Ingår i spridningszonen för den gröna infrastrukturen. Ingår i habitatnätverket för barrskogsfåglar. Bärande träd i form av bland annat ronn och fläder.

Kulturhistoriska: Avrättningsplats, Brännkyrka 206:1.

En solbelyst öppen glänta med parkbänkar skapar en rofylld oas.

Analys

Platsen har ett värde för upplevelse av sparad natur med strapatslika klättringar och äventyrslek med kojbyggen.

Här finns uppvuxen blandskog som i sin mångformighet är värdefull med gamla träd av tall och ek, död ved, hålträd och blockiga branter vilka skapar små habitat för många arter.

Platsen har även en temperaturreglerande funktion med sin stora volym av träd som skuggar och höjer luftfuktigheten mellan byggnaderna. Idag är platsen anonym.

Entréerna är otydliga och platsen har en svag identitet trots sin spännande historia.

Trygghet: Platsen är inte upplyst utan är en mörk oas i ett i övrigt upplyst kvarter.

Tillgänglighet: Platsen är svårtillgänglig i och med de branta förhållandena och den stora andelen lägre vegetation i form av naturligt uppkomna buskar och mindre träd.

Mål

Bevara platsen karaktär.

Strategi

Höga naturvärden bevaras och förstärks genom skötsel och utjämnande åtgärder som utplacering av död ved och friställning av ekar.

Tydliggör entréerna till platsen.

En skötselplan för områdets natur- och parkmark bör tas fram för att höja de ekologiska och rekreativa värdena.

Staden utreder möjligheten att uppföra en förskola i den sydöstra delen av parken.

Stig mellan lamellhusen som leder in mot Galgbacken.

Stora, nedfallna grenar är roliga att leka med och gynnar samtidigt artrikedomen.

7. Olaus Magnus plan

Beskrivning

Parktyp: Park

Karaktär och storlek: Fickpark, 0,08 ha.

Innehåll: Olaus Magnus plan är en tresidig grönskande parkyta som ligger lätt nedsänkt mellan Kalmgatan och Olaus Magnus väg.

Den bevuxna delen av platsen består av välväxta körsbärsträd som inramas av vresrosor på en gräsyta där det finns en grupp bänkar i ett soligt läge. Trevåningshus från 1940-talet ramar in platsens tre kanter där parken hanterar höjdskillnaderna som beror på områdets bergiga terräng.

Stora delar av platsen används för angöring av trafik och parkering till verksamheter i omgivande bebyggelse. Parkrummet passeras huvudsakligen utanför parken, längs de kantande vägarna. En grusad parkväg leder diagonalt genom gräsytan mot en anslutande terrängtrappa.

Värden

Upplevelse: Grön oas, Ro, Sitta i solen

Ekologiska: Gränisar till spridningszon i den gröna infrastrukturen. Ingår i habitatnätverket för barrskogsfåglar. Bärande träd och buskar, i form av körsbärsträd och nyponbuskar.

På bilden syns den gröna platsen omringad av körsbärsträd. Under trädkronorna ligger en sittyta med bänkar i skydd av ett högre liggande buskage.

1. Parkbänkar, 2. Trappa.

Analys

De mäktiga och prunkande körsbärsträden skapar en grön inramning till platsen.

Avskärmningen som bildas av höjdskillnaderna gör att den lilla gräsytan, trots trafik och parkering, är välskyddad och kan användas för en stunds avkoppling under körsbärsblommorna på våren.

Platsen har en splittrad karaktär med fokus på bilar och en otydlig koppling till resten av Hammarbyhöjden men borde istället kunna fungera som en välkomnande entré till stadsdelen.

Trygghet: Belysning saknas. Tätt häck mot gatan som kan upplevas ge otrygghet.

Tillgänglighet: Gräsytan är utan större höjdskillnader och har upptrampade stigar. Tillgängligheten till sittplatserna är begränsad då det saknas gångvägar.

De stora körsbärsträden skapar volym åt platsen.

Parkens sydvästra hörn och Kalmgatan's parkeringsplatser.

Mål

Utveckla platsens nuvarande karaktär.

Strategi

Platsen får en ny utformning som parktorg i en tätare stadsbyggnad. Olaus Magnus plan blir en entré till Hammarbyhöjden.

På kort sikt bör buskagen beskäras och vegetationen gallras ur för att öppna sikten. Gångvägar bör underhållas för att öka tillgängligheten. Parken är i behov av en ny gestaltning där hela platsen integreras och det strategiska läget bättre tas tillvara. Här finns möjlighet att ha uteservering eller på annat sätt göra Olaus Magnus plats till en levande stadsyta där parkeringar tas bort.

Utveckla platsen med blomsterprakt.

8. Galgplatsen

Beskrivning

Parktyp: Park

Karaktär och storlek: Fickpark, 0,2 ha.

Innehåll: Parken är inramad på tre sidor av bostadshus och i sydväst av Olaus Magnus väg. Platsen är lätt nedsänkt mot omgivande gångvägar, vilket ger en känsla av avskildhet och lugn. Parkens hjärta är en liten grusad plan, med en cirkelformad finplantering. Bänkar på ömse sidor om perennrabatten är avskärmade i ryggen av planteringar med uppstammade buskar och låga marktäckare.

Platsen används för passage eller för en stunds paus.

Detta är en park som har många olika växtarter av både träd, buskar och perenner. Både marktäckare och buskar har bladverk med olika karaktär som ger en variation åt grönskan under hela växtsäsongen. Här finns några fruktträd, bland annat ett nyplanterat päronträd.

En liten gräsmatta som ligger i fonden mellan Olaus Magnus väg och perennplanteringarna är lätt avgränsad genom modellering av marken och en inramande låg buskplantering.

Parken är sparsamt inredd med parksoffor och papperskorgar.

Galgplatsen har en stark kulturhistorisk värde. Sista gången galgen användes var 1818 var då fänrik Odelius hängdes för att han förfalskat sedlar. Avrättningsplatsen flyttades från Galgplatsen till Galgbacken (se s. 22) då hängning övergavs och giljotinerings infördes vilket ansågs mer humant.

Värden

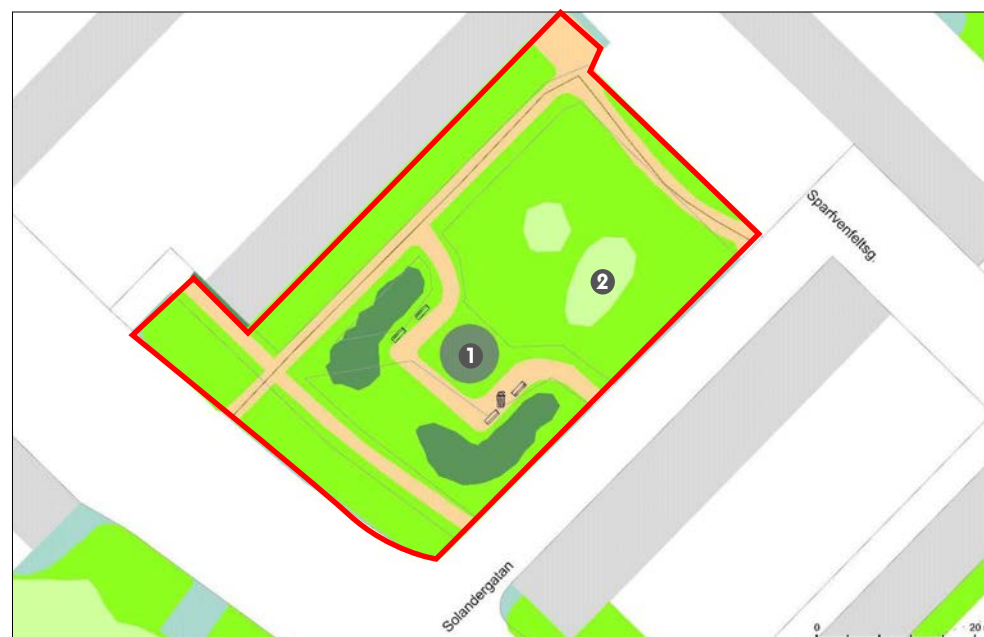
Upplevelse: Grön oas, Ro, Blomprakt, Kulturmiljö, Sitta i solen

Ekologiska: Gränsar till spridningszon i den gröna infrastrukturen. Ingår i habitatnätverket för barrskogsfåglar. Bärande träd i form av bland annat päron.

Kulturhistoriska: Avrättningsplats, Brännkyrka 212:1.

Parksoffor som inramar rundel med perenner.

1. Planteringsyta, 2. Avrättningsplats; RAÄ 212:1.

Analys

Det som står i centrum i parken är de frodiga rabatterna. Den lätt nedsänkta formen skapar en distans och avskärmning mot Olaus Magnus väg med plats för ro och avkoppling. En dunge av skogsträd i den norra delen bildar ett djup, och avskärmar den övriga parken från grannarnas uteplatser.

Platsen upplevs väl omhändertagen med blomsterprakt, fruktträd och andra uppvuxna träd och ett i övrigt varierat växtmaterial.

Den kulturhistoriska kopplingen berikar platsen och kan upplevas spännande och intressera barn för sin lokalhistoria.

Parken som är vänd mot sydväst ger fin kvällssol.

Parken kan eventuellt vara svår att upptäcka för de som inte bor i närheten.

Trygghet: En riktad strålkastare skyddar platsen från att upplevas mörk och otrygg.

Tillgänglighet: Bänkar med arm- och ryggstöd. Parkvägarna består av stenmjöl.

Parken präglas av sin frodiga grönska och fungerar som en rofylld oas.

Här finns ett stort utbud av växter över hela säsongen.

Mål

Bevara platsens nuvarande karaktär.

Strategi

De stora karaktärsgevande björkarna behöver på sikt ersättas med nya yngre träd.

Bevara platsen blomsterprakt med prunkande perennplanteringar och komplettera med nvolantering för att skapa täta planteringar.

9. Finn Malmgrens plan

Beskrivning

Parktyp: Park

Karaktär och storlek: Torg- eller parktorg (Gatumark hela ytan), 0,4 ha.

Innehåll: Finn Malmgrens plan är ett grönt centrumtorg i stadsdelen Hammarbyhöjden. Platsen som korsas av Finn Malmgrens väg är delad i två delar. I den norra delen bildas en halvcirkel av bänkar runt skulpturen och konstverket Avskedet på polarisen, av Elsie Dahlberg-Sundborg från 1980. Den södra sidan av torget är en öppen gräsyta omgärdad av större träd där trädkronorna ger ett skuggande tak. Höga och gamla tallar och ekar ger karaktär åt platsen och ger förutsättning för ekologiska värden.

Runt parktorget finns flera olika verksamheter och restauranger. I dess södra kant ligger entrén till tunnelbanestationen Hammarbyhöjden.

En stor välformad ek ger karaktär åt platsen vid konstverket, tillsammans med flera stora tallar och ett par unga björkar. I den norra kanten ramas sittplatsen in av flera blommande träd som gullregn, hägg och körsbär. Låga buskar ramar in torgets norra kant. Här finns ett varierat växtmaterial med både blommande och bärande arter, bland annat kornell, lagerhägg och oxbär.

Att bevara naturmarken i området var en del av 1930-talets stadsbyggnadsidé. De gamla träden förmedlar tydligt områdets kulturhistoriska karaktär.

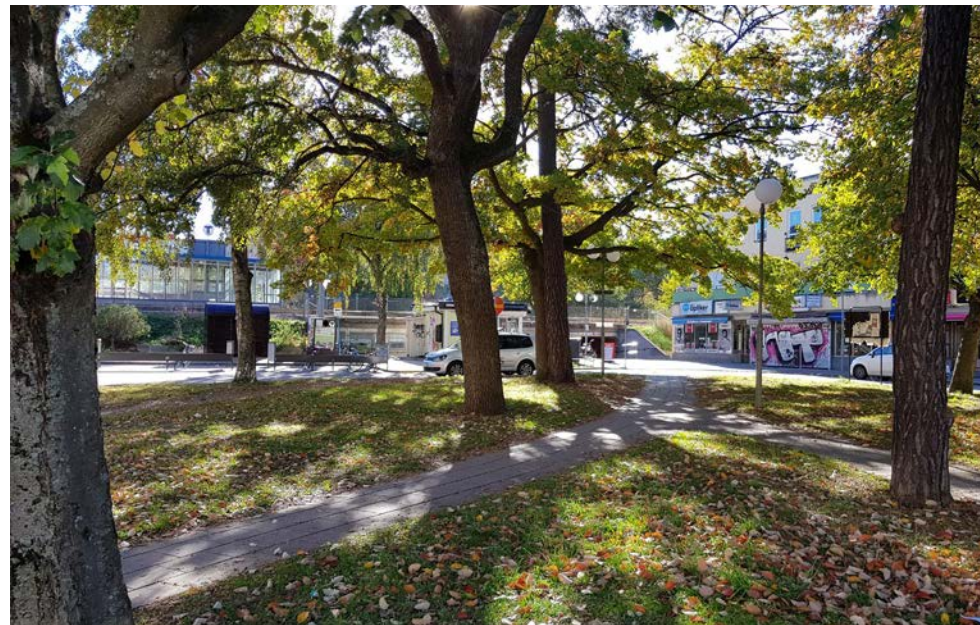
Värden

Upplevelse: Mötesplats, Sitta i solen

Ekologiska: Ingår i habitatnätverket för eklevande insekter. Bärande träd och buskar så som körsbär och oxbär.

Analys

Hammarbyhöjdens centrum är välbesökt under stora delar av dygnet både av människor som passerar till och från tunnelbanan, och för de som uppehåller sig på uteserveringarna runt Finn Malmgrens plan. Den norra sidan av torget är genomkorsad av både plattsatta och grusade gångvägar som används flitigt. Genom

Plattlagda gångstråk leder mot tunnelbanestationen.

1. Skulptur, 2. Entré till tunnelbanan.

parken går ett av de viktiga sammanhållande parkstråken i stadsdelsområdet.

Platsen som är vänd mot söder bjuder på solvärme under en stor del av dagen, men besökare skyddas från hetta av trädkronorna.

Finn Malmgrens plan är en plats att pausa på, här finns både bänkar som vänder sig mot varandra och möjliggör samvaro, liksom sittplatser som riktar sig mot de omgivande vägarna. Statyn som dominerar den norra sidan ger torget en identitet.

De olika sidorna av torgytan, liksom trottoarerna längs fasaderna upplevs inte höra samman som en helhet. Det finns en hel del slitage och mycket av den utrustning och parkmöblering som finns på platsen passar inte ihop för att ge en bra helhet.

Trygghet: Överskådlighet på platsen är delvis bristande. Människor passerar ofta torget nattetid, då både tunnelbana och nattbuss stannar här. Parken är belyst men har en klotarmatur som kan blända, och som ger mycket spilljus.

Tillgänglighet: Plattlagd markyta utan höjdskillnader och bänkar med arm- och ryggstöd.

Platsbildningen inramas av buskar sett från Petrejusvägen.

Skulpturen och konstverket, Avskedet på Polarisen med omkringliggande bänkar.

Mål

Bevara platsens nuvarande karaktär.

Strategi

Torget nuvarande karaktär bevaras samtidigt som ytorna integreras bättre för att ge ett mer sammanhängande torg. Förbättra den visuella kopplingen mellan parkens två sidor. Vägarna och de omkringliggande trottoarerna upplevs inte höra till torgytan, dessa bör vara en del av torgets helhet.

Se över placeringar av skyltar.

Marken under träden är utsatt för hårt slitage och behöver ses över.

Trädbeståndet behöver ses över och en del träd bör bytas ut.

Se över program för belysning.

Blomsterprakten kan gärna utvecklas med perenner och med fler exotiska växter som kontrast till de värdefulla tallarna.

Gröna kopplingar i Hammarbyhöjden

Beskrivning

Parktyp: Annat grönområde

Karaktär: Park- och naturstråk, Parkgata och grönskande gaturum

Innehåll: Stora delar av Hammarbyhöjden är bergiga, vilket har gjort det svårt att koppla samman grönområden med naturstråk. Här är det istället gatorna som utgör den främsta gröna strukturen av stråk och vardagsgrönska. Vissa parker kopplas ihop via parkvägar i naturmark, då ofta via branta backar och trappor.

Gatuträd och förgårdsmark

Gatuträden i Hammarbyhöjden består huvudsakligen av storsvuxna tallar, ekar och höga björkar i naturmark som sparats mellan bostadshusen fram till gata.

De parallella gatorna Petrejusvägen och Hasselquistvägen är exempel på gaturum där uppvuxna träd och en lätt böjd gatuform skapar trevliga grönskande parkrum. Storsvuxna ekar skapar ett tak och inramar gatan tillsammans med högvuxna tallar.

Strahlenbergsgatan leder ut mot Hammarbyskogen. Härifrån går parkvägar som leder vidare mot Hammarbysjöstad och Nackareservatet.

Gångvägar i naturmiljö

Då Hammarbyhöjdens topografi är kuperad och bergig är förekomsten av park- och naturstråk med parkvägar begränsad. De trafikseparerade gångvägar som förekommer ligger framförallt längs tunnelbanan. Två kopplingar med parkvägar finns mot Nytorps gårde där vegetationen består av höga tallar, ek, björk, hägg, fläder och nyponros.

Värden

Upplevelse: Naturlek, Promenad

Ekologiska: Äldre träd, ytor för ekosystemtjänster, flerskiktad vegetation som gynnar artrikedom. Stadens alléer omfattas av ett generellt biotopskydd.

De norra och västra delarna ingår i kärnområdet med sammanhängande nätverk av ekologiska funktioner. Dessa är habitatnätverk för barrskogsfåglar, groddjur och eklevande insekter. De centrala delarna längs med tunnelbanan ingår i habitatnätverk för eklevande insekter.

Paternostervägen erbjuder blomsterprakt när syrenerna blommar.

Parkvägar är viktiga länkar i nätverket av gröna kopplingar.

Kulturhistoriska: Stockholmsstilen med integrerad natur- och kulturmark mellan bostadskvarteren där Erik Glemme var en förgrundsgestalt. Gångvägarna redovisas redan i de tidiga stadsplanerna från 1920-talet och framåt. De anlades samtidigt som bebyggelsen växte fram och förlades i de obebyggda grönområdena. Gamla uppvuxna träd har ett kulturhistoriskt värde när de så tydligt är del i den ursprungliga stadsplanetanken.

Analys

Gröna gator utgör ett viktigt komplement till parkerna och de gröna stråken. Gatugrönskan utgörs av gamla högvuxna träd. De gröna kopplingarna saknar till viss del konsekvens och sammanhållning, och i det kuperade landskapet i Hammarbyhöjden kan det vara svårt att orientera sig.

Vid Gullpigan finns en parkväg som leder in mot Hammarbyskogen, Hammarbybacken och in i Nackareservatet. Entrén är otydlig.

Det förekommer ianspråktagande av grön förgårdsmark i form av annektering mot intilliggande bebyggelse för till exempel parkering eller uppställning av sopkärl.

Det saknas gröna kopplingar som förbinder stadsdelen med Gullmarsplan.

Trygghet: Parkvägar behöver vara överblickbara såväl dagtid som kvällstid. Träd och grenar riskerar att skymma armaturer eller belysning, vilket hanteras med skötselåtgärder.

Tillgänglighet: God tillgänglighet längs gator. Längs parkvägar kan branta lutningar och trappor förekomma.

Här har nivåskillnaden mellan gata och bebyggelse utnyttjats till en enkel sittplats.

Mål

Trevliga och trygga gångvägar i naturmiljö och längs grönskande gaturum är viktiga för att ge vardagsgrönska åt de boende i stadsdelen.

Strategi

Stråken ska underhållas och utvecklas för att stärka kopplingarna mellan olika naturområden och stadsdelar.

I Hammarbyhöjden är det viktigt att det äldre trädbeståndet får en succession med föryngring.

Förbättra kopplingar mellan Norra Hammarbyhöjden mot Gullmarsplan.

En handlingsplan för biologisk mångfald med områdesvisa åtgärdsprogram håller på att tas fram med ytterligare åtgärder som kan stärka kopplingarna.

Uppe på höjden vid Alingsåsvägen finns sittplatser under stora träd.

Övrig närnatur i Hammarbyhöjden

Beskrivning

Parktyp: Annat grönområde

Karaktär: Bostadsnära natur, Övrig parkyta

Innehåll: Den sparade naturen är ett stadsbyggnadselement som knyter samman områden. Här kan de öst-västliga förkastningsbranterna urskiljas vilka är ett av stadens viktigaste landskapsdrag. I Hammarbyhöjden består naturmarken framförallt av äldre hällmarkstallskog på höjderna och en blandad löv- och barrträdsvegetation i lägre partier och sluttningar.

I Hammarbyhöjden är naturen nära. Naturen bildar en finmaskig väv mellan byggnader och kvarter, och det finns gott om stora uppvuxna träd. Närnaturen består främst av sparad naturmark i sluttningarna mellan bebyggelsen på och nedanför höjderna.

Tallarna och bergsknallarna är signifikanta för stadsdelen. Längs flera gator är lamellhusen orienterade med gaveln mot gatan, med naturmark mellan huskropparna. Detta gör att upplevelsen av grönska, och att husen är placerade i naturmark förstärks. Stadsdelen har en karaktär där den sparade närnaturen fungerar som en genomsilande grönska i kvarteren. På höjden söder om tunnelbanan utgörs en stor del av närnaturen av ytor som ligger mellan husen. Byggnadernas placering skapar gårdsliknande rum med naturmark.

Värden

Upplevelse: Grön oas, Naturlek, Pulkaåkning, Rofyllighet, Skogskänsla,

Ekologiska: Värdefull hällmarkstallskog, Äldre träd, Ytor för ekosystemtjänster, Flerskiktad vegetation som gynnar artrikedom.

De norra och västra delarna ingår i kärnområdet med sammanhängande nätverk av ekologiska funktioner. Dessa är habitatnätverk för barrskogsfåglar, groddjur och eklevande insekter. De centrala delarna längs med tunnelbanan ingår i habitatnätverk för eklevande insekter.

Kulturhistoriska: I Hammarbyhöjden är planeringen gjord utifrån Erik Glemmes principer, kallad Stockholmsstilen, där natur- och kulturmark integrerats mellan bostadskvarteren.

Kojbyggen i naturmarken visar att barn brukar leka i skogsdungarna.

Naturmarken ger möjlighet att enkelt få tillgång till vardagsgrönska.

Analys

Naturmarken som ofta leder fram till gaturummet fungerar både som rekreativa och ekologiska länkar mellan gårdar, parker och mot större friluftsområden.

Närnaturnytorna är inte klart definierade, de har en både offentlig och privat karaktär. När naturmarken ligger mellan huskroppar i gårdsrum blir gränserna otydliga. Naturmark på kvartersmark är lika värdefull som den offentliga naturmarken. På kvartersmark med stora tallar och ekar offras stora träd för att skapa parkeringsplatser.

Trygghet: Närnaturen är tillräckligt avgränsad för att föräldrar ska våga släppa sina lekande barn för äventyr i naturmark. Större delen av naturmarken saknar belysning.

Tillgänglighet: Många av de sparade naturområdena ligger på brant och otillgänglig mark. När naturmarkens topografi består av blockiga branter och naturhällar är tillgängligheten begränsad.

Mål

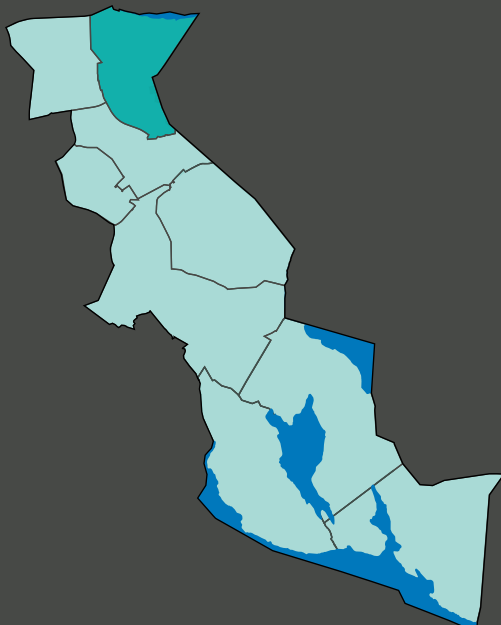
Den sparade naturen i bostradsområdena ska bevaras.

Strategi

Närnaturen skall skötas för att fortsätta fungera som ekologiska förbindelselänkar och som försörjare av ekosystemtjänster i stadsdelen.

I natur som leder fram till gatemark skall ekar och tallar värnas och skyddas. Undervegetation och slyuppslag skall röjas för att skapa överblickbara och trvögga gatumiljöer.

Björkhagen

Beskrivning

Björkhagen ligger nära naturen, med Hammarbyskogen i norr och Nackareservatet i öster. I anslutning till Sigurd Lewerenz Markuskyrka som ligger nära Björkhagens centrum utgår första etappen på Sörmlandsleden.

Husen i Björkhagen är byggda med en funktionalistisk öppenhet på gårdarna, men det finns fortfarande en halvprivat känsla mellan husen där privat och offentligt knyts ihop. Flera av de allmänna parkerna i Björkhagen ligger som skyddade bostadsgårdar i kvarteren. En av områdets viktiga platser är lekparken Peters park som efter en ny gestaltning öppnades för allmänheten igen 2019.

Stadsdelsområdet är så tätt sammanbundet med Hammarbyhöjden som ligger väster om Björkhagen, att många som bor i Björkhagen ser sig som Hammarbyhöjdsboende.

Terräng: Kuperat

Platser

Större natur och friluftsområde

*Hammarbyskogen (redovisas i del 2 Hammarbyhöjden)
10. Nackareservatet i Stockholms kommun och Hammarbybacken

Dalstrådspark

* Nytorps gårde (redovisas i del 2 Kärrtorp)

Kvarterspark

- 11. Hammarbygläntan
- 12. Lekplats vid Axvällsvägen
- 13. Solparken
- 14. Ronnebyparken/Gropen
- 15. Skanörparken
- 16. Peters park

Bostadsnära natur

Övrig närnatur i Björkhagen

Fickpark

- 17. Willy Brandts park
- 18. Mammans plats

Torg - och parktorg

- 19. Björkhagens centrum

Park- och naturstråk

Gröna kopplingar i Björkhagen

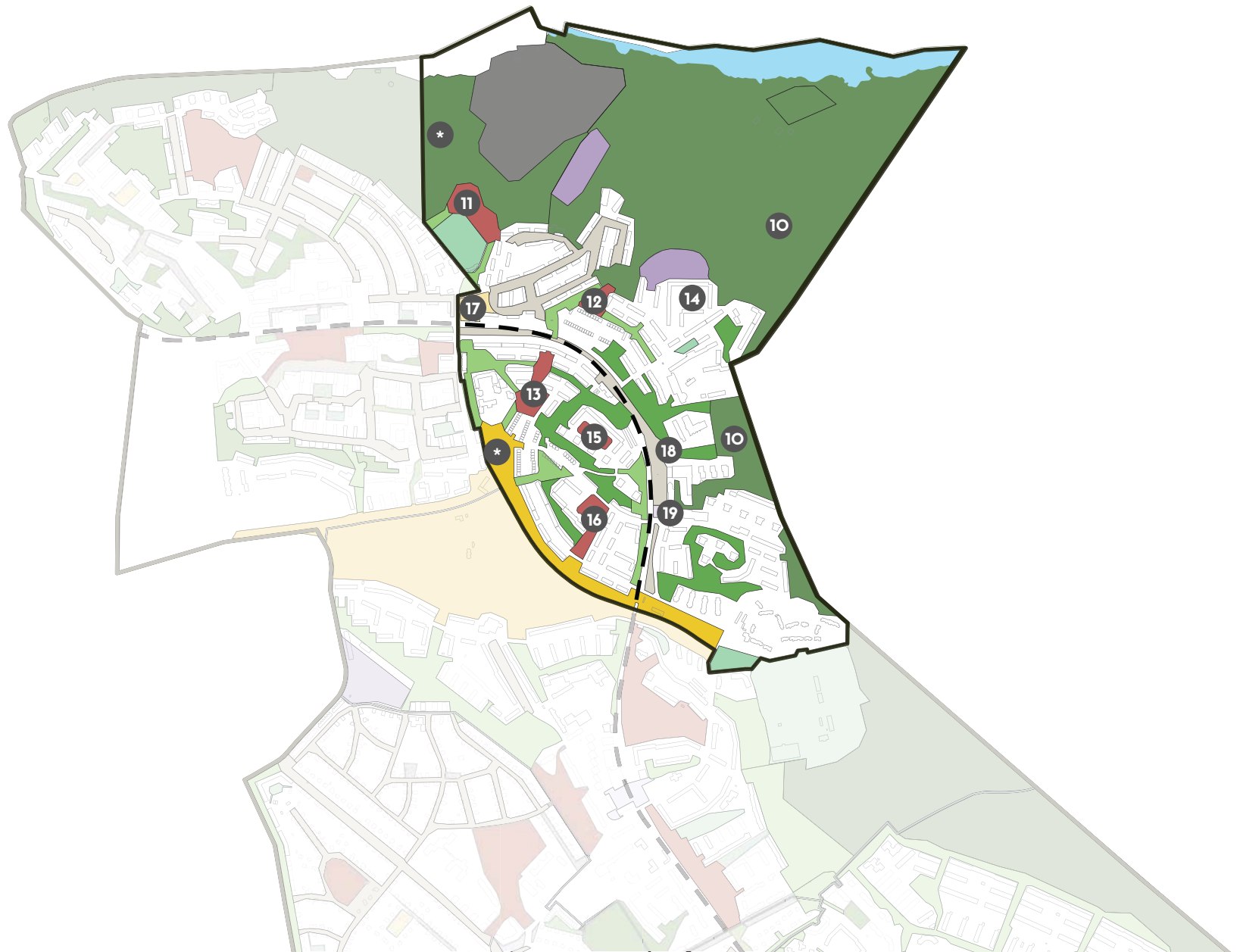
Parkgata och grönskade gaturum

Gröna kopplingar i Björkhagen

Övrig parkyta

Övrig närnatur i Björkhagen

Koloniområde

10. Nackareservatet i Stockholms kommun och Hammarbybacken

Beskrivning

Parktyp: Friluftsområde

Karaktär och storlek: Större natur- och friluftsområde och grön topp, 124 ha.

Innehåll: Nackareservaten består av två naturreservat som ligger i Stockholms stad, respektive Nacka kommun. Tillsammans utgör de ett av Stockholmsområdets mest attraktiva och lättillgängliga friluftsområden och sträcker sig från Hammarby sjöstad i norr till Ältasjön i söder. Området är en värdekärna i Tyrestakilen, en av Stockholmsregionens tio gröna kilar.

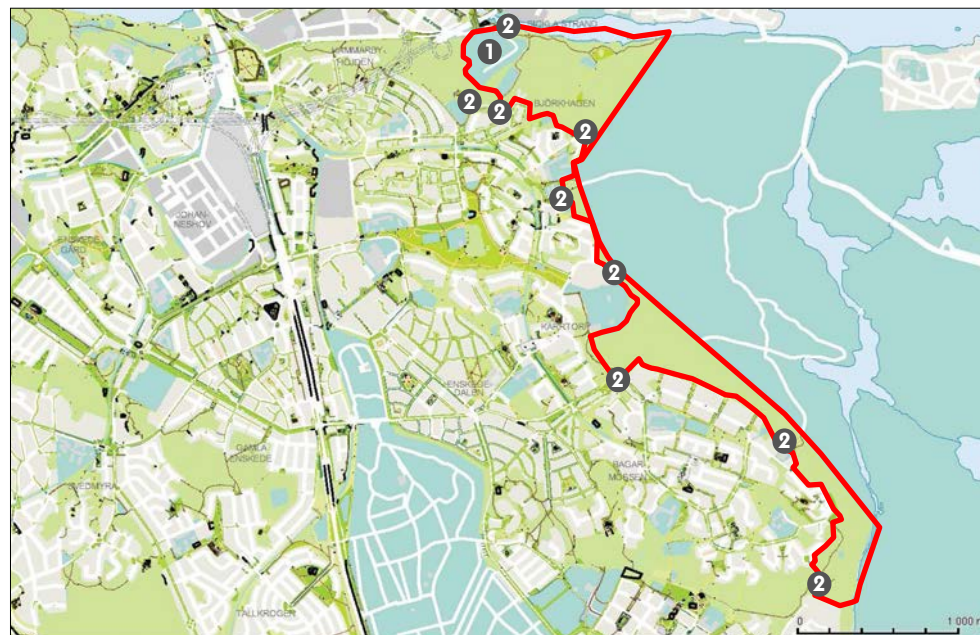
Denna beskrivning berör delen inom Stockholms stad.

Skogsområdena dominerar i reservatet och det kuperade landskapet bjuder på en mångfald av naturupplevelser. På höjderna finns hällmarkstallskogar och tallmossar. Reservatet täcks till största delen av barrskog, blandskog och ädellövskog men Lilla Sickla är av annan karaktär med en romantisk engelsk landskapspark. Här finns en mangårdsbyggnad från 1700-talet och gårdsmiljön har anor från 1500-talet. Vegetationen i anslutning till gården erbjuder flera olika miljöer, bland annat fina ek- och hasselbestånd.

Naturreservatet är välanvänt i egenskap av ett stort natur- och friluftsområde som erbjuder ett rikt förgrenat nät av vägar och stigar. Här kan man även orientera, åka skidor, skridskor, spela golf, bada, paddla kanot och plocka bär och svamp.

Det finns flera viktiga entréer in till reservatet, bland annat via Hammarbybacken, Kärrtorps IP, Sockenvägens slut, Lilla Sickla, Karlskronavägen, Djursjukhuset i bagarmossen, Hammarbyhöjdens IP och Skarpnäcksvägen vid Brotorpsstugan. Men den viktigaste entrén är Björkhagens tunnelbana och sedan förbi Markuskyrkan in i reservatet.

Hammarbybacken är en av Stockholms gröna toppar och ett landmärke. Besökare kan uppleva storslagna vyer över Stockholm. Backen är en konstgjord kulle där man samlat schaktmassor från olika byggprojekt. Området fungerar som rekreationsområde året runt och med en skidbacke vintertid. Hammarbybacken har branta sluttningar och saknar nästan helt vegetation. På sluttningarna växer ruderatväxter och gräs. En del pionjära trädarter har etablerat sig och skapar fläckvis buskage.

1. Hammarbybacken, 2. Viktig entré till reservatet.

Värden

Upplevelse: Grön oas, Promenader, Ro, Picknick, Odling, Vinteraktivitet, Spontanidrott, Grillning, Naturupplevelse, Bad, Utsikt, Vattenkontakt, Evenemang, Motionsspår, Utegymp, Naturlek, Sitta i solen.

Ekologiska: Ingår i habitatnätverk för barrskogsfåglar och groddjur. Delar av området ingår i habitatnätverk för eklevande insekter. I ekdatabasen 2006 är några områden av värdeklass 3 och en jätteek med värdeklass 1. Kärnområde i den gröna infrastrukturen.

Kulturhistoriska: Nackareservatet gränsar till bebyggelse med blå, grön och gul klassning. Lilla Sickla är klassat som kulturhistoriskt värdefulla miljöer.

Analys

Nackareservatet är ett av Stockholmsområdets mest attraktiva och lättillgängliga friluftsområden. Från både Hammarbyhöjdens och Björkhagens tunnelbanestationer kommer man rakt ut i naturreservatet.

I Nackareservatet finns flera viktiga sammanhängande parkstråk i stadsdelsområdet.

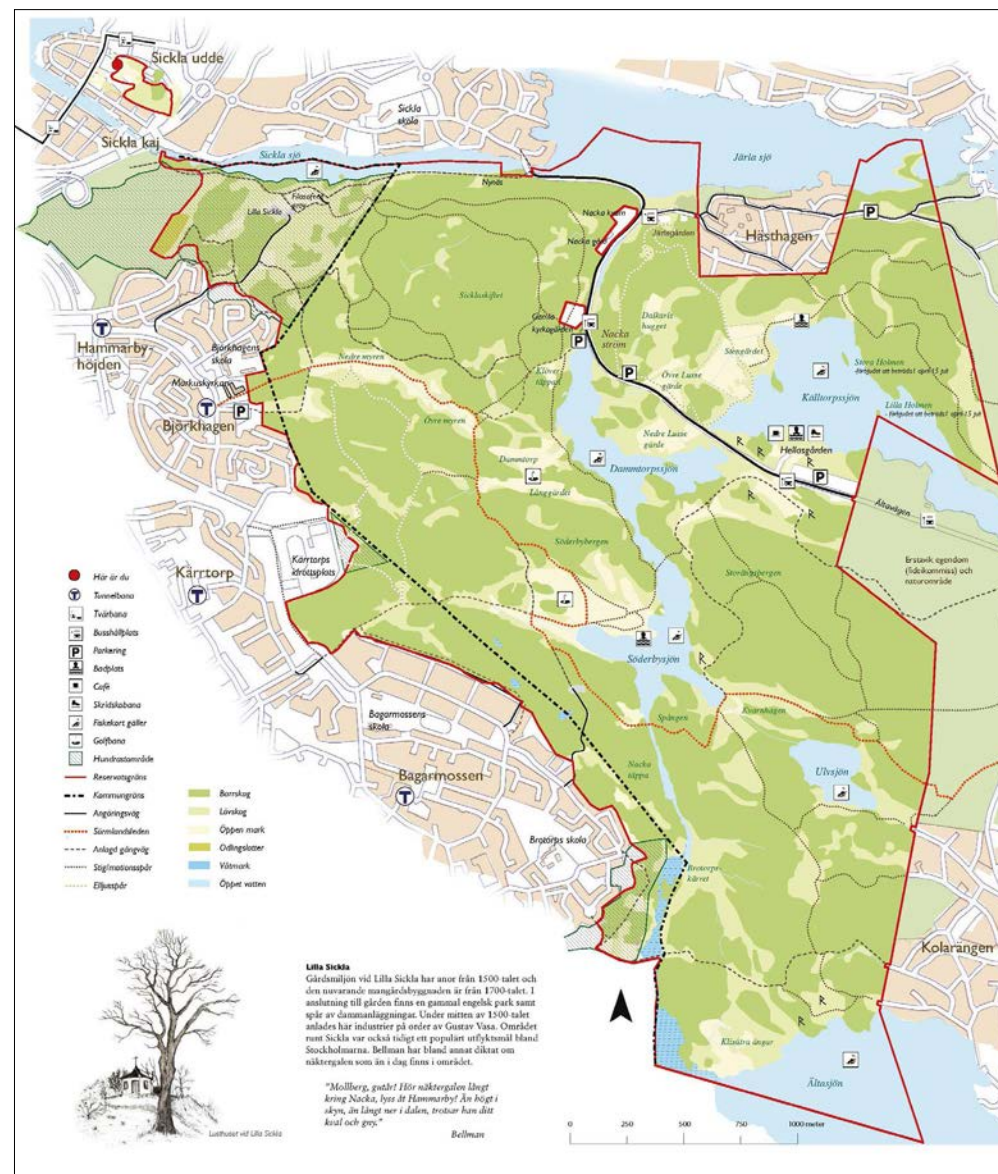
Otydliga entréer finns på några platser i Bagarmossen.

Hammarbybacken är värdefull för rekreation och motion och erbjuder vyer över staden.

Viktigt att se till så drift och underhåll genomförs enligt gällande skötselplan.

Trygghet: I reservatet finns en variation i vegetation som ibland kan vara tät och gör det svårt att få en överblick över sin omgivning. Hammarbybacken är mer lättöverskådlig.

Tillgänglighet: Det finns gott om naturstigar som inte är tillgängliga i reservatet och parkvägar på Hammarbybacken sluttar.

I Hammarbyskogen finns anordningar för friluftslivet.

Hammarbybacken är målpunkt bland motionärer som vill utmanas i backträning.

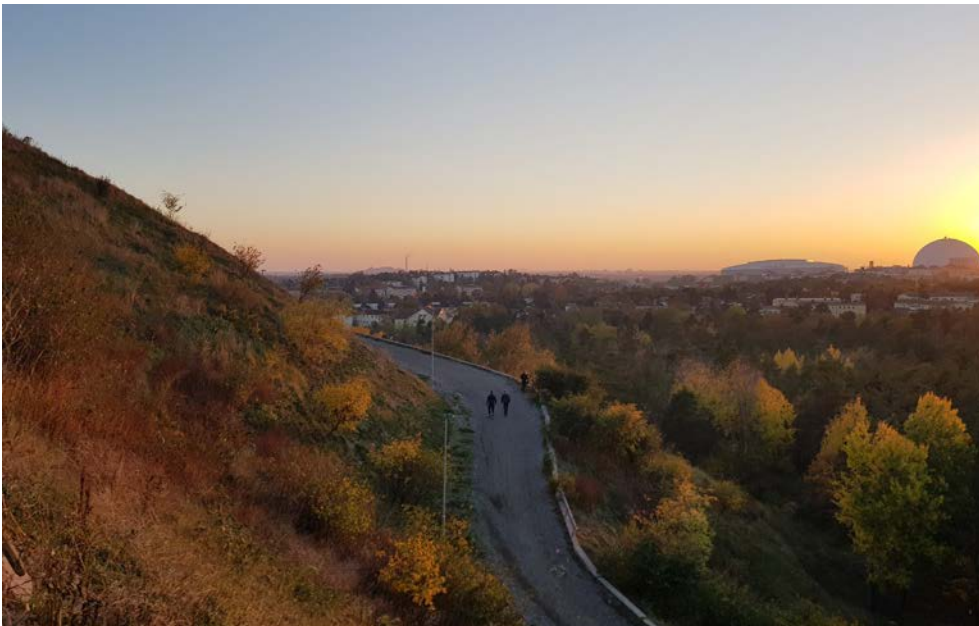
Söderbysjön är ett populärt utflyktsmål i Nackareservatet.

Spår av att Hammarbybacken är en skidbacke vintertid.

Myskmdra växer vid Sickla gård.

Vid olika byggen har det skapats schaktmassor som bidragit till att bygga upp Hammarbybacken.

Mål

Bevara och utveckla den tätortsnära naturen i Nackareservatet.

Utveckla de viktiga entréerna och entréområden till Nackareservatet.

Strategi

Viktigt att se till så drift och underhåll genomförs enligt gällande skötselplan. Skötseln i Nackareservatet befrämjar friluftsliv och biologisk mångfald.

Ekmiljöer bevaras och utvecklas för fortlöpande tillgång på ekologiskt värdefulla ekmiljöer.

Otydliga och bristande entréer tydliggörs och skyltas. Entréerna ska vara platser man lätt kan hitta till och ha som utgångspunkt för sitt besök ut i naturen.

11. Hammarbygläntan

Beskrivning

Parktyp: Kvarterspark

Karaktär och storlek: Större natur- och friluftsområde, 1,2 ha

Innehåll: Lekplatsen ligger i en liten glänta i skogen mellan Hammarbybacken och Hammarbyhöjdens IP. Uppvuxen naturmark med blandat björk, poppel och tall ramar in platsen och ger en tydlig rumslighet där lekutrustningen är placerad i brynzonen. Inom lekplatsen bildas olika rum för mycket lek. Platsen uppskattas för sin storlek och variation i och med att det finns plats mellan de olika delarna med lekutrustning. Lekplatsen är mest populär bland små och mellanstora barn.

Det finns ett rikt utbud av lekutrustning med både linbana, stor klätterrutschkana och gungor för olika åldrar. Med det naturnära läget passar det utbudet av träredskap bra. Här finns en liten by med tipitält, en hinderbana med stockar och stenar och flera träskulpturer. Intill parken finns en naturstig för barn.

Värden

Upplevelse: Grön oas, Lekplats, Naturlek, Picknick, Promenad

Ekologiska: Ingår i kärnområde för den gröna infrastrukturen. Ingår i habitatnätverket för barrskogsfåglar, eklevande insekter och groddjur. Blandskog med inslag av värdefulla äldre barrträd och ädellövträd.

Analys

Ett stort värde är närheten till naturen och att det finns en större öppen gräsyta i anslutning till lekplatsen. Parken är en viktig lekfunktion i en förtätad stadsdel.

Parken utgör en grön port till Nackareservatet och Lilla Sickla.

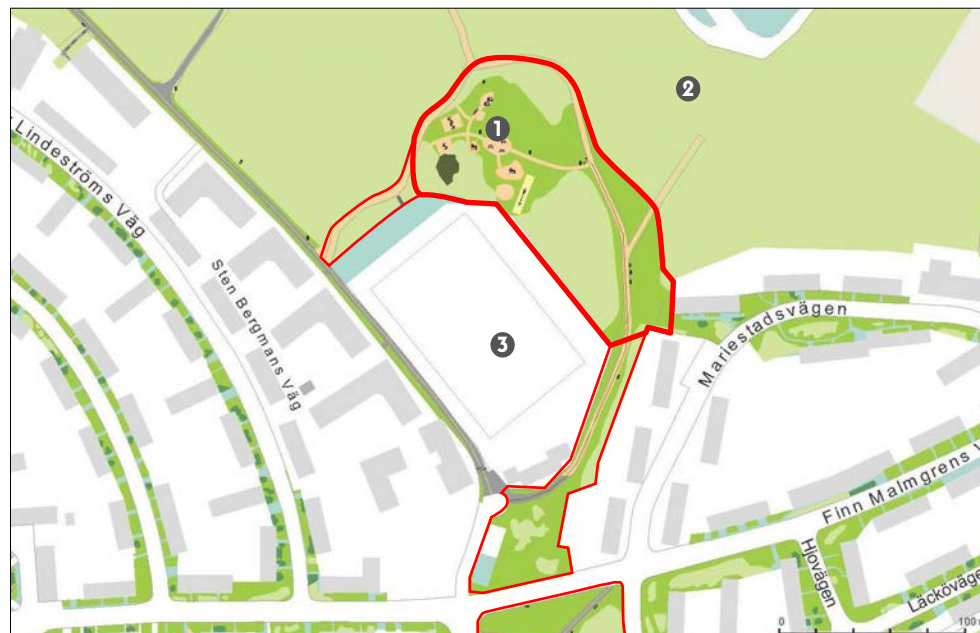
Entréerna till platsen är otydliga och parken kan vara svår att hitta om man inte känner till den. Vid en av de anslutande gångvägarna finns en anslagstavla som sitter mitt i siktlinjen in till parken.

Trygghet: Belysning finns längs parkväg samt några enstaka vid lekutrustning.

Tillgänglighet: Grusade ytor omger lekutrustningen.

Lekplatsen med klätterlek vid foten av Hammarbybacken.

1. Lekplats, 2. Hammarbybacken, 3. Hammarbyhöjdens IP.

Mål

Bevara parkens naturkaraktären och den större öppna gräsytan.

Utveckla och synliggör entréerna till parken.

Strategi

Entréplatserna till parken görs tydligare och en samverkan med utvecklingen av entrén till Nackareservatet och gångstråket upp mot Hammarbybacken.

Bevara värdefulla träd. Friställ ädellövträd. En skötselplan för områdets natur- och parkmark bör tas fram.

Främja biologisk mångfald och pedagogik Placera ut nedfallna och nedtagna stammar. Träd som måste tas ner vid ny bebyggelse sparas och integreras i den nya parken

Spridningsvägarna mellan Hammarbyskogen och Nackareservatet värnas.

Med nytt blommande och bärande växtmaterial gynnas insekter som är viktiga för pollinering, liksom fågellivet i området.

Parken i Hammarbygläntan är en uppskattad park som ingår i ett större exploateringsprojekt för Hammarbyhöjden. På sikt ska parken flyttas och omgestaltas på en ny plats.

Parken kan även i det nya läget utvecklas ytterligare som entré till Nackareservatet liksom för gångstråk upp mot Hammarbybacken.

Exempel av lekutrustning på lekplatsen.

En stenlabyrinth är ett spännande inslag invid linbanan närmast Hammarbyhöjdens IP.

12. Lekplats vid Axvallsvägen

Beskrivning

Parktyp: Park

Karaktär och storlek: Kvarterspark, 0,4 ha.

Innehåll: Lekplatsen ligger i en fin liten glänta i anslutning till en av de större entréerna in till Nackareservatet. Parken vänder sig mot söder och har en rumslig inramning med en nivåskillnad upp mot parkvägen till Lilla Sickla.

Lekplatsen är inramad av ett grönmålat parkstaket.

Parken ligger vid sidan av en välanvänd parkväg som leder vidare in mot Nackareservatet och Lilla Sickla. Nivåskillnaden med slänt upp till parkvägen gör att parken ligger vid sidan av stråket.

Större lönnar omgärdar lekplatsen, plantering med låga buskar och perenner utanför staketet.

Platsen är en öppen och solig glänta i kanten av Nackareservatet.

På lekplatsen finns en kompisgunga, sandlåda med bakkbord och gungdjur. Förutom lekutrustning finns här även skräpkorg, parksoffor och bord samt en rund murad plantering.

Värden

Upplevelse: Lekplats, Ro

Ekologiska: Ingår i habitatnätverket för barrskogsfåglar, eklevende insekter och groddjur.

Kulturhistoriska: De intilliggande radhusen i kv. Tövädret är grönklassade.

Från radhusen är överblickbarheten god över lekplatsen.

1. Lekplats.

Analys

Platsen är en del av en viktig entré in i Nackareservatet men är idag något otydlig.

Parkvägen som leder från entrén vid slutet av Axvallsvägen har otydlig avgränsning mot radhusens parkering. Slitage i gräset visar att trafiken går över parkvägen.

Trygghet: Öppenheten gör att lekplatsen känns trygg och man kan se de som rör sig på parkvägen.

Tillgänglighet: Kompisgungan är omgiven av gummiasfalt. Resterande delen av lekplatsen består av grus som ger en begränsad tillgänglighet.

Utsikt över lekplatsen från parkvägen.

Mål

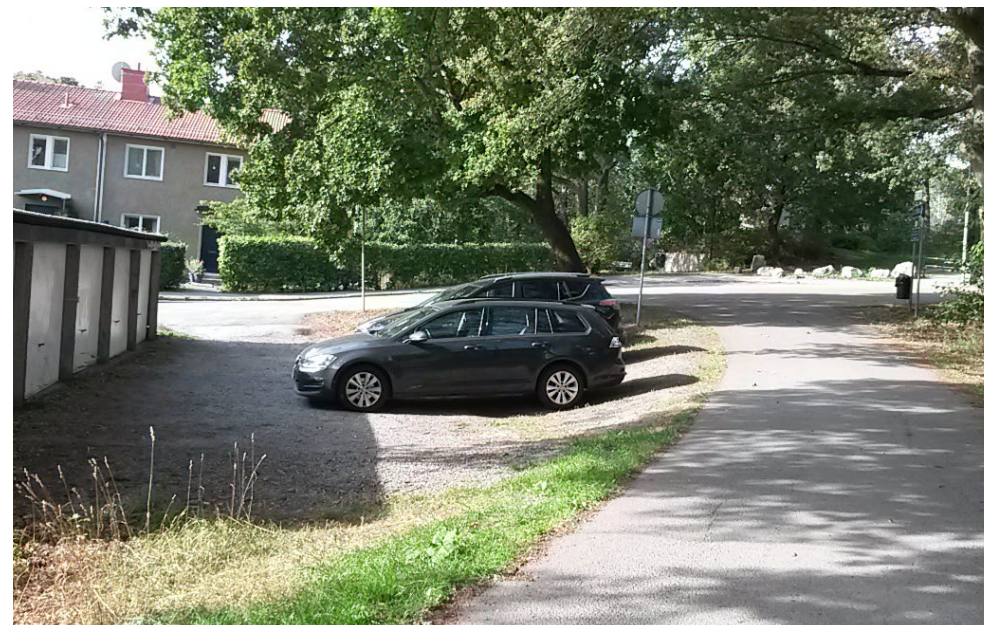
Utveckla platsens nuvarande karaktär.

Strategi

Tydliggör entrén mot Nackareservatet och avgränsa mot radhusens parkeringar för att förhindra fordonstrafik över parkvägen.

Förbättringsåtgärder för att öka tillgänglighet behövs med tillgänglig lekutrustning. Platsens belysning bör ses över.

Bevara platsens karaktär av öppen och solig glänta.

Radhusens parkeringar som gränsar till parken.

13. Solparken

Beskrivning

Parktyp: Park

Karaktär och storlek: Kvarterspark, 0,7 ha

Innehåll: Solparken ligger på två sidor om den Svedalavägen. Den norra sidan utgörs av en populär lekplats och i den södra delen bildas ett grönt rum under trädkronorna på en gräsyta omgärdad av stora lönnar.

Parken ligger i förlängningen på en av Nytorps gärdes norra utlöpare och har en betydelse som del i flera gröna stråk i området. Lekplatsen ligger i skärningspunkten av två stråk. Det gröna stråket från Nytorps gärde fortsätter vidare genom en stor portik och fortsätter på andra sidan Malmövägen mot Nackareservatet. Även i östvästlig riktning utgör Solparken en grön koppling. Parken är ett av flera parkrum som ligger på ett pärlband mellan västra Hammarbyhöjden och Björkhagen.

Lekplatsen används flitigt och är en målpunkt för både vuxna och barn. De stora gräsytor kan både användas till bollspel och för att solbada, liksom för att äta middag i kvällsolen. Här finns både fast och flyttbar möblering i form av bänkbord. I en stor lönn har flera lianer satts upp.

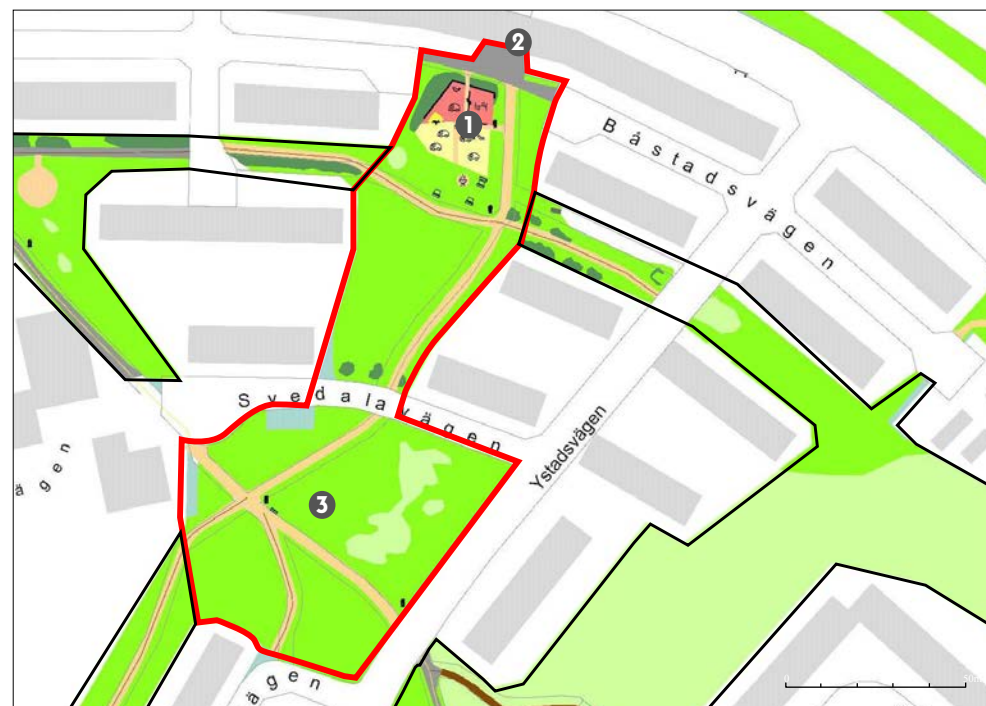
Mitt på lekplatsen står ett nyplanterat körsbärsträd. Omgivande buskage av fläder, häggmispel, rödblågig småspirea som ger en grön inramning av parken mot den närliggande bebyggelsen, och utgör spännande lekbuskage.

Lekplatsen är välutrustad med kompisgunga, vippdjur, klätternät, en liten rutschkana samt en liten studsmatta. En träskulptur i form av en äppelmask har bidragit till ett av parkens smeknamn Äppelparken.

Värden

Upplevelse: Lekplats, Picknick, Grillning, Promenader

Ekologiska: Ingår i habitatnätverket för barrskogsfåglar och groddjur och ligger i nära anslutning till habitatnätverket för eklevande insekter. Det finns både frukt och bär i parken såsom körsbärsträd och fläder.

1. Lekplats, 2. Portik mot Malmövägen, 3. Gräsyta med lönnar.

Analys

En lugn skyddad park med både lekplats och möjligheter till spontant bollspel på de öppna gräsyterna. Närheten till Nytorps gärde är inte självklar för den som uppehåller sig i parken.

Lekplatsen är främst för mindre barn i förskoleålder, även om gräsyterna kan användas för bollekar även för andra åldrar. Lianerna i trädet tyder på att äldre barn har tagit möjligheterna till lek i egna händer.

Genom parken går ett av de viktiga sammanhållande parkstråken i stadsdelsområdet.

I den södra delen av parken är det under lövsäsongen mörkt under de täta trädkronorna. Denna del av parken saknar utrustning, och används främst för passage.

Trygghet: Belysningen längs parkvägen bör ses över.

Tillgänglighet: Lekytor i stridsand som ger låg tillgänglighet.

Lekplatsen har god tillgång till skuggande träd.

Den öppna gräsytan med storgrodda träd som inringar och definierar platsen.

Mål

Bevara den norra delens nuvarande karaktär och utveckla den södra delens karaktär.

Strategi

Tydliggör kopplingarna till Nytorps gärde och de gröna stråken. I väster kopplas platsen ihop med stråk upp mot Plommonparken.

Förbättra sambandet mellan parkens norra och södra del.

En belysningsplan bör tas fram som ingår i ett samband med de gröna stråken.

Den södra delen kan ha en funktion som skyfallsyta med temperaturreglering. Denna yta är en viktig länk för att förstärka det ekologiska spridningssambandet från Nacka reservatet mot Nytorps gärde. Platsen bör kompletteras med bänkar.

14. Ronnebyparken/Gropen

Beskrivning

Parktyp: Park

Karaktär och storlek: Kvarterspark, 1,6 ha.

Innehåll: Detta är en lugn skyddad gård i slutet av Ronnebyvägen. Platsen är skålformad och ligger nedsänkt med sluttningar från alla håll ned mot lekplatsen och en mindre gräsyta. Större tallar växer i sluttningarna runt parken och ger platsen en grön inramning. Platsen har en mindre del som är finpark med perenner och en grillplats. Grusade parkvägar leder in till parken från hörnen.

Platsen fungerar som målpunkt med funktion som lekplats och mötesplats för boende i kvarteret. Runt parken ligger trevånings lamellhus som alla hör till samma bostadsrättsförening.

Här består vegetationen av tallar, plommonträd, syrenbuskage, fläder och perenner,

Platsen har en fin rumslighet och lekplatsen är avskild från gräsytan med syrenbuskage.

Utrustningen för samvaro är riklig och består av grillar och flera bänkbord av olika typer samt parksoffor. Lekutrustningen har en prägel av naturlek med klätterlek och rutschkana och en stocksarg som används för balansgång. Här finns en klassisk cykelkarusell och en liten kompisgunga. Leksaker och trehjulingar ligger utspridda i parken.

Värd

Upplevelse: Grön oas, Lekplatslek, Bollspel, Ro, Blomprakt, Grillning, Sitta i solen

Ekologiska: Gränsar till kärnområde i den gröna infrastrukturen. Ingår i habitatnätverket för barrskogsfåglar, eklevande insekter och groddjur. Bärande träd i form av plommonträd.

Kulturhistoriska: Samtliga omgivande lamellhus är grönklassade.

De stora tallarna präglar lekplatsens karaktär.

1. Lekplats, 2. Bollspel, 3. Grillplats.

Analys

Rumsligt välavgränsad och lugn gård med större tallar som ger platsen en fin karaktär av natur i park. Här finns ett fantastiskt klätterträd som inbjuder till lek och parken besöks bland annat av dagmammor.

Nivåskillnaden som platsens skålform skapar gör att få korsar ytan utan istället går runt om.

Upplevs som egen gård till bostadsrättsföreningen där besökare inte bjuds in att använda platsen.

Trygghet: De omgivande husen har en god överblickbarhet över platsen. Här står belysingsstolpar med bländfritt, indirekt ljus.

Tillgänglighet: Lekutrustning i stridsand, parkvägar i grus och upphöjda sarger som hindrar god tillgänglighet.

Mål

Bevara platsens nuvarande karaktär.

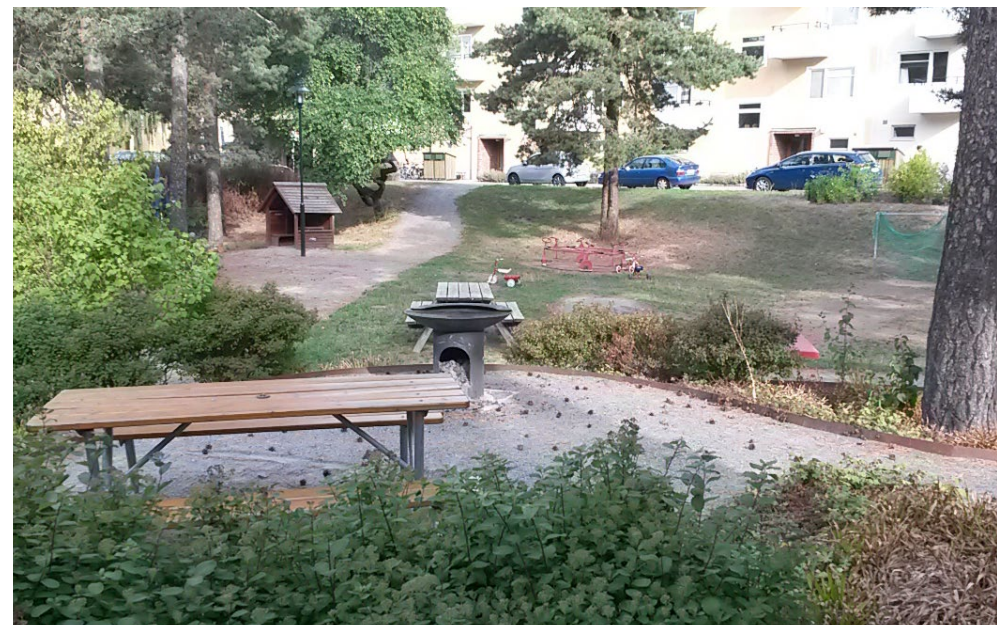
Strategi

Tillgängligheten behöver förbättras på platsen både gällande markmaterial, lekutrustning och möbler.

För att värna de ekologiska sambanden bör ekar och inhemska barrträd prioriteras vid nyplantering av träd. Detta är även viktigt för att bibehålla parkstilen med natur i park.

Klätterleken med rutschkana står i en sandyta.

Grillplats med bänkbord intill, i bakgrunder skymtar cykelkarusellen och ett fotbollsmål.

15. Skanörparken

Beskrivning

Parktyp: Park

Karaktär och storlek: Kvarterspark, 0,3 ha.

Innehåll: Skanörsparken anlades under mitten av 1900-talet. Den omsorgsfullt utformade lekplatsen på storgården är signerad Holger Blom och Erik Glemme vid Stockholms stads parkavdelning. Platsen är en lugn skyddad gård i slutet av Skanörvägen. En brant gata leder upp till området där bebyggelsen och parken ligger högt uppe på en höjd. Lekytan är på en terrass i anslutning till gatan där de vackra granitmurarna och den runda platsen med sandlådan ger en egen karaktär.

Platsen fungerar både som lekplats och mötesplats för boende i kvarteret. Runt parken ligger trevånings lamellhus som alla hör till samma bostadsrättsförening.

Här står en kvinnskulptur skapad av Axel Waleij, invigd 1950.

Stora tallar växer i sluttningarna runt parken vilket ger en grön inramning åt platsen. Vegetationen består i övrigt av björkar och perenner.

Här finns ett mindre lekhus, ett klätterhus med rutschkana, en liten rutschkana och två gungdjur för de små. Sandlådan i parken sticker ut med sin runda form och placering innanför bastanta stenmurar. Här finns också en vippgunga, ett bordtennisbord och en liten karusell. Olika leksaker ligger dessutom utspridda i parken.

Parken är populär att grilla i och förutom den fasta grillen så har dessutom några klotgrillar placerats här. Det finns sittplatser i form av parksoffor samt flera bänkbord av olika slag och här finns två stora skräpkorgar.

Värden

Upplevelse: Grön oas, Lekplatslek, Ro, Grillning, Naturlek, Sitta i solen

Ekologiska: Gränsar till habitatnätverket för barrskogsfåglar och groddjur.

Kulturhistoria: Parken är ritad av Holger Blom och Erik Glemme. Kvarteret Högtrycket är grönklassat.

Entrén från Skanörvägen med statyn i förgrunden.

1. Sandlåda, 2. Skogsdunge.

Analys

Detta är en lugn oas med en fin rumslighet med lekplats som är inramad av vackra granitmurar. Parken kan uppfattas som en bostadsgård med otydlig entré för besökare utifrån.

Trygghet: De omgivande husen har en god överblickbarhet över platsen.

Tillgänglighet: Begränsad tillgänglighet med grus runt lekredskapen.

Mål

Utveckla platsens nuvarande karaktär.

Strategi

Byt ut det strida gruset mot ett fastare markmaterial för att förbättra tillgängligheten

Planteringarna nedanför den runda muren bör rustas upp och kompletteras med nya arter.

Värna om platsens historia och den typiska Stockholmsstilen där natur- och kulturlandskapet integreras tillsammans med parkens funktioner.

Uppdatera parken med en ny grill.

Granitmurarna som skapar den runda platsen med sandlåda i mitten och parkbänkar.

Det är populärt att grilla i denna park.

16. Peters park

Beskrivning

Parktyp: Park

Karaktär och storlek: Kvarterspark, 0,8 ha.

Innehåll: Parken rustades upp 2018 och lekytorna utökades då till nästan dubbla storleken. Den innehåller bland annat en inhägnad småbarnsdel och en zon för äldre barn.

Fokus är på aktiviteter för större barn, bland annat med en ny klätterställning. Vattenlek är ett intressant inslag där man pumpar upp vatten så att det rinner. I parken står även en kompisgunga där flera personer kan gunga samtidigt, studsmatta, basketkorg, olika typer av lekhus, sandlåda, gungor och gungdjur. Det finns en avgränsad lekdel för småbarn och en annan yta är en asfaltsdel där det bland annat går att cykla trehjuling.

Boende i området har påverkat parkens utformning. En sarg runt asfaltsdelen är praktisk när det spelas landbandy. Parken har en grillplats och ett skärmtak där man kan ställa sig när det regnar. Parken har även fått fler blommor.

Parkvägen har anpassats så att cyklister och flanörer inte måste passera genom lekytan för att ta sig till Halmstadsvägen.

För lek intar lekparken Peters park en särställning. Lekplatsen innehöll tidigare en parklek som fungerade som mötesplats för olika åldrar och rymde en mängd aktiviteter. Parkens namn, Peters park uppkom efter Peter som under många år arbetade på dåvarande parklek.

Värden

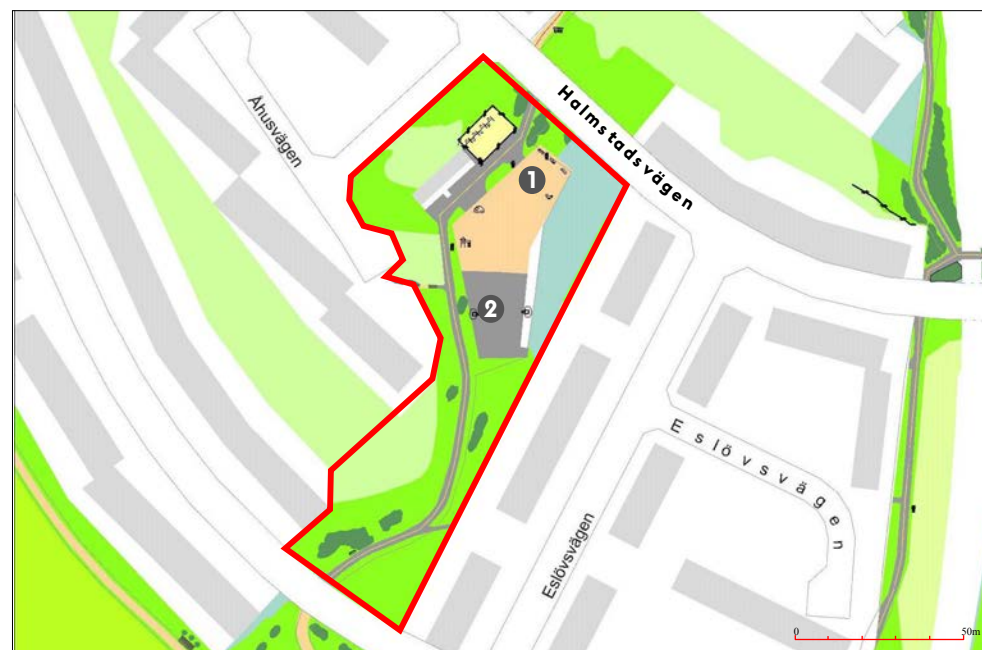
Upplevelse: Lekplats, Grillning, Vattenlek.

Ekologiska: Ingår i habitatnätverket för barrskogsfåglar och groddjur.

Kulturhistoriska: De grå lamellhusen i det intilliggande kvarteret Barometern och husen i kvarteret Skydraget är grönklassade.

Lekhus främjar fantasilek.

1. Småbarnslek, 2. Större klätterställning.

Analys

Detta är en plats som inbjuder till en mängd aktiviteter med en lekfullt gestaltning och med fina material. Det stora lekutbudet ger parken en attraktionskraft som lockar besökare utanför stadsdelen att besöka platsen.

Trygghet: Översikten är god från omkringliggande hus. Belysningen består av strålkastare och belysningsstolpar med bländfritt ljus vilket ger en tillfredsställande belysning.

Tillgänglighet: Här finns lekutrustning i gummierad asfalt med god tillgänglighet.

Mål

Bevara platsens nuvarande karaktär.

Strategi

Lekplatsen skall vara en plats med fokus på aktiviteter för större barn men samtidigt vara en attraktiv lekplats även för de yngre barnen.

Småbarnleken erbjuder en lugnare del för de yngre barnen.

Den stora klätterställningen för de lite äldre barnen har en färgglad matta av gummierad asfalt.

17. Willy Brandts park

Beskrivning

Parktyp: Park

Karaktär och storlek: Fickpark, 0,4 ha.

Innehåll: Parken har fått sitt namn efter den tyske socialdemokraten Willy Brandt, Västtysklands förbundskansler 1969-1974. Han bodde i området på 1940-talet under sin exil från Nazityskland.

Parken ligger vid Hammarbyhöjdens tunnelbanestation och är trots det centrala läget en fridfull plats.

Parken upprustades senast 2007.

Stora välvuxna ekar avgränsar platsen mot Hammarbyhöjdens idrottsplats och nyplanterade björkar skärmar av mot parkeringsplatsen söder om tunnelbanespåren. Parken är vackert gestaltad med tre rader av granitblock som sträcker sig diagonalt över den öppna parkdelen. Sittmöjligheterna i parken är goda då det finns fina sittplatser under pergolan men även stenblocken är sittvänliga. Robusta perennplanteringar ger parken blomsterprakt.

En skulptur av den tyske konstnären Rainer Fetting föreställande Willy Brandt finns i parken.

Genom parken finns en väl använd parkväg som leder till tunnelbaneentrén. Parken syns från tunnelbanan och ger även resenärerna en visuell upplevelse.

Det finns mycket vegetation i parken. Bland träden hittar man arter som ek, tall och björk. I perennplanteringarna återfinns dagdkåpa och renfana och här växer även klätterväxter i form av murgröna och klätterhortensia.

Möbleringen består av parksoffor, sittytor på granitblock och skräpkorgar.

Värden

Upplevelse: Grön oas, Promenad, Ro, Blomprakt, Sitta i solen

Ekologiska: Ingår i habitatnätverket för barrskogsfåglar, eklevande insekter och groddjur.

Den omsorgsfullt gestaltade delen av parken närmast tunnelbanestationen med granitblock och skulptur föreställande Willy Brandt.

1. Granitblock, 2. Skulptur, 3. Pergola och cykelställ.

Analys

I parken flödar solen och sittytor finns i de soliga lägena.

Parken är en viktig grön länk mellan Nackareservatet och Nytorps gårde.

Parken ger ett prydligt utseende med påkostad utformning med perenner och stora granitblock.

Idag används parken huvudsakligen som en genomgångsyta till och från tunnelbanan.

De grafiska sittplatserna på granitblocken används sparsamt.

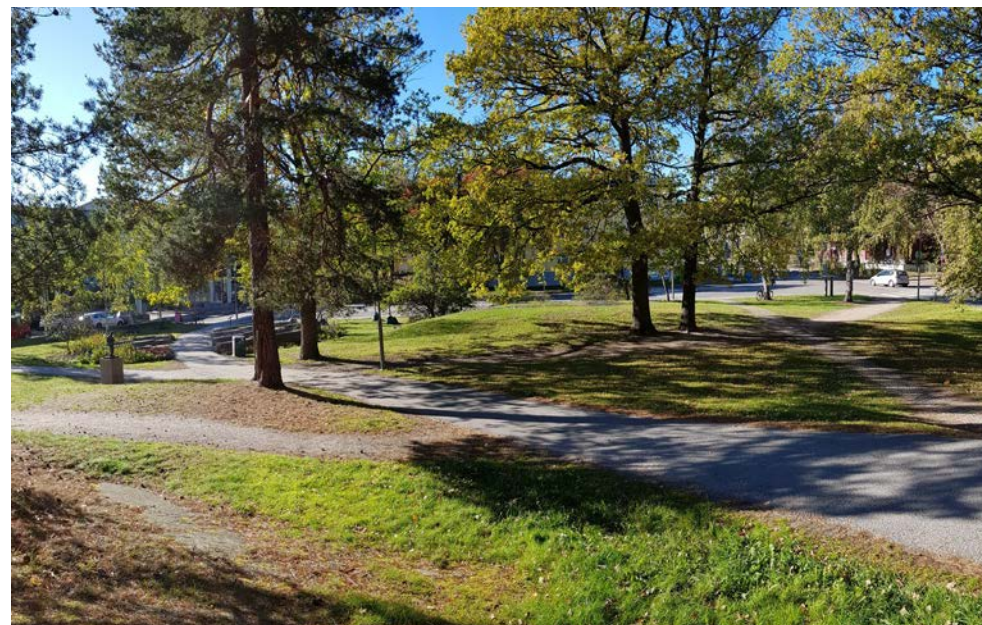
Parkvägarna är slitna där en av vägarna är förstärkt med förfulande betongsten.

Trygghet: Parken har en god överblickbarhet. Belysning finns längs parkvägarna.

Tillgänglighet: Granitblocken har varken rygg- eller armstöd vilket inte är optimalt ur tillgänglighetssynpunkt.

Perennplaneringar invid granitblocken.

Parken är genomkorsad av stigar som skuggas av storvuxna, bredkroniga träd.

Mål

Utveckla parkens karaktär

Strategi

Utveckla blomsterprakten med fler och mer utvecklade perennplanteringar. Förbättra den ekologiska kopplingen mellan Nackareservatet och Nytorps gårde genom ökad artrikedom och fokusera på att plantera ekar eller barrträd för att förstärka habitatnätverken.

Platsen har ett värde även för de som passerar med tunnelbanan. Denna aspekt kan vidareutvecklas med till exempel belysning.

18. Mammans plats

Beskrivning

Parktyp: Annan grönyta

Karaktär och storlek: Fickpark, Park- och naturstråk, 0,1 ha.

Innehåll: En finstämd och öppen liten plats som ligger invid Björkhagens centrum strax nedanför höghuset ritat av arkitekt Georg Varhelyi, framför Markuskyrkan och intill den björkdunge som kan ha givit stadsdelen sitt namn. Markuskyrkan i brutalistisk stil är ritad av arkitekten Sigurd Lewerentz och invigdes 1960. År 1962 tilldelades kyrkan Kasper Sahlinpriset för god arkitektur. Bronsskulpturen Moderskap av Baltasar Lobo från 1953 är en mjukt rundad skulptur som ligger fritt på en sockel av röd bohusgranit.

Platsen anlades 2016 och har en stenläggning av smågatsten och i bakgrunden ett äppelträd av sorten Lobo. Detta har snabbt blivit en mötesplats för både unga och gamla och en viktig entré till Nackareservatet.

Björkhagens tunnelbanestation ligger strax intill och nås med en tillgänglig ramp.

Platsen ansluter till en parkväg mellan Björkhagens skola och Björkhagens centrum.

Här finns två mindre bänkar som står på granitblock och en skräpkorg. På andra sidan av Malmövägen finns en parksoffa och cykelställ.

Värden

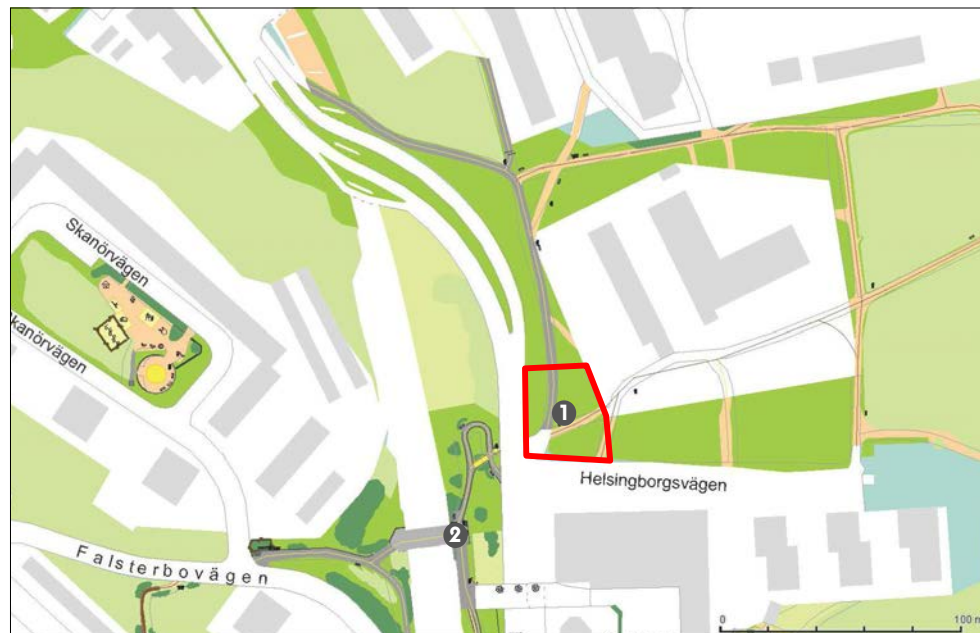
Upplevelse: Ro, sitta i solen

Ekologiska: Ingår i habitatnätverket för barrskogsfåglar och groddjur. Bärande träd i form av ett äppelträd.

Kulturhistoriska: Den blåklassade Markuskyrkan (kv. Väckelsen 1)

Bronsskulpturen Moderskap av Baltasar Lobo från 1953.

1. Bronsskulpturen Moderskap, 2. Tunnelbana.

Analys

En fin sittplats med konstverk Moderskap av Baltasar Lobo.

Platsen fungerar som entré till både Nackareservatet och Markuskyrkan.

Många gående och cyklister samsas på en smal parkväg. En svacka i asfalten mot övergångstället gör att en stor vattensamling bildas så snart det regnat.

Placeringen av papperskorgen framför skulpturen gör att platsen inte kommer helt till sin rätt.

Trygghet: God belysning med både funktionsbelysning längs med Malmövägen, lägre stolpbelysning utmed gång- och cykelväg och riktad strålkastare mot platsen och skulpturen.

Tillgänglighet: Smågatsten ger en begränsad tillgänglighet. Den stenbelagda ytan sträcker sig inte ända fram till parksofforna utan det skapas ett glapp av upptrampad gräsyta framför dessa.

Strålkastaren riktar fokuset mot skulpturen och gör att platsen upplevs inbjudande även under kvällstid.

Liten entréplats till Nackareservatet.

Mål

Utveckla platsens karaktär

Strategi

Parken har en strategisk plats och den viktiga entrén till Nackareservatet bör stärkas. Kopplingen mellan tunnelbanan, Markuskyrkan och Nackareservatet ska behållas och utvecklas.

Entrén till Nackareservatet ska förtydligas med bättre gång- och cykelkopplingar till omkringliggande platser. Cykelstråket bör separeras från gående och flyttas ut mot Malmövägen.

Stenläggningen runt skulpturen bör utökas till att sträcka sig till sittplatserna och bör få en tydligare avgränsning mot gräsytan för att minska att igenväxning.

Malmövägens sträckning förbi Markuskyrkan bör minskas till förmån för parken.

19. Björkhagens centrum

Beskrivning

Parktyp: Annat grönområde

Karaktär och storlek: Torg- och parktorg, 0,1 ha.

Innehåll: Platsen är uppdelad i två delar på båda sidor om Malmövägen. Delen mot tunnelbanan är inramad av en vacker granitmur och är en sittplats med blomsterprakt. Från platsen finns en tillgänglig ramp upp till Björkhagens tunnelbanestation. Björkhagens höghus är ritat av arkitekt Georg Varhelyi 1954 för Svenska Bostäder AB. När huset byggdes var det Stockholms högsta bostadshus. Delen nedanför höghuset är en lummig torgplats med en oval plantering. Perennplanteringen har fina detaljer med markbeläggning med ölandskalksten även den har en ovala form..

Detta är en plats som passeras frekvent då den ligger i anslutning till offentlig service med bibliotek, vårdcentral, tandläkare, stadsdelsförvaltning, kollektivtrafik och livsmedelsbutik.

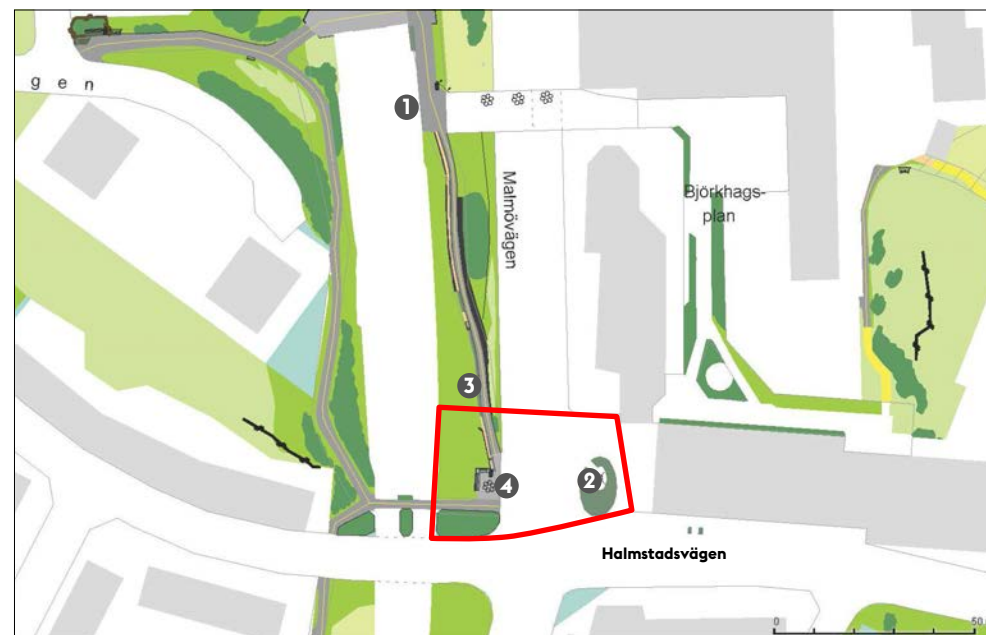
Platsen har nivåskillnader och en ramp finns upp till livsmedelsbutikens entré. Här finns en cykelparkering. En rad med lönnar är planterade utmed ena sidan av Malmövägen. Den motsatta sidan av vägen fram till gångbron består av klippor med vegetation av vildare karaktär.

Värden

Upplevelse: Blomprakt, Mötesplats, Sitta i solen

Ekologiska: Gränsar till kärnområde i den gröna infrastrukturen. Ingår i habitatnätverket för barrskogsfåglar, eklevande insekter och groddjur.

Kulturhistoriska: Det blåklassade höghuset med anknyttande lägre byggnad (kv. Duggregnet 1-9).

1. Tunnelbaneentré, 2. Perennplantering, 3. Ramp, 4. Bänkar.

Analys

Platsen kan bli en tydligare central plats och stadsdelscentrum. Idag upplevs torgytan utanför centrumbyggnaderna som något rörig då cykelparkering, entréer, fickpark, rörelsestråk och lastintag samsas på samma yta utan klart definierade gränser.

Platserna på båda sidor om Malmövägen hänger inte ihop och gaturummet upplevs storskaligt. Oklart om rampen upp mot tunnelbanan är en del av platsen.

Den ena delen av cykelparkeringen är en sliten gräsyta medan den andra delen består av gräsarmering.

Trygghet: Gatan har funktionsbelysning som fungerar väl ur trygghetssynpunkt. Rampen till tunnelbanan är försedd med belysingsstolpar med bländfritt, indirekt ljus medans platsbildningen utanför mataffären har klotarmatur som kan upplevas bländande och ger upphov till spilljus. Trafik förekommer på torgytan.

Tillgänglighet: De parksoffor som finns har både rygg- och armstöd. Ramper underlättar tillgängligheten.

Platsbildning med parksoffor och blomsterurnor i anslutning till tunnelbanestationen.

Mål

Utveckla platsens nuvarande karaktär

Strategi

Malmövägen utvecklas för att få en tydligare karaktär av stadsstråk.

Samordna utveckling av denna plats med utveckling av tunnel och entré till tunnelbanan. Bör kunna utvecklas så att Björkhagen får ett sammanhängande parktorg.

Förstärk den ekologiska kopplingen i den gröna infrastrukturen.

Värna 1950-tals karaktären i materialval och detaljering.

Bebyggelsen längs stråket bör ha högre andel aktiva bottenvåningar.

Malmövägen kan med fördel utformas med enkelsidiga cykelbanor.

Rampen som leder upp mot tunnelbanestationens entré. Generösa gångbanor på ömse sidor av Malmövägen.

Gröna kopplingar i Björkhagen

Beskrivning

Parktyp: Annat grönområde

Karaktär: Park- och naturstråk, Parkgata och grönskande gaturum

Innehåll: Björkhagen ligger nära naturen, med Hammarbyskogen i norr och Nackareservatet i öster. Här är det gatumiljöerna som utgör den främsta gröna strukturen av stråk och vardagsgrönska. Parker kopplas ihop via parkvägar mellan bostadskvarteren. Det finns tre höjder inom stadsdelen med bebyggelse uppe på höjdplatån och naturmark längs de brantare sluttningarna. Malmövägen och tunnelbanan löper i ett dalstråk mellan höjderna.

Gatuträd och förgårdsmark

Typiskt för stadsbyggnadsstilen i Björkhagen är den enhetliga utformningen av bebyggelsen och hur husen placerats. Husen ligger oftast med långsidan mot gatan och är indragna från gatan och gångbanan. Framför husen finns förgårdsmarken, den är oftast en plan gräsyta med prydnadsbuskar eller buskage mot fasaden. Förgårdsmarkens funktion var från början att bidra till ljus och grönska och mer sällan att ha en funktion för vistelse.

Till skillnad från i Hammarbyhöjden hör förgårdsmarken i Björkhagen oftare till kvartersmark, vilket kan bidra till att gaturummet delvis kan upplevas ha en intimare prägel än i Hammarbyhöjden.

Gatuträden i Björkhagen består huvudsakligen av storgrova tallar, ekar och höga björkar i naturmark som sparats mellan bostadshusen fram till gata.

Läckövägen är exempel på grönskade gaturum i Björkhagen där storgrova ekar kantar gatan och ger upplevelsen av hus i natur. Längs Malmövägen och Halmstadsvägen finns lönnar planterade som gatuträd.

Söder om Malmövägen i anslutning till Solparken bildas ett system av gångvägar mellan huskropparna som sammanbinder den norra delen av Nytorps gårde med Hammarbyhöjden och Plommonparken.

Gångvägar i naturmiljö

Då Björkhagens topografi är kuperad är förekomsten av park- och naturstråk begränsad. Stråk i naturmark är ofta kopplade till den närliggande skogsmarken i Nackareservatet. Vegetationen består av höga tallar, ek, björk, hägg och fläder. En viktig parkväg är kopplingen vid Markuskyrkan in mot Nackareservatet.

På Halmstadsvägen i Björkhagens centrum står gatuträd i små trädgropar.

På naturmarken nära husen står ofta värdefulla gamla träd.

Värden

Upplevelse: Naturlek, Promenad

Ekologiska: Äldre träd, ytor för ekosystemtjänster, flerskiktad vegetation som gynnar artrikedom. Stadens alléer omfattas av ett generellt biotopskydd.

De västra delarna ingår i ingår i kärnområdet för den gröna infrastrukturen. Dessa är habitatnätverk för barrskogsfåglar och groddjur. För eklevande insekter är det brynzonen mot lilla Sicka samt området vid Ekbacken vid Nytorps gärde som har störst betydelse.

Kulturhistoriska: Stockholmsstil med integrerad natur- och kulturmark mellan bostadskvarteren. Gångvägarna redovisas redan i de tidiga stadsplanerna från 1920-talet och framåt. De anlades samtidigt som bebyggelsen växte fram och förlades i de obebyggda grönområdena. Gamla uppvuxna träd har ett kulturhistoriskt värde när de så tydligt är del i den ursprungliga stadsplanetanken.

Analys

Gröna gator utgör ett viktigt komplement till parkerna och de gröna stråken.

Där tunnelbanan går upphöjd på bank skapas en barriär som delar stadsdelen.

Längs Malmövägen och Halmstadsvägen finns lönnar planterade som gatuträd. Flera av träden har dålig tillväxt.

Parkvägen vid Markuskyrkan är en av de viktigaste entréerna för Stockholmare in i Nackareservatet och Sörmlandsleden. Hammarbygläntan som ligger nära tunnelbanestationen utgör också en entré till Nackareservatet. Kopplingen mellan tunnelbanan och naturen är otydlig.

Trygghet: Parkvägar behöver vara överblickbara såväl dagtid som kvällstid. Träd och grenar riskerar att skymma armaturer eller belysning, vilket hanteras med skötselåtgärder.

Tillgänglighet: God tillgänglighet längs gator. Längs parkvägar kan branta lutningar och trappor förekomma.

Mål

Trevliga och trygga gångvägar i naturmiljö och längs grönskande gaturum är viktiga för att ge vardagsgrönska åt de boende i stadsdelen.

Strategi

Stråken ska underhållas och utvecklas för att stärka kopplingarna mellan olika naturområden och stadsdelar.

Parkvägen vid Marcuskyrkan bör utvecklas till att bli en tydligare entré in mot Nackareservatet.

Tydliggör kopplingen mellan Hammarbyhöjdens tunnelbane entré via Willy Brandts park och Sportfältet mot Hammarbybacken och Nackareservatet.

En renovering av växtbäddar bör utföras för träden längs Halmstadvägen och Malmövägen.

En handlingsplan för biologisk mångfald med områdesvisa åtgärdsprogram håller på att tas fram med ytterligare åtgärder som kan stärka kopplingarna.

Från Hammarbygläntan finns entréer med gångvägar in i Hammarbyskogen.

Från Hammarbyhöjdens tunnelbana är det svårt att hitta entrén till skogsområdet och parkvägarna som leder in till Nackareservatet. Enklarest är att ta sikte mot Hammarbybackens topp.

Övrig närnatur i Björkhagen

Beskrivning

Parktyp: Annat grönområde

Karaktär: Bostadsnära natur, Övrig parkyta

Innehåll: Björkhagen präglas av sin närhet till stora natur- och rekreationsområden samtidigt som det finns en stor andel sparad natur mellan bostadshusen. Det är en påtagligt grön stadsdel vilket utgör dess karaktär och stora värde. Den bostadsnära naturen bildar här en finmaskig väv mellan byggnader och kvarter, och det finns gott om stora uppvuxna träd. Här består naturmarken till stor del av värdefull hållmarkstallskog och barrblandskog.

Närnatyrtorna är inte klart definierade som parker utan är sparad naturmark i slutningarna mellan bebyggelsen på och nedanför höjderna. De vegetationsklädda bergsslutningar har bevarats då de inte varit lämpliga att bebygga.

Den sparade naturen är ett stadsbyggnadselement som knyter samman områden. Här kan de öst-västliga förkastningsbranterna urskiljas vilka är ett av stadens viktigaste landskapsdrag.

Värden

Upplevelse: Grön oas, Naturlek, Pulkaåkning, Rofyllighet, Skogskänsla,

Ekologiska: Värdefull hållmarkstallskog, Äldre träd, Ytor för ekosystemtjänster, Flerskiktad vegetation som gynnar artrikedom.

De västra delarna ingår i kärnområdet för den gröna infrastrukturen. Dessa är habitatnätverk för barrskogsfåglar och groddjur. För eklevande insekter är det brynzonen mot lilla Sicka samt området vid Ekbacken vid Nytorps gärde som har störst betydelse.

Kulturhistoriska: I Björkhagen är planeringen gjord utifrån Erik Glemmes principer, kallad Stockholmsstilen, där natur- och kulturmark integrerats mellan bostadskvarteren.

Björkar i Björkhagen.

Upptrampade stigar utmärker områdets bostadsnära natur.

Analys

Naturmark utan gångvägar förekommer främst i branta sluttningar där bostadsbebyggelsen har förlagts på höjden.

Trygghet: Närnaturen är tillräckligt avgränsad för att föräldrar ska våga släppa sina lekande barn för äventyr i naturmark. Större delen av naturmarken saknar belysning.

Tillgänglighet: Många av de sparade naturområdena ligger på brant och otillgänglig mark. När naturmarkens topografi består av blockiga branter och naturhällar är tillgängligheten begränsad.

Mål

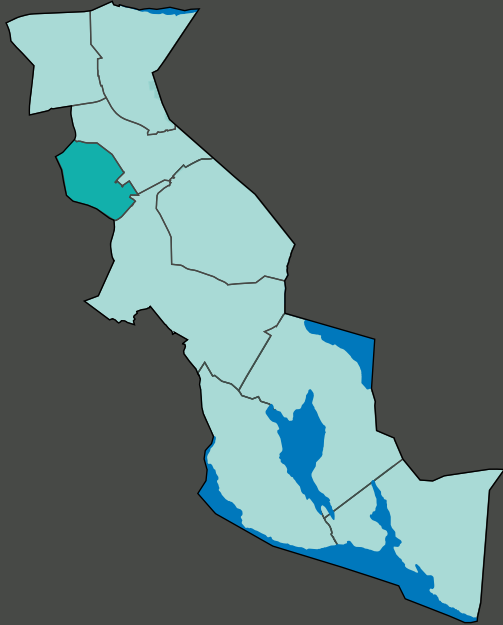
Den sparade naturen i bostradsområdena ska bevaras.

Strategi

Närnaturen ska skötas för att fortsätta fungera som ekologiska förbindelselänkar och som försörjare av ekosystemtjänster i stadsdelen.

Enskededalen

Beskrivning

Enskededalen ligger i stadsdelsområdets västra del. Bebyggelsen består till merparten av småhus som ligger i gatulinje. De lugna gatorna som omger husen är breda med mycket grönska. En stor andel av parkerna i Enskededalen består av oannonserade små kvartersparker, vanligen utrustade med enkla lekredskap, insprängda i villaområdena. Viloparken och Magnebergsparken är de två största parkerna i stadsdelen.

Förebilder till bebyggelsen är den förindustriella svenska trädgårdsstaden och trädgårdsstaden. Många hus byggdes under egnahemsrörelsen, typiskt med entréerna mot gårdssidan i en och en halv våning och med sadeltak eller brutet tak.

Platser

Kvarterspark

20. Magnebergsparken/Dalgärdet
21. Viloparken

Bostadsnära natur

Gröna kopplingar och närnatur i Enskededalen

Fickpark

22. De gamlas lund

Torg - och parktorg

23. Astrid Taubes torg

Park- och naturstråk

Gröna kopplingar i Enskededalen

Parkgata och grönskade gaturum

Gröna kopplingar och närnatur i Enskededalen

Övrig parkyta

24. Tröskverket
25. Hembiträdet
26. Skyddsmuren
27. Tegelbäraren och Snidaren

20. Magnebergsparken/Dalgärdet

Beskrivning

Parktyp: Park

Karaktär och storlek: Kvarterspark, 0,9 ha.

Innehåll: Magnebergsparken är en samlingspunkt för familjer i omgivande villakvarter. Här finns en populär plaskdamm med stora ytor för lek samtidigt som de uppvuxna träden skänker lummighet och lugn.

Parken är en stor sammanhängande öppen plats där träden runt parken ger någon skugga men den centrala delen och lekplatsen ligger öppen. I anslutning till plaskdammen finns en gräshöjd med en stig som slingrar sig runt höjden upp till en stensatt platå.

Parken är målpunkt för många i närområdet. Här finns en stor lekplats, en gräsyta och en plaskdamm. En större grusyta fungerar som cykelyta och evenemangsplats för valborgsmässofirande. I parken finns även lånecyklar för små barn uppradade vid ett cykelställ.

Parken har entréer från gatorna runt omkring där grusade gångvägar leder in till parken. En klippt hagtornshäck avgränsar parken mot närliggande villakvarter och runt parken har en rad med lindar planterats.

Parken är välmöblerad med såväl bord och parksoffor. Många av dessa är orienterade till lekplatsen och plaskdammen. Lekplatsen erbjuder förutom gungor olika typer av aktiviteter med både lekhus och sandlåda såväl som utrustning för mer fysiska aktiviteter så som klätterställningar och rutschkana. För dem med spring i benen finns även en gräsyta med två flyttbara fotbollsmål. Grillplats finns i anslutning till lekplatsen. Ett teknikhus står i parkens södra del med en toalettagn intill sig.

Värden

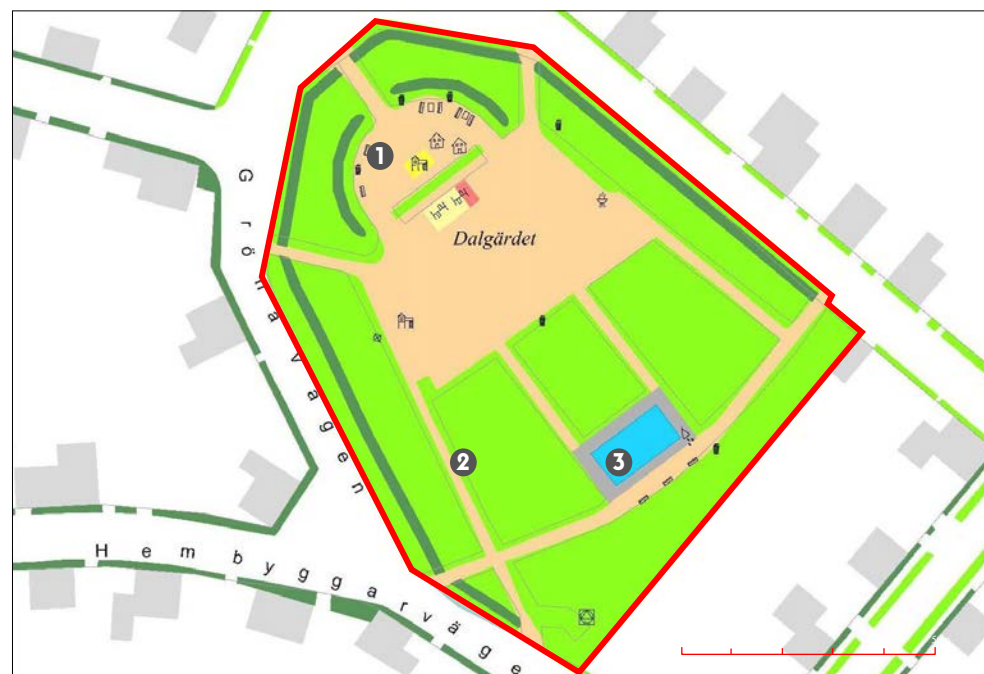
Upplevelse: Grön oas, Lekplatslek, Picknick, Ro, Bad, Evenemang, Spontanidrott, Grillning.

Ekologiska: Parken ingår delvis i habitatnätverk för barrskogsfåglar.

Kulturhistoriska: Kulturhistoriskt intressant parkrum som ingår i stadsplanen från 1920-talet. Området är en kulturhistoriskt värdefull miljö.

Lekplatsen i parkens norra del attraherar många barn i områdets närhet.

1. Lekplats, 2. Gräshöjd, 3. Plaskdamm.

Analys

Parken har en fin inramning med sina välklippta hagtornshäckar och stora lindar mot omgivningen. Parken ger känslan av en stor yta med rymd vilket är positivt i den annars småskaliga villaträdgårdsmiljön.

Grusytan är mycket stor och förrådsbodarna ger ett övergivet intryck.

Plaskdammen är en populär målpunkt.

Gräshöjden ger topografisk variation och skapar rum i parken som i övrigt inte har några nivåskillnader.

Trygghet: Entréerna är tydligt definierade och lätta att hitta. Parken är lättöverskådlig. Belysning finns.

Tillgänglighet: Förutom gräshöjden finns inga nivåskillnader i parken. Lekutrustningens innehåll och markmaterial behöver ses över för att öka tillgängligheten.

Låncyklar för barn står uppställda vid parkens entré.

Plaskdammen är en populär målpunkt i ett område där det är långt till närmaste badsjö.

Mål

Bevara parkens nuvarande karaktär.

Strategi

Utveckla tillgänglig lek.

Utveckla ytor med blomsterprakt.

Lindarna runt parken ger skugga men i de öppna delarna kan det bli väldigt varmt att vistas här soliga sommarkvar. Framförallt lekplatsen är i behov av solskydd i form av vegetation eller soltak.

Plan för förnyring av de gamla lindarna bör finnas.

Samla den spridda lekutrustningen och tydliggör den stora grusytans funktion.

Utveckla sittplatser för lugn och ro.

Förrådsbodarna är i behov av underhåll och deras innehåll och funktion är oklar.

21. Viloparken

Beskrivning

Parktyp: Park

Karaktär och storlek: Kvarterspark, 2,9 ha.

Innehåll: Parken har ett slutet krontak med fullvuxna tallar över hela parken. Parken är ett värdefullt komplement med sin storlek som med sin ståtliga pelarsal påminner om världsarvet Skogskyrkogården. En glänta med blomsterplanteringar och sittplatser finns i den södra delen. 2018 anlades rododendronplanteringar som tillför blomsterprakt. Det finns flertalet fina promenadvägar i denna naturpark.

Parken nås via parkvägar från Kärrtorpsvägen, Gamla Tyresövägen och från Elisabet Olins väg som gränsar mot parken i norr.

Viloparken erbjuder en lugn miljö med uppvuxen tallskog med en glänta i väster, vid vilken det finns hasselbuskar och fålskiktet har lundkaraktär. I anslutning till parkvägarna finns parksoffor. Parken används även av skolbarn på raster och idrottslektioner.

Värden

Upplevelse: Grön oas, Promenad, Ro, Blomsterprakt, Naturupplevelse, Skogskänsla, Sitta i solen.

Ekologiska: Ingår i habitatnätverk för groddjur. Bärande buskar i form av hasselbuskar.

Kulturhistoriska: I öster finns bebyggelse med grön klassning. Området är en kulturhistoriskt värdefull miljö. Kulturhistoriskt intressant parkrum som fungerat ihop med verksamheten i Hemmet för Gamla som angränsar till parken.

Gångarna breder ut sig under det lätta krontaket som tallarna bildar.

1. Planteringar och sittplatser.

Analys

Naturpark med skogskänsla som i vissa partier har en lundkaraktär. Nyanlagda planteringar ger parken flera välbehövlig blomsterprakt.

Entréer till parken diffusa framförallt från Gamla Tyresövägen och Kärrtorpsvägen.

Genom parken går parkstråk som är viktiga för stadsdelsområdet.

Det finns gamla högar med ris inne i parken, och buskplanteringar i södra delen är ensartat och i behov av förnygring och komplettering.

Trygghet: Skogen är relativt genomsiktlig. Belysning finns längs parkvägar.

Tillgänglighet: Parken är helt plan och har en hög tillgänglighet. Tillgängliga sittplatser finns.

Den uppvuxna tallskogen tillsammans med fältskiktet ger en skogskänsla.

Tillgängligheten är god och gångarna plana och jämna.

Mål

Bevara platsens nuvarande karaktär.

Strategi

Fortsätta utveckla miljöerna med olika karaktärer och öppna upp flera gläntor.

En plan för förnygringsplantering av tallar behöver göras.

Parken är stor och borde kunna utvecklas även med lekvärdar.

Upprustning av befintliga planteringar. Grusytor rensas eller förnyas.

Platsen omarbetas för att bilda nytt entrérum till Kärrtorp/Bagarmossen.

22. De gamlas lund

Beskrivning

Parktyp: Park

Karaktär och storlek: Fickpark, 0,3 ha.

Innehåll: De gamlas lund är en liten fickpark med perennplanteringar.

Tydliga entréer leder in till parken som avgränsas av en klippt hagtornshäck mot de närliggande bostadshusen. Parken är frodig och prunkande med flera mindre planteringsytor med perenner. Flertalet större björkar runt gräsytan ger lätt skugga.

I ena änden av parken finns en asfalterad yta med basketkorg och här finns gräsytor som gör parken till en plats lämplig för spontanidrott. Men karaktären är främst en lugn park med blomsterprakt. Här finns flera parksoffor och bänkbord. En liten lekyta finns med en gul lekskulptur intill sandlådan.

Värden

Upplevelse: Grön oas, Lekplatslek, Ro, Blomprakt, Spontanidrott, Sitta i solen.

Ekologiska: Området ingår i habitatnätverk för barrskogsfåglar. Bärande fruktträd. Blomning hos träd och perenner stöttar pollinatörer.

Kulturhistoriska: Kulturhistoriskt intressant parkrum som ingår i stadsplanen från 1920-talet. Området är en kulturhistoriskt värdefull miljö.

Flera perennplanteringar bidrar med blomsterprakt och ger en prunkande karaktär.

1. Basketkorg 2. Soffor, 3. Sandlåda med lekskulptur.

Analys

Parken erbjuder lugn och ro tillsammans med attraktiv blomsterprakt.

Björkarna börjar uppnå hög ålder och glesnar i grenverket.

Placeringen av papperskorg vid lekplatsen är olycklig.

Trygghet: Parken är öppen och lättöverskådlig.

Tillgänglighet: Tillgängliga parksoffor med arm- och ryggstöd finns. Grusgångarna är plana och jämna.

Mål

Bevara platsens nuvarande karaktär.

Strategi

Bevara blomsterprakten genom att sköta om de planteringar som finns.

Nyplantering för succession av befintliga äldre träd i parken.

Se över placeringen av skräpkorgar.

*Parken är lugn men här finns även plats för bollek och småbarnslek i och runt sandlådan.
Björkar ramar in parken och ger en fin skugga.*

Perennplanteringar ger färg och understödjer pollinatörer.

23. Astri Taubes torg

Beskrivning

Parktyp: Annat grönområde

Karaktär och storlek: Torg- och parktorg, 0,1 ha.

Innehåll: Mindre parktorg i anslutning till ett lokalt centrum för Enskededalen.

Torget är en liten platsbildning med bevarade träd och en markbeläggning med plattor av olika färg som är anordnad i ett enkelt, men ändå karaktärsgevande möster. I bostadshuset vid torget finns en träningslokal som kompletterar de restauranger och andra verksamheter som finns på motstående sidor av Gamla Tyresövägen och Sockenvägen.

Centralt på platsen finns en stor lönn med perennplantering under. En allérad står mot Sockenvägen och buskplanteringar mot Kärrtorpsvägen och Gamla Tyresövägen. Torget är utrustat med parksoffa och anslagstavla.

Torget anlades samtidigt med bebyggelsen och stod klart 2012. Torget har fått namn efter en framstående kvinna liksom gatorna i villaområdet på andra sidan Viloparken. Området kallas ofta "Kärringstan".

Värden

Upplevelse: Blomprakt, Sitta i solen.

Ekologiska: Ingår i habitatnätverk för groddjur.

Kulturhistoriska: Området är en kulturhistoriskt värdefull miljö.

Mitt på torget står en stor lönn omgärdad av perennplanteringar.

1. Lönn och plantering.

Analys

Markbeläggningen är iögonfallande och ger platsen karaktär.

Den stora lönnen ger platsen identitet och grönska, men perennerna har inte riktigt klarat den varma sommaren. Ytorna på andra sidan Gamla Tyresövägen är svagt integrerade med det nya torget.

Trygghet: Platsen är öppen och lättöverskådlig.

Tillgänglighet: Torget är plant och har jämna underlag. Parksoffa med rygg- och armstöd finns.

Mål

Bevara platsens nuvarande karaktär.

Strategi

Sammankoppla de olika delarna av torget bättre och utveckla kopplingen till Viloparken.

Planteringar med buskar och perenner löper längs med fasaderna som kantar torget.

Betongstenen skapar ett grafiskt starkt mönster och de olika ytbehandlingarna ger olika karaktärer på stenarna i olika ljus- och väderförhållanden.

24. Beskrivning Tröskverket

Storlek: 0,1 ha.

Innehåll: Två entréer finns in till parken i form av grusade gångvägar. Parken består av en sammanhängande större gräsyta. En klippt häck avgränsar gräsytan mot närliggande bostadshus. På ytan finns flera mindre planteringsytor med perenner och odlingar i pallkragar vilket ger ett frodigt och prunkande intryck. Flera stora björkar runt gräsytan ger fin skugga till platsen.

Sittplatsen är vänd mot söder och bjuder fint solläge. Här finns parksoffor och flera grupper trädgårdsmöbler i plast. Här står även en liten grill och ett lektält. I ett hörn finns trädgårdsredskap och på ytan finns odlingar i pallkragar.

Värden

Upplevelse: Grön oas, Lekplats, Ro

Kulturhistoriska: Kulturhistoriskt intressant parkrum som ingår i stadsplanen från 1920-talet. Området parken ligger i är en kulturhistoriskt värdefull miljö.

25. Beskrivning Hembiträdet

Storlek: 0,1 ha.

Innehåll: Hembiträdet är en liten park som angränsar till ett fint skogsområde med berghällar och kojor och är en öppen glänta mellan villorna i området. Parken är en gräsyta med ett flyttbart fotbollsmål. Det är inte helt tydligt att området är en park. Vegetationen består av en gräsyta och tallar och en del buskvegetation som övergår i skogsområdet. Det är en lugn plats. Här finns ett bänkbord och ett privat fotbollsmål.

Värden

Upplevelse: Grön oas, Ro

Kulturhistoriska: Kulturhistoriskt intressant parkrum som ingår i stadsplanen från 1920-talet. Området parken ligger i är en kulturhistoriskt värdefull miljö.

I Tröskverket erbjuder det luftiga krontaket en fin skugga och ger platsen en trivsamt lummighet.

Hembiträdet gränsar till ett naturområde.

26. Beskrivning Skyddsmuren

Storlek: 0,1 ha.

Innehåll: Detta är en mycket liten kvarterspark som fungerar som en fickpark i villaområdet. Två grusade gångvägar leder in till parken som inte är så lätt att hitta om man inte känner till den. Den består till hälften av en grusyta och till andra hälften av en gräsyta. Parkytan är kantad av buskar av olika arter. Öppningar finns till intilliggande villatomter. Soffan är vänd mot söder och bjuder fint solläge. Här finns även en sandlåda och hemmagjorda bandymål.

Värden

Upplevelse: Grön oas, Ro.

Ekologiska: Ingår i habitatnätverk för barrskogsfåglar. Parken kan gärna kompletteras med blommande växter som är viktiga för pollinatörer.

Kulturhistoriska: Kulturhistoriskt intressant parkrum som ingår i stadsplanen från 1920-talet. Området parken ligger i är en kulturhistoriskt värdefull miljö.

Skyddsmuren är en mycket liten kvarterspark.

27a. Beskrivning Tegelbäraren

Storlek: 0,1 ha.

Innehåll: En mycket liten kvarterspark som fungerar som en fickpark i villaområdet. En grusad gångväg leder in till parken som kan vara svår att hitta om man inte känner till den. Parken består till hälften av en gräsyta samt en mindre grusad yta och en grusgång. Ett par större björkar finns i kanten av gräsytan. Parkytan är kantad av buskar av olika arter och i ytan står ett par större träd. Öppningar finns till intilliggande villatomter. Platsen, som är vänd mot söder, bjuder fint solläge och är möblerad med två soffor och ett bänkbord. Här finns också en liten sandlåda, en skräpkorg och en basketkorg.

Värden

Upplevelse: Grön oas, Lekplats, Ro

Ekologiska: Parken ingår i habitatnätverk för barrskogsfåglar.

Kulturhistoriska: Kulturhistoriskt intressant parkrum som ingår i stadsplanen från 1920-talet. Området parken ligger i är en kulturhistoriskt värdefull miljö.

Den öppna gräsytan i Tegelbäraren möjliggör för exempelvis bollek.

27b. Beskrivning Snidaren

Storlek: 0,06 ha.

Innehåll: En mycket liten kvarterspark som fungerar som en fickpark i villaområdet.

En grusad parkväg leder in till parken som är dold och inte lätt att hitta om man inte känner till den.

Parken består till hälften av en grusyta och till andra hälften en gräsyta. Parkytan är kantad av buskar av olika arter med öppningar in till intilliggande villatomter. Det finns ett större träd på platsen.

Parken är vänd mot söder och bjuder fint solläge. Här finns soffor att slå sig ner i, en sandlåda, en fjädergunga samt en skräpkorg.

Värden

Upplevelse: Grön oas, Ro.

Ekologiska: Parken ingår i habitatnätverk för barrskogsfåglar.

Kulturhistoriska: Kulturhistoriskt intressant parkrum som ingår i stadsplanen från 1920-talet. Området parken ligger i är en kulturhistoriskt värdefull miljö.

Analys

Intima parkrum som är signifikanta för området och viktiga för stadsdelens karaktär och därmed kulturhistoriskt värdefulla.

Otydliga entréer och de grusade parkvägarna gör det ibland svårt att förstå att de leder till en allmän parkyta, medan vissa av parkerna mest används som passage.

Dessa småparker ger lugn och ro, det finns närliggande större parker med högre lekvärden.

Tröskverket erbjuder en lummig grönska och skön skugga medan de andra parkerna är mer sparsamma gällande växtlighet.

Växtmaterialet med buskage och enstaka träd börjar bli gamla. Buskagen runt parkerna är varierande. Grusytan har tillåtits växa igen och sandlådan är slitna.

Privatiseringen av parkmarken och närheten till intilliggande tomter kan ge besökaren upplevelsen av att inkräkta på annans mark.

Snidaren är en liten park som kantas av buskage med gångar in till de intilliggande villatomterna. Parken är sparsamt inredd med sittmöjligheter, en sandlåda och en fjädergunga.

I Tröskverket finns flera pallkragar med odling som hjälper till att skapa ett prunkande intryck.

Trygghet: Parkerna är öppna, överblickbara, intima parkrum omgärdade av villabebyggelse. Dock är många av gångarna intill parkerna kantade av höga häckar och/eller staket vilket ger ett slutet rum som kan kännas obehagligt under de mörka timmarna. Även de öppna parkrummen kantas av höga buskage vilket skymmer sikten mot intilliggande områden. Parkerna besöks inte så ofta kvällstid.

Tillgänglighet: I Tröskverket och Hembiträdet saknas soffor med arm- och ryggstöd samt parkvägar. I övriga parker finns soffor med arm- och ryggstöd och parkvägarna är plana och jämna.

Mål

Utveckla platsernas nuvarande karaktär.

Strategi

Generellt bör dessa små parker lyftas och växtmaterialet med äldre träd och buskage bör ses över.

Entréerna bör öppnas upp och tillgängliggöras med varsamhet för att inte mista parkrummets intima prägel. Skyltning från gatan borde införas för att offentliggöra parkrummen.

Användningen av platserna kan variera över tid. Utveckling av småparkerna kan ske i samråd med närboende. Material för lek som är slitet bör ersättas eller kan tas bort. Öka antalet parkbänkar för att göra dessa mindre parker till platser att vistas i istället för att i första hand användas som passage.

Upprustningar och tillägg ska utföras i samklang med parkernas ursprungliga karaktär.

Soffan i Skyddsmuren står i anslutning till sandlådan och bjuder på solläge. Hemmagjorda bandymål skapar en bollplan men bidrar till känslan av privatisering av parkmarken.

Leksakerna i Tegelbärarens sandlåda vittnar om att platsen är populär för småbarnslek.

Gröna kopplingar och närnatur i Enskededalen

Beskrivning

Parktyp: Annat grönområde

Karaktär: Park- och naturstråk, Parkgata och grönskande gaturum

Innehåll: Enskededalen gränsar i väster och sydväst mot Sandsborgskyrkogården och världsarvet Skogskyrkogården vilka bildar en grön kuliss till stadsdelen. De gröna kopplingarna i Enskededalen består främst av grönskande gaturum. Här finns det en påtaglig grön struktur som skapas både av de privata trädgårdarna liksom av förgårdsmark och träd längs gatorna. I kanten mot Kärrtorp ligger naturområdet Södra Gränsberget som är genomkorsat av parkstigar, och mitt i området ligger den gamla sjukhusparken Viloparken som idag är en bladning av park- och skogsmiljö, med höga gamla träd och frodig undervegetation.

Gatuträd och förgårdsmark

De lugna gatorna som omger husen är breda med mycket grönska. Gaturummet i Enskededalen varierar mellan de olika kvarteren. Vissa är trädkantade, några avgränsas direkt av husfasader medan andra avgränsas med en grön zon av allmän förgårdsmark. Typiskt för stadsbyggnadsstilen i Enskededalen är villabebyggelsen från 1920-talet med hus som är byggda med den förindustriella, svenska trästaden som förebild.

De större gatorna Sockenvägen och Gamla Tyresövägen kantas av lönnalléer. Förgårdsmarken bildar en grön zon i gaturummet med alléer, häckar och staket som rumskapande element. Åkervägens södra del kantas av en välbevarad oxelallé. På flera gator i norra delen av Enskededalen finns björkalléer. Kyrkogårdsvägen löper, som namnet antyder, utmed de båda kyrkogårdarna med flerbostadshus och villabebyggelse på motsatt sida om kyrkogårdarna. Sandsborgskyrkogårdens gräns markeras med en tät granhäck och Skogskyrkogården av en hög stenmur som döljs av träd och lägre buskvegetation och en klippt gräsremsa närmast gatan.

Gångvägar i naturmiljö

Då Enskededalen främst består av privata villaträdgårdar är förekomsten av park- och naturstråk begränsad. De gröna kopplingarna består till största delen av gatuträd och grönskande förgårdsmark.

Närmast Skogskyrkogårdens mur finns sparad naturmark med storgrova tallar och granar som fungerar som en grön koppling. Längs med muren leder en upptrampad stig.

Södra Gränsberget är ett naturmarksområde med blandskog och fina berghällar i de höglänta delarna. Det är tydligt att Södra Gränsberget är populär för naturlek med flera kojbyggen och slingrande, upptrampade stigar.

Den gröna kopplingen mellan Södra Gränsberget och Viloparken är svag och till stor del beroende av grönskande villaträdgårdar.

Värden

Upplevelse: Naturlek, Promenad.

Ekologiska: Äldre träd, ytor för ekosystemtjänster, flerskiktad vegetation som gynnar artrikedom. Stadens alléer omfattas av ett generellt biotopskydd.

De västra delarna ingår i ingår i kärnområdet med sammanhängande nätverk av ekologiska funktioner med habitatnätverk för barrskogsfåglar. Södra Gränsberget ingår i kärnområde i habitatnätverket för groddjur.

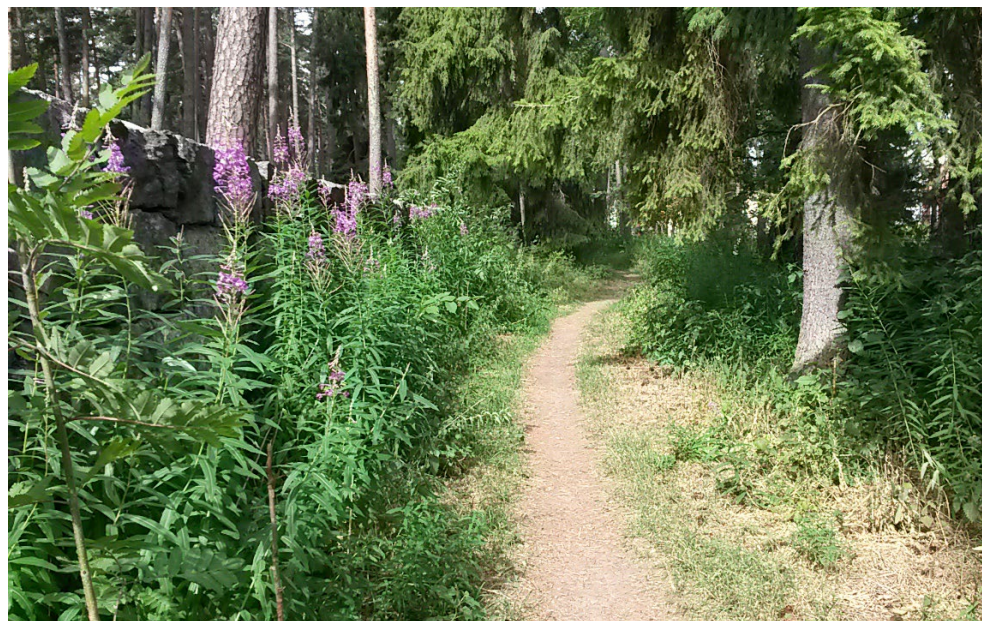
Kulturhistoriska: Gångvägarna i Enskededalen fanns med i Per Olof Hallmans ursprungliga stadsplan för trädgårdsstaden och är typiska för denna stadsdel. De anlades samtidigt som bebyggelsen växte fram och förlades i de bevarade grönområdena. I närheten av Södra gränsberget står flyttblocket Vita sten, som är en fornlämning i form av en gränssten. Brännkyrka 230:1.

Analys

De gröna gatorna utgör ett viktigt komplement till parkerna i Enskededalen.

Det förekommer ianspråktagande av grön förgårdsmark i form av annektering mot intilliggande bebyggelse med till exempel parkering eller uppställning av sopkärl. Detta gäller främst villabebyggelse.

Gatuträden och förgårdsmarken är viktiga delar av grönstrukturen och har ofta höga kulturhistoriska, sociala och ekologiska värden. De trädkantade gatorna är karaktärsskapande med en grön rumslighet. Träden ger gaturummet en mjukare framtoning och en skala som bryter upp en långsträckt gata.

Utmed muren till Skogskyrkogården går upptrampade stigar.

Kojbygge på Södra Gränsberget .

Trygghet: Gatorna i det småskaliga bostadsområdet är breda och med begränsad trafik. Den småskaliga och intima karaktären mellan husen upplevs som trygg.

På Södra Gränsberget finns gångvägar som är mörka och som kan upplevas otrygga.

Tillgänglighet: Området ligger i en tidigare öppen dalgång. Det saknas tydliga höjdskillnader förutom vid naturmarken i Södra Gränsberget som består av blockiga branter och naturhällar. En granittrappa med ledstång finns längs med gångstråket genom naturområdet.

Mål

Trevliga gångvägar i naturmiljö och längs grönskande gaturum är viktiga för att ge vardagsgrönska och trygghet åt de boende i stadsdelen.

Strategi

Den gröna kommunala förgårdsmarken ska hållas öppen och framkomlig.

Stråken ska underhållas och utvecklas för att stärka kopplingarna mellan olika naturområden och stadsdelar.

En handlingsplan för biologisk mångfald med områdesvisa åtgärdsprogram håller på att tas fram med ytterligare åtgärder som kan stärka kopplingarna.

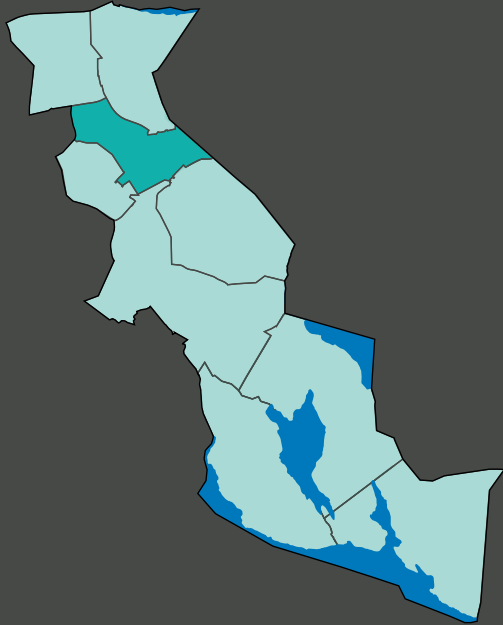

En mindre stig leder genom naturen på Södra Gränsberget.

Alléen på Åkervägen är en av Enskededalens många viktiga gröna gaturum

Kärrtorp

Beskrivning

Stadsdelen bildades 1948 och chefsarkitekt för området var Hjalmar Klemming. Här uppfördes mellan åren 1946-1952 bostäder i form av flerfamiljshus. Den större delen av bostäderna är låghus men även höghus finns representerade i stadsdelen. Området har många barn och här finns flera attraktiva lekplatser där Fyren sticker ut med temalek och plaskdamm. Kärrtorp har fått sitt namn efter Kärrtorpet (från 1790). Torpet finns ännu kvar och ligger i nuvarande Kärrtorpsparken. Nytorps gärde är det enskilt största grönområdet i stadsdelen och är mycket uppskattat av de boende. Nästan hela Kärrtorp är klassat som kulturhistoriskt värdefull miljö. Kärrtorpsplan fungerar som centrum i stadsdelen och är en viktig mötesplats.

Terräng: Kuperat

Platser

Större natur och friluftsområde

* Nackareservatet (redovisas i del 2 Björkhagen)

Dalstråspark

28. Nytorps gärde

Kvarterspark

29. Fyren och naturområde med lekplats
norr om Fyren
30. Kärrtorpsparken
31. Gåshällan

Bostadsnära natur

Övrig närnatur i Kärrtorp

Torg - och parktorg

32. Kärrtorpsplan

Park- och naturstråk

Gröna kopplingar i Kärrtorp

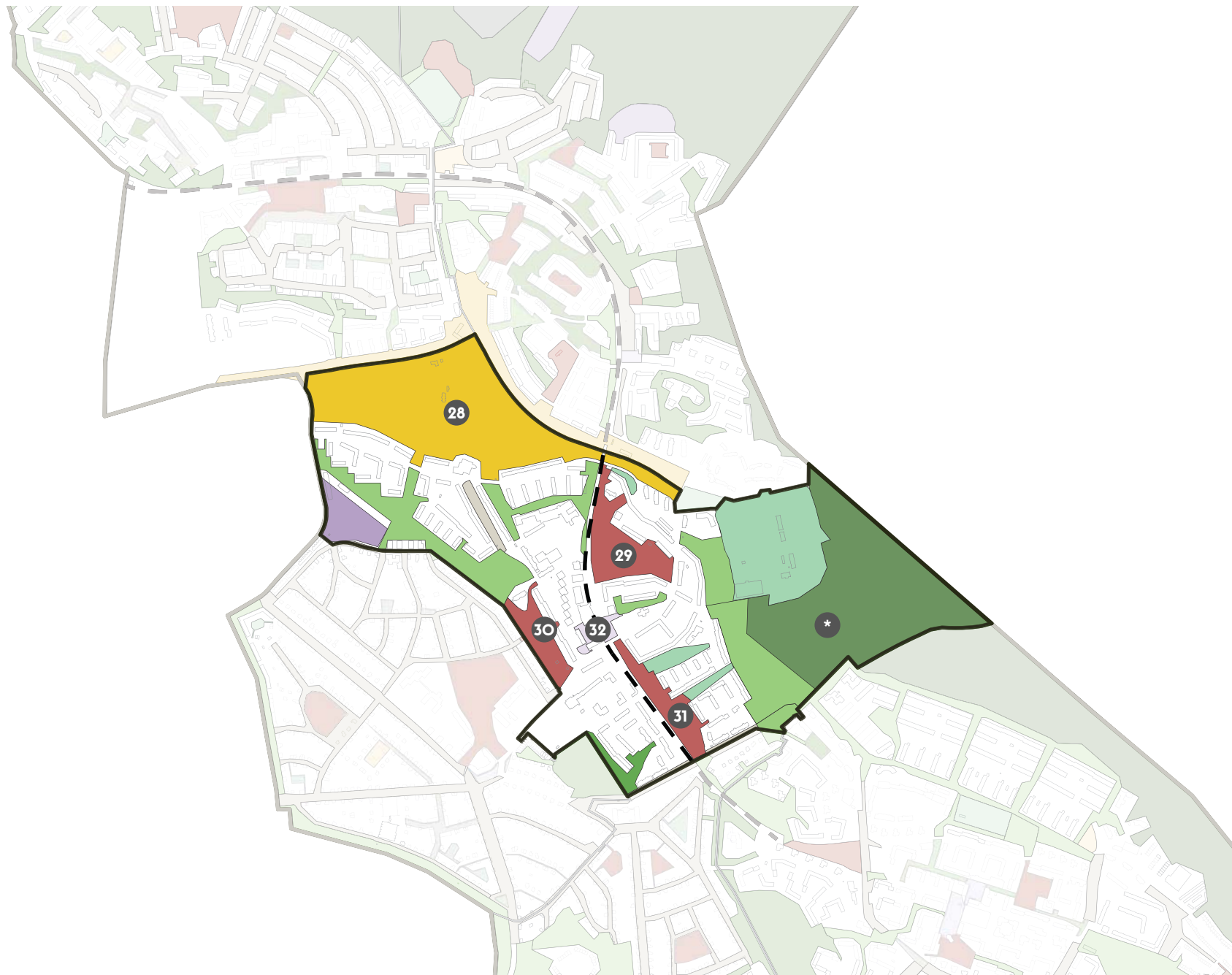
Parkgata och grönskade gaturum

Gröna kopplingar i Kärrtorp

Övrig parkyta

Övrig närnatur i Kärrtorp

Koloniområde

28. Nytorps gärde

Beskrivning

Parktyp: Stadsdelspark

Karaktär och storlek: Dalstråkspark, 20,9 ha.

Innehåll: Nytorps gärde är en stadsdelspark med stora ytor för många besökare, parken har flera olika funktioner. Det är en evenemangspark med stora öppna gräsytor som kan samla många människor som bl.a. vid det årliga valborgsfirandet. Nytorpsbadet ligger i parken och är en utomhusbassäng med fri entré. Här finns kiosk och omklädningsbyggnader. Parken är omgärdad av vegetation med naturmark och skog.

Centralt i parken finns en skogsklädd bergshöjd. Här finns fornlämningar från olika tidsperioder, såväl järnåldersgravar som försvarsanläggningar från andra världskriget. Entréer till parken finns på flera platser. Parkvägar leder från bostadsområden norr och söder om parken. Parkstråken från söder mynnar ut under luftiga broar helt trafikseparerat.

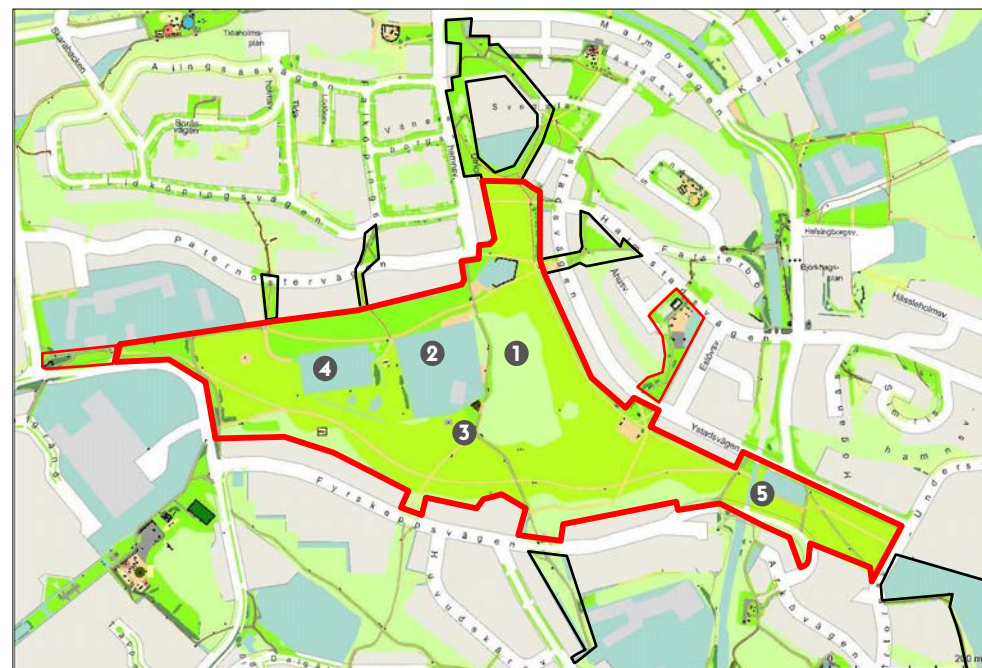
En av de stora kvaliteterna är att det finns rymd och vyer med utblickar som sträcker sig långt bort. Den södra sidan av Nytorps gärde har ett obrutet skogsbryn som ger parken karaktär av en grön lunga. Även den norra sidan är till största delen inramad av flerskiktad vegetation men längs den östra sidan är fonden högre smalhusbebyggelse. Den norra solsidan av Nytorps gärde har många både fasta och informella sittplatser. På den norra sidan finns även flera mindre parkrum mot bebyggelsen längs Paternostervägen. Det finns en serie av parkrum som ligger mellan bebyggelsen vid Paternostervägen och den dubbla brynzonen mot den öppna delen av Nytorps gärde. Parkrummen är en del av aktivitetsytor i parken och används för grillning och bollspel.

Vid Nytorpsbadet finns ytor för olika aktiviteter, bl.a. ett utegym och en mindre skateanläggning. Här finns även en stor grusad bollplan och en liten inhägnad gungplats. Vid badet finns även en sandlåda för de mindre barnen.

Längst i söder övergår Nytorps gärde i Kärrtorps Idrottsplats med fotbollsplaner, löparbanor och hockeyrink. Parkvägarna används frekvent för cykling, löprundor och promenader. På de stora öppna ytorna hålls picknicks och det spelas t.ex. fotboll på flera platser. Mängden stigar och genvägar över gräsytor visar att många rör sig över ytorna och vistas där. Växtligheten består av blandskog med

De många upptrampade stigarna vittnar om att de stora, öppna ytorna på Nytorps gärde är populära.

1. Naturkulle, 2. Nytorpsbadet, 3. Skatepool, 4. Sportplan, 5. Liten grusplan.

både lövträd som ek, björk och lönn men också barrträd, med främst tall på höjden. Här finns även äppelträd och hasselbuskage. Storleken av området bidrar till att solen når stora ytor av parken.

En målpunkt i parken är en skatepool vars slänter täcks med graffiti. Lekplats finns vid badet med gungor, gungdjur och sandlåda. Det finns flera fotbollsplaner, både med grus och gräs som underlag. Här finns också en 100-meters bana för löpning.

2019 togs beslut om planering för ny bebyggelse med cirka 600 bostäder, tre förskolor, en idrottshall och flera mindre verksamhetslokaler i västra delen av Nytorps gärde.

Värden

Upplevelse: Grön oas, Lekplatslek, Spela boll, Naturlek, Promenad, Ro, Picknick, Vinteraktivitet, Spontanidrott, Grillning, Bad, Utsikt, Evenemang, Mötesplats, Kulturmiljö, Pedagogik.

Ekologiska: Parken ingår delvis i habitatnätverk för barrskogsfåglar och eklevande insekter. Parken gränsar också till habitatnätverk för groddjur. Bärande träd och buskar i form av äppelträd och hasselbuskar.

Kulturhistoriska: Förståelse för landformer, dalstråk som en viktig del av Stockholms natur.

Centralt i parken finns ett område med fornlämningar (RAÄ Stockholm 623) och här finns även gravfält (RAÄ Brännkyrka 137:1). Nytorpsbadet har gul klassning och omgivande byggnader har gul och grön klassning. Området är huvudsakligen klassat som en kulturhistoriskt värdefull miljö.

De stora gräsyterna är populära att uppehålla sig på för bl.a. picknick.

Fornlämningar finns centralt i parken på en skogsklädd bergshöjd. Gränsande till dessa finns också befästningsanläggningar i form av betonggrunder sedan andra världskriget.

Analys

Stort, öppet, plant gräsfält med stora vyer och långsträckta utblickar.

I det långsträckta parkrummet finns en rumslighet som även ger mindre rumsligheter.

Har varit odling förr. Finns möjlighet att öka förståelse för kopplingen mellan in- och utmark vilket är ett pedagogiskt värde.

Plats för många olika aktiviteter.

Entréerna från Paternostervägen är otydliga grusade parkvägar. Oklart vart de leder.

I serien av parkrum är det oklart om platsen är offentlig eller privat.

Trygghet: Parken är stor och här finns både stora överblickbara ytor och skogsklädda områden med sämre sikt. Belysning finns längs parkvägar.

Tillgänglighet: Gångarna i parken är i huvudsak plana och breda och utförda i asfalt eller stenmjöl. Ingen tillgänglig lek. Det finns en del sittmöjligheter men det är inte så gott om parkbänkar som har både rygg- och armstöd.

Mål

Utveckla platsens nuvarande karaktär.

Strategi

Nytorps gärde föreslås utvecklas som mötesplats med fler aktiviteter, bostäder, förskolor, idrottshall, verksamheter och handel. Merparten av den nya bebyggelsen placeras i gårdets västra del.

I samband med den nya bebyggelsen utvecklas gårdet till stadsdelspark med fler aktiviteter för besökare i alla åldrar. Projektet ingår i programmet för Hammarbyhöjden-Björkhagen och är en del i målet att koppla ihop området med omkringliggande stadsdelar och förbättra förutsättningarna för lokal handel, service och rekreation.

Gatans utformning har ändrats från lokalgata till cykelfartsgata för att prioritera gång- och cykeltrafik.

De befintliga naturkaraktärerna ska förstärkas, som brynen och de öppna fälten, samtidigt som nya biotoper tillförs.

Ett grönt stråk av ek och hassel bör utvecklas i den nordöstra delen för att tillföra fler ekologiska och upplevelsemässiga värden.

Tillför blomsterprakt och förbättra den biologiska mångfalden med hjälp av ängsmark.

Skapa möjlighet till stadsodling och öka lekvärden och spontanidrott på norra delen av gårdet.

29. Fyren och naturområde med lekplats norr om Fyren

Beskrivning

Parktyp: Park

Karaktär och storlek: Kvarterspark, 2,9 ha.

Innehåll: Fyren är en lekplats och mötesplats som är mycket populär. Lekplatsen har ett genomgående skärgårdstema med lek för mindre barn. Här finns en plaskdamm som är vackert inramad med en pergola och solstolar.

Naturområdet har berg i dagen och är bevuxet med blandskog. I delen mot tunnelbanespåret finns en mindre lekplats. Parkvägar går runt skogsområdet och kullen, där finns en liten lekplats och lekskog med stigar och kojor.

Entréerna är väl skyltade från Kärrtorpsvägen med sjömärken, som även signalerar entré mot den angränsade naturkullen i nordväst.

Stora uppvuxna tallar omger parken och centralt finns stora pilar. Det står äppelträd vid lekplatsen i naturdelen.

Temaleken har många element som bygger upp en fin helhet. Tre båthus står uppställda vid en träspång som fungerar som brygga. Här har en båt att leka i lagt till. Ett skeppsvrak har fyllts på med sand. Asfalten har målade linjer och sjökortstecken. Ovan sanddynerna av gummiasfalt höjdes sig en fyr med en rutschkana. Här finns även en mer traditionell stor klätterställning samt gungor av olika slag. En cykelkarusell i rött ger också en färgklick bland gummiasfaltskullarna. Ovanpå en av dessa finns en studsatta.

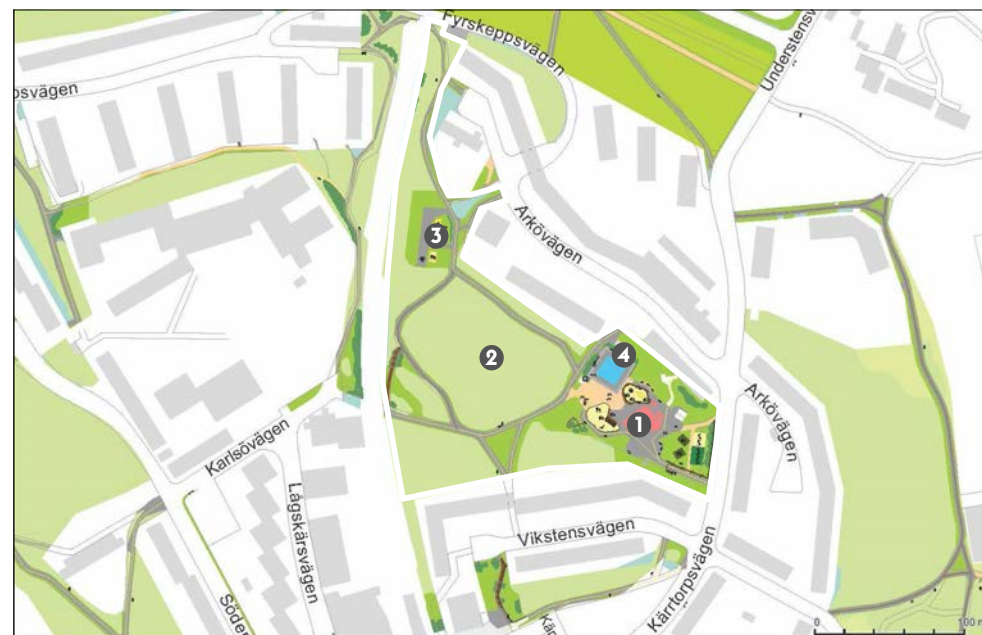
En hinderbana finns som är uppbyggd av stockar och stenar. Hängmattor och grill ingår också i utrustningen. På den mindre lekplatsen finns lekbord, vipp lek i form av båt och motorcykel, samt basketkorgar och klätterhus med rutschkana.

Vid plaskdammen finns duschar och bord med sittplatser. I parken finns även en inhägnad småbarnslek med lekhus och träskulpturer i form av pingviner.

Förutom lekutrustning finns även mer praktisk utrustning som parksoffor, ett stort regntak, förråd för barnvagnar och en flyttbar toalettagn.

Överblick över lekplatsen Fyren med målad asfalt och sanddynor i gummiasfalt.

1. Lekplats, 2. Naturlek, 3. Liten lekplats, 4. Plaskdamm.

Värden

Upplevelse: Grön oas, Lekplatslek, Promenad, Ro, Picknick, Grillning, Naturlek, Spela boll, Spontanidrott, Naturupplevelse, Bad, Sitta i solen.

Ekologiska: Området ingår i habitatnätverk för barrskogsfåglar och groddjur. Bärande träd och buskar i form av äppelträd och bukettapel.

Kulturhistoriska: Omgivande byggnader har gul och grön klassning.

Analys

Välkomnande öppen lekplats med flera lekmiljöer som på ett skickligt sätt vävts samman till en plats. Fyren är en populär lekplats som erbjuder vattenlek.

Platsen utgör del av grönstråk mot Kärrtorps gymnasium.

Skogsområdet saknar tydligt samband med lekplatsen Fyren.

Trygghet: Lekplatsen är öppen och lättöverskådlig, medan naturdelen rymmer träd som kan bilda ridåer mot omgivningen.

Tillgänglighet: Större delen av området är plant och parkvägar är i asfalt eller stenmjöl. Bänkar med armstöd finns och även tillgänglig gunga, men fram till den finns en kant som kan vara svår att ta sig över. I naturdelen finns mer sluttande gångbanor.

Plaskdammen är vackert inramad med en pergola och solstolar.

Naturdelen av parken.

Mål

Bevara platsens nuvarande karaktär.

Strategi

Utveckla blomprakt vid gräsytan bakom Vikstensvägen.

Utveckla skogsområdet med lekmöjligheter som lockar till mer naturlek.

Gör kopplingen längs tunnelbanespåret upp mot Nytorps gårde tydligare. Bra att utveckla kopplingen trafiksäkert.

Parken som helhet skulle kunna ha en mer central roll i Kärrtorp då parken ligger mitt i bostadsområdet.

Utveckla mer tillgänglig lek.

30. Kärrtorpsparken

Beskrivning

Parktyp: Park

Karaktär och storlek: Kvarterspark, 1,5 ha.

Innehåll: Parken har en större öppen gräsyta och lekplats. Hela parken ligger inbäddad i grönska med uppvuxna träd. Södra delen av parken sträcker sig längs Kärrtorpsvägen. Här finns ett gammalt torp bevarat "Kärrtorpet" från 1790. Tidigare bestod området av just detta torp som då var beläget vid ett kärr, men området köptes 1947 upp av Stockholms stad till förmån för bebyggelse av en ny stadsdel. Torpbyggnaden används idag för privat verksamhet.

Lekplatsen i parken har en tydlig gestaltning med en oval form som stärks av en granitmur som ramar in lekplatsen. Lekplats finns även för mindre barn och för vuxna finns bouleplaner. Parken är en mötesplats för alla åldrar. Blomsterprakt består av perennplaneringar med klematis och perenner längs den rundade granitmuren.

Bland lekutrustningen återfinns klätterlek med rep och nät och balansplattor. Här finns även gungor i olika utförande. Vid den större lekplatsen står en pergola och här finns även parksoffor och bord. Invid två små lekhus återfinns olika figurer som fungerar som klätterskulpturer. De är formade som både hönor, hästar och får. Vid sandytan finns ett bakkbord.

Värden

Upplevelse: Grön oas, Lekplatslek, Promenader, Ro, Picknick, Kulturmiljö.

Ekologiska: Parken gränsar till habitatnätverk för groddjur. Bärande träd utgörs av ett äppelträd.

Kulturhistoriska: Omgivande byggnader har gul och grön klassning. Parken samt området parken ligger i är klassat som en kulturhistoriskt värdefull miljö.

Lekplatsen har en tydlig gestaltning med oval form och granitmurar som ramar in.

1. Lekplats, 2. Kärrtorpet.

Analys

En finstämd park med öppna ytor och lummighet med stora uppvuxna träd.

Rikligt med lekredskap, både klätter- och sandlek.

Bra ytor med natursten.

Plats för både lek och vuxna.

Genom Kärrtorpsparken går parkstråk som är viktiga för stadsdelsområdet.

Saknas tydligt samband mot Kärrtorps centrum.

Kärrtorpet och magasinsbyggnaderna är inte en aktiv del i parken.

Olovlig biltrafik och parkering på parkmark i södra delen.

Trygghet: Parken är öppen och överblickbar. Belysning finns längs parkvägar.

Tillgänglighet: Parkvägarna är plana och belagda med stenmjöl eller asfalt. Det finns en kompisgunga som står i tillgänglig gummiasfalt och ett bakhord för sand i en träbelagd yta som är tillgänglig även för rullstolsbundna. Sittplatser finns i form av soffor med arm- och ryggstöd.

Finstämd park med öppna ytor och lummighet.

Mål

Bevara platsens nuvarande karaktär.

Strategi

Bra plats för grillplats och temporära evenemang.

Stärka blomsterprakten ytterligare.

Utveckling av kulturvärden i anslutning till Kärrtorpet och magasinsbyggnaderna till en integrerad del med verksamheter som utvecklar parkvärden.

Ta bort möjligheten att parkera inom området.

Kärrtorpet står kvar i parken.

31. Gåshällan

Beskrivning

Parktyp: Park

Karaktär och storlek: Kvarterspark, 1,8 ha.

Innehåll: Gåshällan-Pizzaparken är en långsträckt park där den norra delen angränsar mot Kärrtorps centrum och består av en större öppen gräsyta. Den centrala delen av parken är en lekplats och den södra delen ett naturmarksområde med berg i dagen. Parken utgör en mötesplats och här finns bra platser för picknick. En parkväg följer längs parken och uppvuxna träd och buskage ramar in lekplatsen där även äppelträd finns. I parken står även några karaktärsfulla päronträd som ger frukt. Annars utgörs vegetationen av blandskog i naturmark och här finns många stigar och kojor.

Bland träden står några bänkbord och här finns en grillplats med stockar runt. Från den leder en balansbana med stora stenar i riktning mot lekplatsen. Där finns klätterlek med rutschkana, både en större och en liten. Här finns också en sandlåda med bakbord och flera vippgungjur står i en sandyta intill.

Det finns flera sorters gungor, både klassiska, småbarnsgungor och en kompisgunga i en gummi-asfaltsyta. I denna yta står också ett volträcke med flera höjder att välja bland.

I parken finns också plats för bollek. På en grusyta finns fotbollsmål och intill finns en mindre asfaltsyta där basketkorgar står uppställda tillsammans med ett bollplank. Parken är även utrustad med parksoffor och bord.

Värden

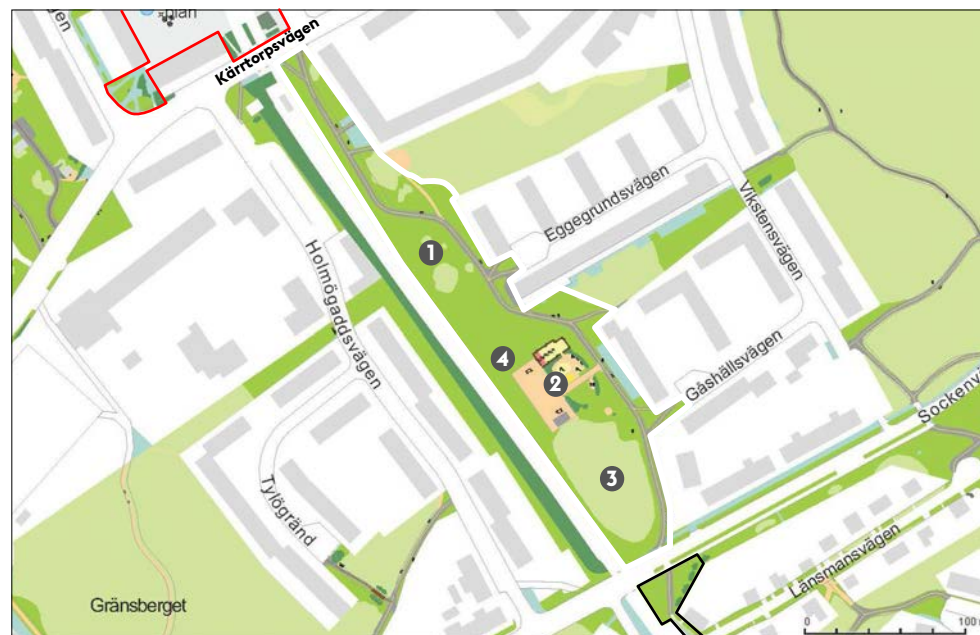
Upplevelse: Grön oas, Lekplatslek, Promenad, Spela boll, Picknick, Naturlek, Pulkaåkning, Sitta i solen, Grillning.

Ekologiska: Området ingår i habitatnätverk för groddjur och delvis i habitatnätverk för barrskogsfåglar. Bärande träd i form av körsbärsträd, päronträd och äppelträd.

Kulturhistoriska: Omgivande byggnader har gul klassning.

Karaktärsgivande berg i dagen i den södra delen av parken.

1. Gräsyta, 2. Lekplats, 3. Naturmark, 4. Stora päronträd.

Analys

Platsen erbjuder en öppen gräsyta för picknick och fin rumslighet vid lekplatsen.

Lekplatsen är stor och här finns möjlighet till olika sorters lek. Den kuperade naturen ger extra lekvärden.

Årstidsvariation med frukt på hösten och pulkaåkning på vintern.

En förskola finns i anslutning till parken som använder den som ett populärt utflyktsmål.

Parken utgör ett av de viktiga sammanhållande parkstråken i stadsdelsområdet.

Stora fruktträd är ett värde men körsbär hamnar på körbanan.

Trygghet: Parken är till största delen öppen vilket ger god översikt med undantag för några större buskage och träd med låga kronor.

Tillgänglighet: Parken har plana, asfalterade eller stenmjölsbelagda gångar och bänkarna är utrustade med rygg- och armstöd. Det finns en kompisgunga som står i en gummiasfaltsyta och är lätt att komma fram till, i övrigt finns ingen tillgänglighetsanpassad lek.

Stora fruktträd ger karaktär.

Mål

Utveckla platsens nuvarande karaktär.

Strategi

Utbyte av staket och övrig utrustning samt översyn av träd och annan växtlighet.

Utveckla skogsområdet med mer lekmöjligheter som lockar till mer naturlek.

Utveckla ytor för omhändertagande av dagvatten, skyfall. Vattenhantering i öppen dag ger pedagogiska värden.

Lekplatsen i den centrala delen av parken.

32. Kärrtorpsplan

Beskrivning

Parktyp: Annat grönområde

Karaktär och storlek: Torg och parktorg, 0,7 ha.

Innehåll: Torg i Kärrtorps centrum med tunnelbanestation. På torgytan står en fontän och under sommartid står sommarblommor på torgytan. Det finns konstnärliga utsmyckningar i form av skulpturer, bland annat en smygande katt och en väntande hund. Stora hästkastanjer står placerade runt torget och parksoffor i både sol och skugga ger sittplatser. Dekorativ markbeläggning av smågatsten i cirkelmönster med ledstråk på torgytan. Entrépark i sydväst med sittplats och blommande körsbärsträd. Cykelparkering under tunnelbanespåren.

Torget fungerar som mötesplats med evenemang. Det är ett centralt torg med viktiga funktioner i form av livsmedelsbutik, tunnelbanestation, biograf och teater. Här pågår torghandel och det finns butiker och caféer runt torget. Det gröna på platsen utgörs av stora träd och sommarblommor.

I samband med byggnation av 160 nya lägenheter påbörjades en upprustning av torget samt närliggande busstorg och offentliga miljöer under 2020. Torget förbättras med bland annat nya växtbäddar, fler sittplatser och förbättrad tillgänglighet.

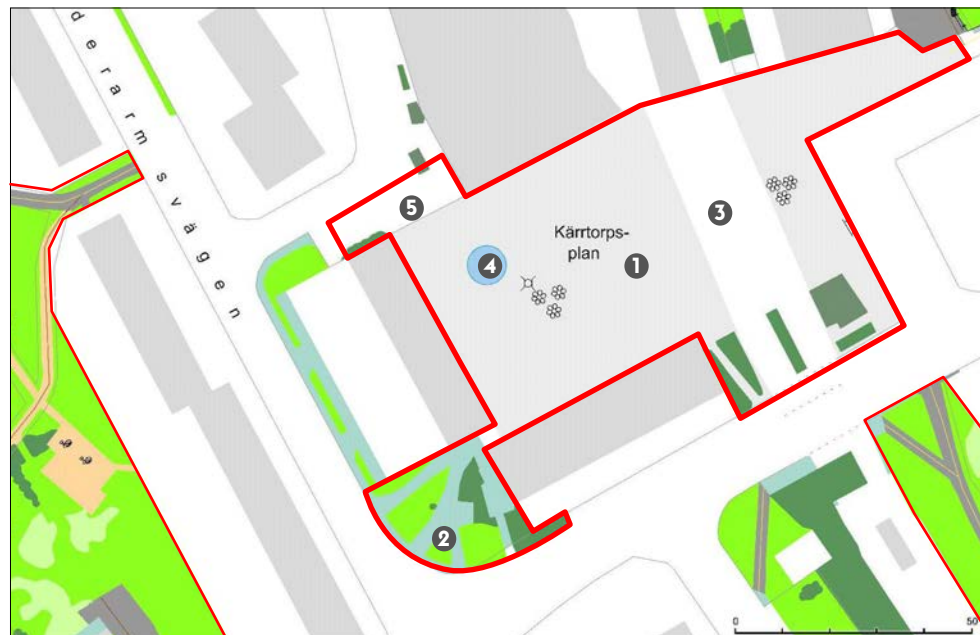
Värden

Upplevelse: Blomprakt, Mötesplats, Sitta i solen, Evenemang

Kulturhistoriska: Omgivande byggnader har gul och grön klassning.

Stora hästkastanjer står runt torget och ger skugga till vissa av sittplatserna.

1. Torgyta, 2. Sittyta med körsbärsträd, 3. Cykelparkering under tunnelbanebron, 4. Fontän, 5. Trappor.

Analys

Fin rumsbildning med butiker runt torget.

Ett torg utan biltrafik!

Vackra uppvuxna kastanjer

Gott om plats för cykelparkering.

Levande torg med både handel och kulturverksamheter.

Central punkt som kopplar ihop många olika stråk i stadsdelsområdet

Alla delar av torget hänger inte ihop. Den del som ligger mot Söderarmsvägen är sliten och separat från övriga torget.

Övre och nedre delen av torget hänger inte ihop.

Några av träden har döda grenar och behöver förnygringsbeskäras.

Trygghet: Torget är öppet och överblickbart

Tillgänglighet: Flera entréer till torget utgörs av trappor eller sluttande gångbanor och är inte tillgänglighetsanpassade. Torget i sig har få höjdskillnader och är hårdgjort främst med betongplattor och asfalt men vissa ytor har smågatsten och en typ av mindre kullersten som är mer svårframkomligt för vissa. Delen mot Söderarmsvägen har sluttande gångar av stensmjöl eller asfalt. Ledstråk finns på torgytan liksom bänkar med arm- och ryggstöd.

Fontän och sommarblommor på torget omgärdat av butiker.

Cykelparkering under tunnelbanespåren.

Mål

Bevara platsens nuvarande karaktär.

Strategi

Skulle behöva tydligare koppling mot Kärrtorpsparken samt tydligare koppling mot Fyrenparken.

Förbättra kopplingen med naturstråken mot Nytorps gärde och Nackareservatet.

Kulturhistoriskt torg som hör till ett av de första som planerades enligt grannskapstanken.

Gröna kopplingar i Kärrtorp

Beskrivning

Parktyp: Annat grönområde

Karaktär: Park- och naturstråk, Parkgata och grönskande gaturum

Innehåll: Kärrtorp präglas av närheten till Nackareservatet och Nytorps gårde och har grönskande stråk som går mellan bostadsbebyggelsen ut mot grönområdena. De gröna kopplingarna i Kärrtorp utgörs i första hand av parkvägar i naturmiljö.

Gatuträd och förgårdsmark

I Kärrtorp står gatuträden huvudsakligen på kvartersmark. Dessa är ofta i form av sparade storvuxna tallar och andra större träd så som lönnar och björkar vilka står som solitärer utmed gatorna och i gatukorsningar. Men utmed Sockenvägen vid stadsdelsgränsen mot Skarpnäcksgård står gatuträd på stadens mark vilka ramar in den breda gatan. Naturmarken har på flera håll sparats fram till husens fasader.

Gångvägar i naturmiljö

Parkvägarna i Kärrtorp löper igenom partier av blandskog med högvuxna träd så som tall, gran, björk, lönn, hägg och ek. I anslutning till stadsdelens östra del börjar Nackareservatet. Där är skogsmarken genomkorsad av parkvägar som förbinder Kärrtorp med Björkhagen och med Bagarmossen.

Det parkstråk som ligger i Kärrtorpparkens förlängning förbi Norra Gränsberget är en viktig cykelväg som leder mot Nytorps gårde mot Dalens sjukhus och vidare ut på cykelpendlingsstråket på Nynäsvägen.

I Kärrtorp finns det trafikseparerade gång- och cykelstråk som går genom gångtunnlar. Ett flertal av stråken i Kärrtorp leder mot Nytorps gårde som är en populär målpunkt för rekreation. Utmed tunnelbanespåren löper stråk som består av buskplanteringar, större träd och klippta gräsytor.

Kärrtorp hänger ihop med Bagarmossen via ett långt grönstråk som passerar och integrerar parkerna Gåshällan och Internationaldagsparken.

En parkväg leder in i naturen nära bebyggelsen.

Kärrtorp har på flera ställen trafikseparerade parkvägar mot Nytorps gårde genom vilka parker och naturområden kan nås utan att behöva korsa bilvägar.

Värden

Upplevelse: Naturlek, Promenad

Ekologiska: Äldre träd, ytor för ekosystemtjänster, flerskiktad vegetation som gynnar artrikedom. Stadens alléer omfattas av ett generellt biotopskydd.

De östra delarna ingår i ingår i kärnområdet med sammanhängande nätverk av ekologiska funktioner med habitatnätverk för barrskogsfåglar och groddjur.

Kulturhistoriska: Parksystemet i stadsdelen är en del av den ursprungliga stadsplaneringen.

Analys

Det finns brister i de gröna kopplingarna i Kärrtorp.

Kärrtorps idrottsplats ligger mellan stadsdelen och Nackareservatet, vilket ger en visuell barriär.

Två parkförbindelser leder från Nytorps gärde mot Kärrtorps centrum men når inte fram. Parkvägskopplingarna är otydliga och leds ut mot Söderarmsvägen. Även kopplingen mellan centrum och Kärrtorpsparken är otydlig.

Gångtunneln under tunnelbanan mellan Fyrenparken och parkstråket förbi Kärrtorps gymnasium har bristande koppling mot centrum. Kopplingarna försvåras ytterligare av höjdskillnader vid torget i Kärrtorps centrum.

Trygghet: Parkvägar behöver vara överblickbara såväl dagtid som kvällstid. Träd och grenar riskerar att skymma armaturer eller belysning, vilket hanteras med skötselåtgärder. Stråk som går genom gångtunnlar kan i många fall upplevas otrygga.

Tillgänglighet: Parkvägarna är anpassade till den naturliga topografin där så väl trappor som branta lutningar förekommer.

Mål

Trevliga och trygga gångvägar i naturmiljö och längs grönskande gaturum är viktiga för att ge vardagsgrönska åt de boende i stadsdelen. Stråken ska underhållas och utvecklas för att stärka kopplingarna mellan olika naturområden och stadsdelar

Strategi

Där de funktionella kopplingarna är svåra att förbättra på grund av fysiska hinder kan förståelsen för stråkens riktning och mål förbättras visuellt och med hjälp av bättre skyltning.

En tydligare och mer utvecklad entré mot Nackareservatet bör anordnas i anslutning till Nytorps gärde och Kärrtorps idrottsplats.

En handlingsplan för biologisk mångfald med områdesvisa åtgärdsprogram håller på att tas fram med ytterligare åtgärder som kan stärka kopplingarna.

Parkstråket genom Gåshällan är en viktig länk mellan Bagarmossen och Kärrtorp.

Övrig närnatur i Kärrtorp

Beskrivning

Parktyp: Annat grönområde

Karaktär: Bostadsnära natur, Övrig parkyta

Innehåll: Kärrtorp har en stor andel naturmark, men denna är huvudsakligen sammanbunden av parkvägar och de gröna kopplingarna, eller utgör delar av parker. På ett fåtal platser i stadsdelen finns det allmän platsmark som inte uppfattas höra till det allmänna parknätverket. Dessa platser ligger i anslutning till Gåshällan och i en mindre slänt ner mot Nytorps gärde. Vegetationen är flerskiktad och består till stor del av lövträd med inslag av tallar.

Värden

Upplevelse: Grön oas, Naturlek, Pulkaåkning, Rofyllighet, Skogskänsla.

Ekologiska: Värdefull hållmarkstallskog, äldre träd, ytor för ekosystemtjänster, flerskiktad vegetation som gynnar artrikedom.

De östra delarna ingår i kärnområdet med sammanhängande nätverk av ekologiska funktioner med habitatnätverk för barrskogsfåglar och groddjur.

Analys

Allmän platsmark som ligger mellan bostadshus kan lätt uppfattas som kvartersmark, och även utnyttjas som sådan. I naturområdet vid Gåshällan används del av ytan som parkeringsplats.

När det saknas förståelse för att marken är allmän kan det uppfattas som privat mark, och besökare känner sig inte bekväma med att passera.

Trygghet: Närheten till bebyggelsen bidrar till att naturen upplevs som trygg. Naturområdet är smalt och genomskiktligt. Naturmarken saknar belysning.

Tillgänglighet: Området saknar gångvägar och stigar.

Närnatur som ligger i slänten där tunnelbanans bro möter höjden vid Arkövägen.

Mål

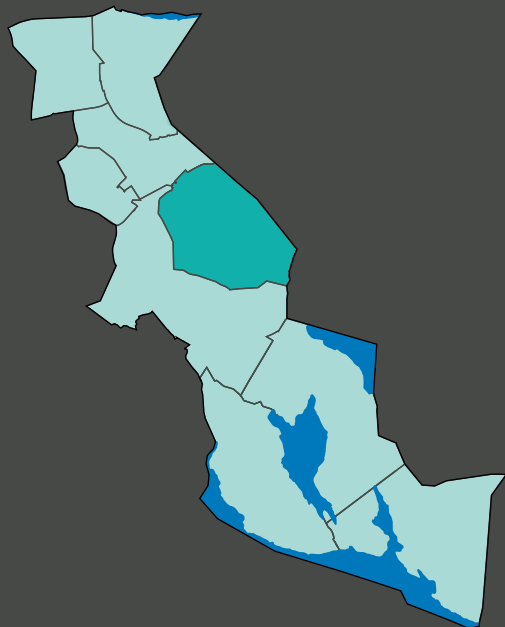
Den sparade naturen i bostradsområdena ska bevaras.

Strategi

Naturen skall skötas för att fortsätta fungera som ekologiska förbindelselänkar och som försörjare av ekosystemtjänster i stadsdelen.

Bagarmossen

Beskrivning

I Bagarmossen finns en stor variation i olika typer av grönytor. I stadsdelen finns flera lekplatser, där Brödkaveln, som ligger centralt i stadsdelen är bemannad. Många boende är involverade i sin utemiljö, både genom odling och brukaravtal.

Mycket av bebyggelsen stammar från 1950 – talet och stadsdelen byggdes utifrån idén om separerad bil- och gångtrafik. Såväl gångvägar som bebyggelse är väl inpassad i den befintliga miljön.

Platser

Större natur och friluftsområde

33. Bagarmossenskogen

* Nackareservatet (redovisas i del 2 Björkhagen)

Dalstråkspark

* Bergholmsparken och Skarpaby lekpark (redovisas i del 2 Skarpnäck)

Kvarterspark

34. Internationaldagsparken

35. Brödkaveln

36. Bagarmossenparken

37. Lekparken Tråget

38. Gimåparken

39. Kvarterspark Nossagränd

Bostadsnära natur

Övrig närnatur i Bagarmossen

Fickpark

40. Japanska trädgården

Torg - och parktorg

41. Bagarmossens torg och Lagaplan

Park- och naturstråk

Gröna kopplingar i Bagarmossen

Parkgata och grönskade gaturum

Gröna kopplingar i Bagarmossen

Övrig parkyta

Övrig närnatur i Bagarmossen

33. Bagarmossenskogen

Beskrivning

Parktyp: Friluftsområde

Karaktär och storlek: Större natur- och friluftsområde, 38,4 ha.

Innehåll: Bagarmossenskogen är ett större sammanhängande naturområde med viktiga parkstråk. En viktig funktion är att skogen sammankopplar de södra delarna av Bagarmossen med Skarpnäcks gårds norra delar. I öster övergår Bagarmossenskogen i Nackareservatet.

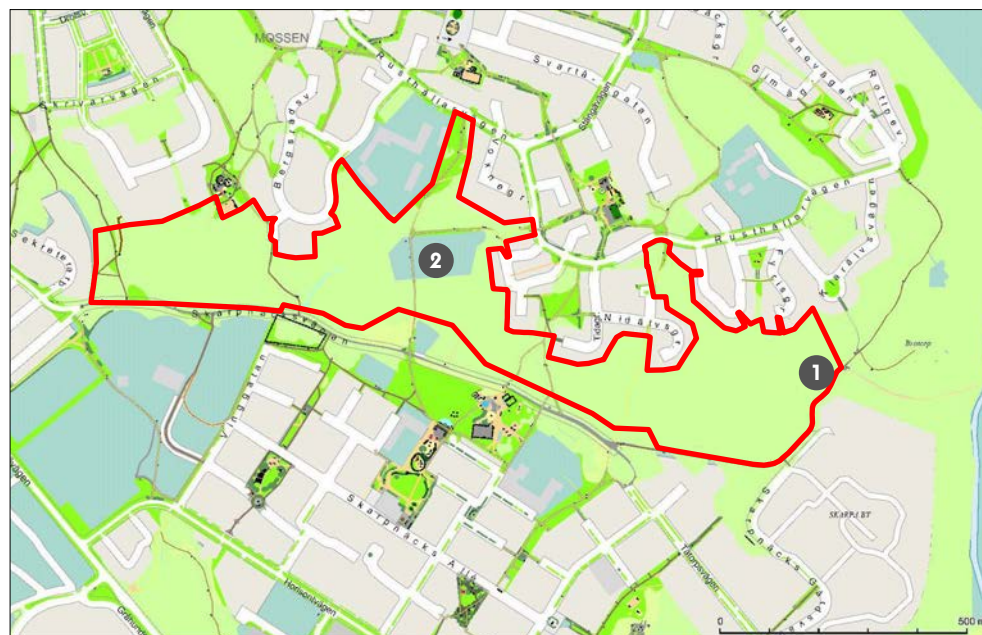
Skogen är ett populärt strövområde som sammanbinder Skogskyrkogården och Nackareservatet. Förskolor, skolor och universitet använder området för utflykter och naturstudier. Bagarmossenskogen erbjuder stora möjligheter att vandra, och här finns många platser att upptäcka. Skogen nyttjas även för friluftsaktiviteter som orientering, skidåkning, cykling och svamp- och bärplockning. Hit kommer också människor för att njuta av naturen, finna lugn och ro och få frisk luft. Det finns motionsspår, anlagda parkvägar och ett nätverk av stigar som sammanbinder områdets olika målpunkter. Bland dessa ingår Bergholmstorpet och Brotorpsstugan och här finns en jättegryta som även fungerar som en historisk länk till istiden.

Bagarmossenskogen ingår i en av Stockholms gröna kilar, Tyrestakilen. Åt sydost, mot Nackareservatet finns de starkaste ekologiska sambanden, framförallt för barrskogslevande arter och i viss mån till arter knutna till öppna marker. För eklevande arter finns ett spridningssamband i söder med Skarpnäcks Gård och Flatens naturreservat. I väster finns barrskogssamband med Skogskyrkogården. De ekologiska sambanden åt norr är till viss del svaga och fragmenterade. Vägar och bebyggelse verkar som kraftiga spridningsbarriärer.

Bagarmossenskogen består till största delen av skogsmark med varierande skogstyper. Hällmarkstallskog med inslag av värdefulla gamla tallar breder ut sig på höjderna. I sänkorna mellan höjderna finns små fattigkärr och i de låglänta delarna finns barrblandskog, fuktlövskog och ädellövskog. Spår efter tidigare öppna kulturmarker finns med flerahundraåriga ekar som har fått växa fristående i ett tidigare betes- och ängsbruk. Sprickdalslandskapets mosaik samt tidigare markanvändning gör att området är kuperat, omväxlande och intresseväckande. Variationen skapar förutsättningar för en rik flora och fauna med många ovanliga och rödlistade arter.

Entré in till Bagarmossenskogens natur från Bergholmsparken.

1. Entré till Nackareservatet, 2. Bollplan.

Området ingår i Stadens program för Bagarmossen och Skarpnäck som godkändes 2016 och kommer under kommande år att utvecklas med nya bostäder och ny skola i norra delen av Bagarmossenskogen. I samband med exploateringen mot Bagarmossens centrum har man prioriterat friluftsområdet för gröna promenader samt att utveckla det med park, lek och idrott.

Värden

Upplevelse: Bollek, Grön oas, Kulturmiljö, Motionsspår, Naturlek, Naturupplevelse, Promenad, Ro, Skogskänsla, Skate, BMX, Utegym, Utsikt, Sitta i solen, Vild natur, Vinteraktivitet – pulka, skidor.

Ekologiska: Bagarmossenskogen ingår i habitatnätverk för barrskogsfåglar, eklevande insekter och groddjur. Området är även kärnområde i den gröna infrastrukturen. Några områden har värdeklass 2 och 3 i ekdatabasen 2006.

Kulturhistoriska: Bebyggelsen i norr har gul och grön klassning. Norra delen är kulturhistoriskt värdefulla miljöer. Fornlämningar finns i form av stensättning (RAÄ Brännkyrka 167:1) hög (RAÄ Stockholm 955) och en övrig kulturhistorisk lämning (RAÄ Brännkyrka 168:1).

Analys

Både gammal och ung använder det naturområdet och det finns upplevelser och utmaningar för alla.

Hela skogsområdet sluttar från Bagarmossen uppe på höjden ned mot Skarpnäcksfältet. Den sydvända sluttningen gynnar både flora och fauna.

Entréer och kopplingar in till naturområdet kan på många platser vara otydliga och bör stärkas. Särskilt gäller detta kopplingen till Skogskyrkogården som borde stärkas för att människor och djur ska kunna röra sig obehindrat däremellan. De samband som finns är dock viktiga för den biologiska mångfalden in mot centrala delar av Stockholm.

Skyltning och vägvisning inne i området varierar och bör utvecklas.

Trygghet: Bagarmossenskogen är ett stort område med varierande karaktär. Många områden är bevuxna med tät vegetation och därför svåra att överblicka.

Tillgänglighet: Det finns många naturstigar i området som inte är tillgängliga.

I Bagarmossenskogen får man tillgång till naturupplevelser.

Bagarmossenskogen är ett populärt strövområde.

Mål

Bevara platsens nuvarande karaktär.

Strategi

Det är viktigt att genom planering sikta mot att sammanlänka och stärka ekologiska kvaliteter och samband. Kopplingarna mellan Bagarmossenskogen och Skogskyrkogården bör stärkas så att människor och djur obehindrat kan röra sig emellan dessa.

Tonvikt bör läggas vid att göra stråk inom och genom området trygga. Särskilt bör stråk mellan Bagarmossen och Skarpnäck och till Skogskyrkogården och Nackareservatet prioriteras.

Vid känslig hållmark kan det huvudsakliga slitaget behöva kanaliseras till vissa stråk. Förstärkning med slitagetåliga stigar i hållmarkspartier föreslås.

Ekar ställs fria och bildar på så sätt en mer karaktärsfull naturmark.

Flera partier av skogen närmast promenadvägen Skarpnäcksvägen gallras och öppnas upp.

Promenadstråket byggs om till ett parkstråk med ny möblering, tydliga kanter och utvecklad belysning.

Skarpnäcksvägen är ett utpekat cykelpendlingsstråk. Säkerhet för gående och cyklister i trafikmiljön ses över och utvecklas.

Befintliga rekreativa kvaliteter i skogsmarken förstärks. Nya funktioner och kvaliteter kan efter behov tillkomma i framtiden. I anslutning till Bergholmstorpet och Skarpaby lekpark utvecklas en stadsdelspark, Bergholmsparken.

På höjderna i skogsområdet finns våtkärr.

34. Internationaldagsparken

Beskrivning

Parktyp: Park

Karaktär och storlek: Kvarterspark, 0,9 ha.

Innehåll: Detta är en park som går in som en kil från Rusthållarvägen. Mot Bagarmossens centrum finns en öppen gräsyta med flera stora körsbärsträd. Platsen är populär för picknick och solbad på sommaren och som pulkabacke på vintern.

Vegetationen är av hagmarkskaraktär och här finns en del pionjärarter som ger ett slyigt uttryck. Här finns körsbärsträd, berg i dagen, syren, hagtorn, aspsly, gullregn, olika sorters rosor, friväxande måbär, körsbärspplommon.

I parken finns parkbänkar och i nära anslutning, längs grönstråket strax utanför parken finns en öppen gräsyta med en tennispåle.

Värden

Upplevelse: Grön oas, Blomsterprakt, Promenad, Ro, Sitta i solen, Vinteraktivitet, Pulka.

Ekologiska: Området ingår delvis i habitatnätverk för barrskogsfåglar och groddjur. Bärande buskar och träd i form av måbär, körsbärspplommon och körsbärsträd.

Kulturhistoriska: Omgivande byggnader har gul klassning. Området är huvudsakligen klassat som en kulturhistoriskt värdefull miljö.

Analys

Entrén från Fogdevägen är otydlig och parken är en av de parker som är attraktiv även utan lekplatsutrustning.

Det finns ett värde i att det är en av få "vuxenparker" i området med möjlighet till solbad och picknick i kvällsol. Parkens solläge gör den populär både vinter och sommar.

En viktig länk som kopplar ihop Kärrtorp och Bagarmossen som annars ligger på relativt stort geografiskt avstånd.

Stråket är välanvänt med gott om soffor att sitta på. Det finns sittplatser som ger

Parken är inte så välkänd men här finns både skogspartier och öppna gräsytor som lämpar sig för vistelse. Parken är en av få "vuxenparker", perfekt för solbad och picknick.

1. Körsbärsträd, 2. Tennispåle.

möjlighet att sitta både i samvaro och i rofylld ensamhet. Valet finns att sitta både i sol eller behaglig skugga i skogskanten.

Träden ger mervärde både i karaktären hos de uppvuxna tallarna men också i de körsbärsträd som är lätta att plocka bär från.

Genom parken går ett av de viktiga sammanhållande parkstråken i stadsdelsområdet men stråket slutar också i östra delen av parken.

Svårt att förstå hur cykelstråket leder, det finns ingen bra koppling till varken Lagavägen eller Rusthållarvägen.

Otydliga tomtgränser och entréer.

Trygghet: Belysning finns längs båda vägarna. Skogspartiet i övre delen av parken är genomsiktlig. Buskar växer delvis över gångväg. Det finns en del tvära kurvor som eventuellt kan upplevas otrygga och vara en säkerhetsrisk i det att dessa kan leda till konflikt med cykeltrafik.

Tillgänglighet: Gångvägar är asfalterade men sluttar i delar av området. Parksoffor finns men är inte alltid utrustade med rygg- och armstöd.

Bänkar står placerade i körsbärsträdens skugga.

Flera körsbärsträd står i parken och det är lätt för besökare att plocka bären från dem.

Mål

Bevara platsens nuvarande karaktär.

Strategi

Utveckla ängsväxter längs gångvägarna och i vissa slänter.

Ta bort sly och ersätt med t.ex. perenner eller lägre blommande buskar i kanten mot bostadsbebyggelse.

Ett konstverk eller staty kan förstärka platsens idenitet och ge signal om att detta är mer än ett gångstråk.

Förbättra entréer och skylvtning.

35. Brödkaveln

Beskrivning

Parktyp: Park

Karaktär och storlek: Kvarterspark, 1 ha.

Innehåll: Parkrummet är stort och prunkande med uppvuxna träd, samtidigt som den centrala delen är en öppen glänta med stora lektytor.

Ett hörn av parken har odlingslådor som delvis står på kvartersmark (Stockholmshem). Området ramas in med trästockar liggande på gräset.

Platsen används som lekplats och evenemangsp plats för bl.a. Parkteatern.

Platsen karaktäriseras av sin vegetation som i huvudsak är skogsmark där fältskiktet kontinuerligt får hållas efter för att bibehålla öppenheten. Men här finns också hallonodlingar. I naturmarken finns en höjd med stigar som leder upp till toppen.

Parken har lek för större barn med klätterlek, rutschkana, klätternät och balansredskap. Förutom däckgungor finns en vippgunga och en kompisgunga. Dessa gungor står i gummiassfalt. I parken finns även småbarnsgungor.

Det finns en solsoffa i parken och flera bänkbord står intill lekplatsen och dockteaterns vagn.

Småbarnsleken befinner sig inom parkstaket och har en stor sandlåda med gungdjur, bandgunga och en lekvägg med fönster.

I parken finns bollek med bollplan med fotbollsmål och basketkorgar.

I Parken finns lokal som kan bedriva verksamhet och området har flera förrådsbyggnader varav ett vid lekplatsen som har utsmyckats som buss, komplett med förarhytt.

Värden

Upplevelse: Grön oas, Lekplatslek, Naturlek, Promenad, Odling, Vinterlek, Spontanidrott, Grillning, Streetsport, Evenemang

Ekologiska: Delar av parken ingår i habitatnätverk för barrskogsfåglar och området gränsar till habitatnätverk för groddjur. Bärande buskar i form av hallonbuskar.

De många, stora träden ger parken en lummighet och rofylldhet trots det centrala läget.

1. Verksamhetslokal, 2. Odling i pallkragar.

Analys

Parken är en rofylld och trygg miljö att låta barn leka i och är väl omhändertagen. Här sker engagemang på initiativ från närboende vilket ger en social närvaro.

Parken är del av de viktiga sammanhållande parkstråk som finns i stadsdelsområdet. Entréerna både från centrum och via Stångåvägen bör ses över. Gränserna mot kvartersmark är otydliga och det finns många olika gångvägar som saknar inbördes ordning eller tydlighet. Det är även otydligt var lekparken börjar och slutar. Slyppslag finns under tallarna i parkens centrala del vilket ser ovårdat ut. Slitaget är högt med slitna ytskikt då många använder parken. Utrustningen i kanten av parken är i oordning med till exempel dubbla papperskorgar och olika typer av staket (en del skadade), som inte bidrar till att förstå ägandegränserna.

Spännande lekmiljö där allt inte är tillrättalagt men där det saknas en sammanhållen gräsyta.

Trygghet: Social närvaro som bidrar till trygghet, men även en del buskage och sly som hindrar fri sikt.

Tillgänglighet: Gångarna är i huvudsak plana och jämna. Det finns en kompisgunga i gummiastfalt. Tillgängliga sittplatser med arm- och ryggstöd saknas.

Huset i lekparken Brödkaveln med dockteaterns vagn framför.

En del av parken, men även delar av intilliggande kvartersmark odlas av hyresgäster i området. Flera ytor ramar in av trästockar.

Mål

Bevara platsens nuvarande karaktär.

Strategi

Tydliggör entréer, gränser och gångvägar. Kopplingen förbi ICA och mot Lagaplan är i akut behov av upprustning.

Parken är en del av ett vidsträckt grönstrukturstråk, tydliggör med skyltning och tydliggör gångvägarnas hierarki.

Utveckla ett belysningsprogram för området, där belysningen för hela parksystemet i Bagarmossen ses över och ges en nivåindelning. Brödkaveln är relevant att fokusera på som centralpunkt i detta system, med t.ex. effektbelysning.

Utveckla möjligheten till cykelslinga för mindre barn.

Se över trädbeståndet så det inte finns farliga träd. Öppna eventuellt upp trädskiktet försiktigt i någon del.

36. Bagarmossenparken

Beskrivning

Parktyp: Park

Karaktär och storlek: Kvarterspark, 0,6 ha.

Innehåll: Bagarmossenparken är en park i anslutning till Bagarmossens centrum och tunnelbanan. Parkrummet består främst av gräsytor som korsas av parkvägar men här finns även en mindre lekplats.

Parken fungerar som mötesplats, plats för picknick och platsen besöks även för sin lekplats.

Många passerar genom parken då det här finns parkvägar till centrum och tunnelbanestationen, båda viktiga målpunkter.

Här växer träd som lind, alm, björk och tall. Mycket av vegetationen är mogen och träden är stora vilket ger fin karaktär till platsen.

I parken finns parksoffor och skräpkorg. På lekplatsen finns rutschkana, bakkbord och olika gungdjur, samt kompisgunga och småbarnsgungor. För bollek finns en grusad fotbollsplan med fasta mål och intill denna en asfaltsyta med en basketkorg.

Värden

Upplevelse: Grön oas, Lekplats, Mötesplats, Picknick, Bollek.

Ekologiska: Ingår i habitatnätverk för barrskogsfåglar.

Kulturhistoriska: Angränsande bebyggelse har grön och gul klassning. Området är en kulturhistoriskt värdefull miljö.

Lekplatsen är utrustad med vippgungor, bakkbord och rutschkana.

1. Tunnelbana, 2. Bagarmossens torg, 3. Bollplan.

Analys

Här finns stora träd som ger fin grönska, men de är i dåligt skick och vegetationen behöver förnygras.

Genom parken går viktiga parkstråk som sammanbinder stadsdelsområdet.

Gräsyterna är små och korsas av parkvägar. Parksofforna är vända mot söder men parkvägen löper bakom ryggen vilket inte känns helt tryggt.

Parken upplevs sliten.

Trygghet: Överlag öppet parkrum men vissa samband kapas av visuellt av vegetation. Vissa samband kapas även av fysiskt i och med den instängslade bollplanen och ett plank som löper längs en sträcka av parkens utkant.

Tillgänglighet: Parkvägar är plana och jämna. Tillgänglig lek saknas. Parksoffor med ryggstöd finns men dessa saknar armstöd. Toalett finns på platsen.

Parken är viktig som passage till och från tunnelbanan.

Höga träd ger svalkande skugga sommatid.

Mål

Utveckla platsens nuvarande karaktär.

Strategi

Skapa större sammanhängande gräsytor genom att ta bort den grusade bollplanen.

37. Lekparken Tråget

Beskrivning

Parktyp: Park

Karaktär och storlek: Kvarterspark, 1,2 ha.

Innehåll: Parken ligger fint inbäddad mellan bostadskvarteren och långt från trafikerade gator. En grön oas öppnar sig efter den runda tunneln. Här är träden stora och parkytan inbjuder till fantasifull lek och experiment. En del av parken har två bollplaner för basket, tennis och fotboll, även kulanplan och bouleplaner finns. Den andra delen har blommande buskar och perenner samt lekytor som man kan röra sig fritt mellan.

Parkvägar korsar parken och skapar tydliga entréer. Här finns växtlighet av olika slag som perennplantering, stora ekar och buskplanteringar inramade av granitblock.

Här finns både sol och skuggplatser, öppna rum och mer skyddade platser med naturlek med stockar och stenblock.

Leken i parken innefattar lekhus och gungor, kompisgunga och småbarnsgungor men även gungdjur. Här finns också mindre vanliga inslag som ett parabolinstrument, en stor vippgunga och en roterande balansskiva.

För den som vill ta det lite lugnare under sitt besök i parken finns en sittbrygga, en dricksfontän och en grill.

Värden

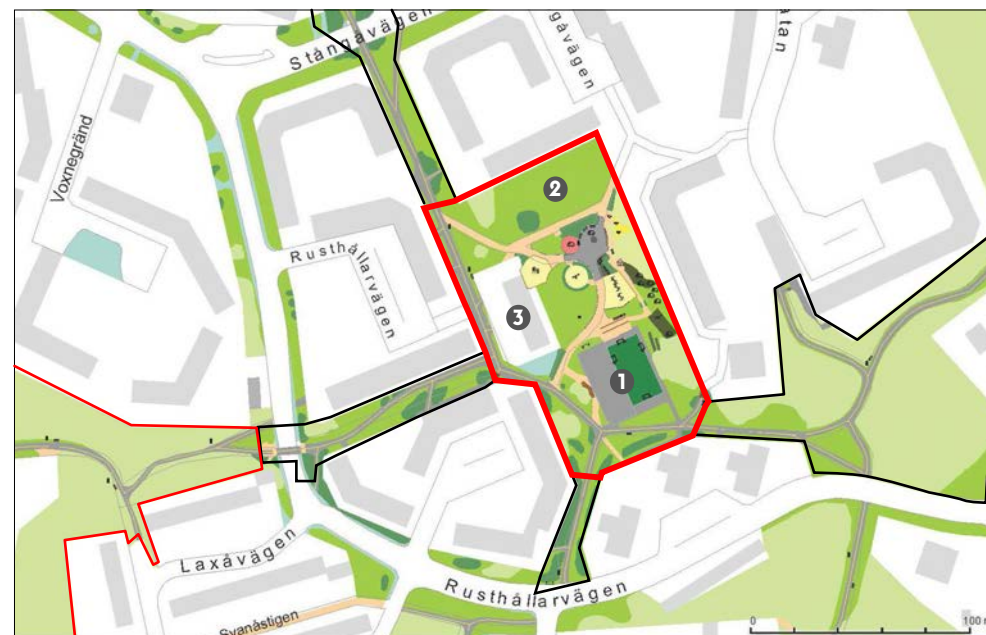
Upplevelse: Grön oas, Lekplatslek, Promenad, Ro, Picknick, Spontanidrott, Grillning, Naturlek, Sitta i solen.

Ekologiska: Parken ingår i habitatnätverk för barrskogsfåglar och groddjur och gränsar till habitatnätverk för eklevande insekter. Bärande träd och buskar med frukt och bär, inkluderande bland annat rosbuskar, rönn och vinbärsbuskar.

Kulturhistoriska: Området är klassat som en kulturhistoriskt värdefull miljö.

Gestaltningen tar hänsyn till de befintliga klippställarna.

1. Bollplaner, 2. Gräsyta, 3. Förskola.

Analys

Grön oas som är lugn och rofylld. Parken är trots sin storlek och sitt rika innehåll en inte så välkänd och är något som plötsligt upptäcks längs parkvägen.

Tråget utgör en del av de viktiga sammanhängande parkståk som finns i stadsdelområdet.

Fin bearbetning av lekplatsen med mycket natursten. Gräsyta mot bebyggelse, något otydligt om det är kvartersmark.

Det finns en variation i ytor och för barnen finns både naturlek och lekplatslek.

En av få parker i området med ytor som är lämpliga även för vuxna utan barn. Gott om gräsytor.

Frukt och bärbuskar finns i flera planteringar.

Fint att gestaltningen har tagit hänsyn till de befintliga klipphällarna.

Tillgängliga lekredskap.

Entréer som är lite rufsiga. Skulle kunna justeras för att ge ett tydligare välkomnande in i parken.

Trygghet: Det finns en del buskage både i och runt parken som skymmer sikten men det finns även mer öppna ytor.

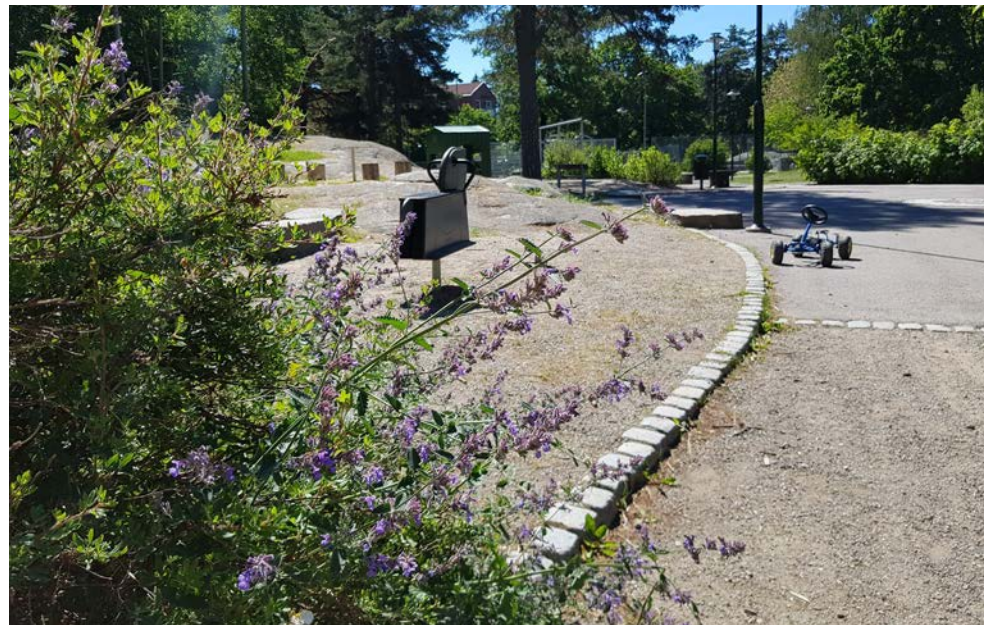
Tillgänglighet: Det finns tillgängliga lekredskap. Gångytorna är plana och utförda i asfalt eller stenmjöl. Sittbänkar finns men saknar armstöd.

Mål

Bevara platsens nuvarande karaktär.

Strategi

Ingår i ett nätverk av parktytor. Tydliggör, kopplingen till Bergholmsparken och Skarvåck men även till Bagarmossens centrum.

Fin växtlighet bäddar in parkens olika rum i grönska.

Många möjligheter till lek finns, både i till exempel naturlek med stockar för att träna balans och som här i form av en stor vippunga.

38. Gimåparken

Beskrivning

Parktyp: Park

Karaktär och storlek: Kvarterspark, 1,1 ha.

Innehåll: En helt kal bergknalle med berg i dagen växer upp ur marken och ger karaktär till parken. Den lilla lekplatsen i Gimåparken ligger bakom berget, väl skyddad och är inramad med ett grönt parkstaket. På andra sidan bergknallen finns ett stort, öppet parkstråk med flyttbara fotbollsmål. Besökare uppskattar och använder den skyddade lekplatsen.

Entréerna till parken är otydliga, från Gimåvägen består den endast av en parkväg och parken är inte lätt att hitta om man inte känner till den. I parken växer stora, karaktärsgivande tallar och körsbärsträd.

Förutom parksoffor och olika sorters gungor finns här olika klätterskulpturer formade som häst, björn och katt. I parken står också ett pingisbord. För mindre barn finns en sandlåda med ett bakhord och lite mer utmanande lek med en klätterställning och rutschkana.

Värden

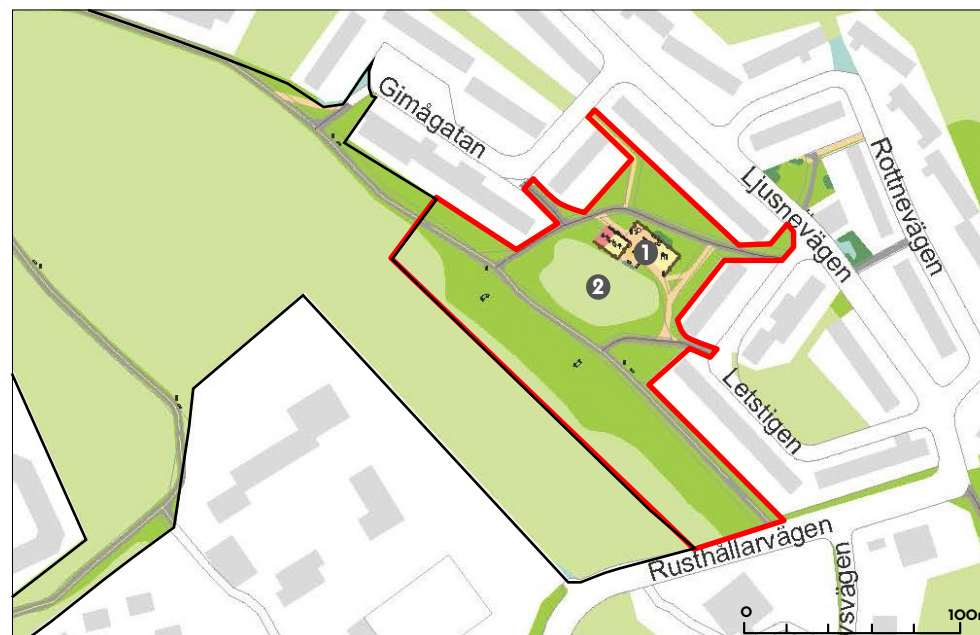
Upplevelse: Grön oas, Lekplatslek, Spela boll, Utsikt, Vinterlek (Pulka).

Ekologiska: Ingår i habitatnätverk för barrskogsfåglar, groddjur och eklevande insekter. Bärande träd och buskar i form av körsbärsträd och berberis.

Kulturhistoriska: Omkringliggande byggnader har gul och grön klassning. Parken och omkringliggande område är klassat som en kulturhistoriskt värdefull miljö.

Bergknallen präglar platsen och ger den identitet.

1. Lekplats, 2. Bergknalle.

Analys

Bergknallen präglar platsen och ger den identitet. Enkelheten i lekplatsen tar inte fokus från bergknallen som är platsens största tillgång.

Grönt staket lämpligt för en lekplats som signal att det hör till allmänheten. Platsen upplevs väldigt mycket vara en privat gård.

Gimåparken utgör en del av de viktiga sammanhängande parkstråk som finns i stadsdelsområdet.

Positivt med närheten till skogsområdet Rättvisan som har många kojbyggen.

Den rundade knallen skulle kunna integreras bättre med lekplatsen. Placeringen av staketet runt gungorna stänger av och begränsar rörelser upp på berget.

Trygghet: Parken är öppen och man har god överblick över området.

Tillgänglighet: Gångar är plana och har jämna underlag. Det finns sittplatser med rygg- och armstöd. Kompisgunga i gummierad gummiasfalt finns.

Platsen bjuder in till lek av många slag.

Mål

Bevara platsens nuvarande karaktär.

Strategi

Uppmärksamma det torp som har legat på platsen. Tillföra lekstuga eller dylikt som kan anknyta till detta.

Landform påminner om det ursprungliga landskapet. Lyft fram bergknallens särprägel vid eventuell förnyelse av lekplatsen.

Annonsera lekplatsen med lekvtor på båda sidor om kullen.

Intill bergknallen ligger ett öppet parkstråk som gränsar till naturmark. Gräsyterna är utrustade med flyttbara fotbollsmål.

39. Kvarterspark Nossagränd

Beskrivning

Parktyp: Park

Karaktär och storlek: Kvarterspark, 0,1 ha.

Innehåll: Lekplatsen vid Nossagränd är en mindre park som främst vänder sig till grannarna i det omkringliggande villaområdet. En gräsmatta breder ut sig under trädkronorna och den lummiga parkytan gränsar till de omkringliggande trädgårdarna. Här finns möjlighet att klättra och åka rutsch i en klätterställning och även leka och bygga kojor i de buskage som gränsar mot allmänningen i söder.

Här finns en smitväg med en upptrampad stig som leder in i Bagarmossenskogen, som man hittar om man passerar lekplatsen.

Höga tallar och björkar ger platsen ett tak, utan att ta för mycket av solljuset. Längs tomtgränserna växer buskar som schersmin och fläder.

Förutom klätterlek med rutschkana finns här ett par parksoffor och ett bänkbord.

Värden

Upplevelse: Grön oas, Lekplatslek, Ro.

Ekologiska: Parken ingår i habitatnätverk för barrskogsfåglar, groddjur och eklevande insekter. Bärande buskar i form av fläder.

Kulturhistoriska: Parken och området den ligger i är klassat som en kulturhistoriskt värdefull miljö.

En lugn och grön oas med lekplats.

1. Klätterställning.

Analys

Kvarterspark Nossagränd är en lugn och omhändertagen plats som erbjuder trygg lek.

Utrustningen är sliten.

Trygghet: Platsen känns omhändertagen och trygg. Det är en väl avgränsad plats och uppsikten är god under trädens kronor men ytan omges av täta buskage.

Tillgänglighet: Här finns inga anlagda gångvägar utan ytan består av gräsmatta och tillgänglig lek saknas.

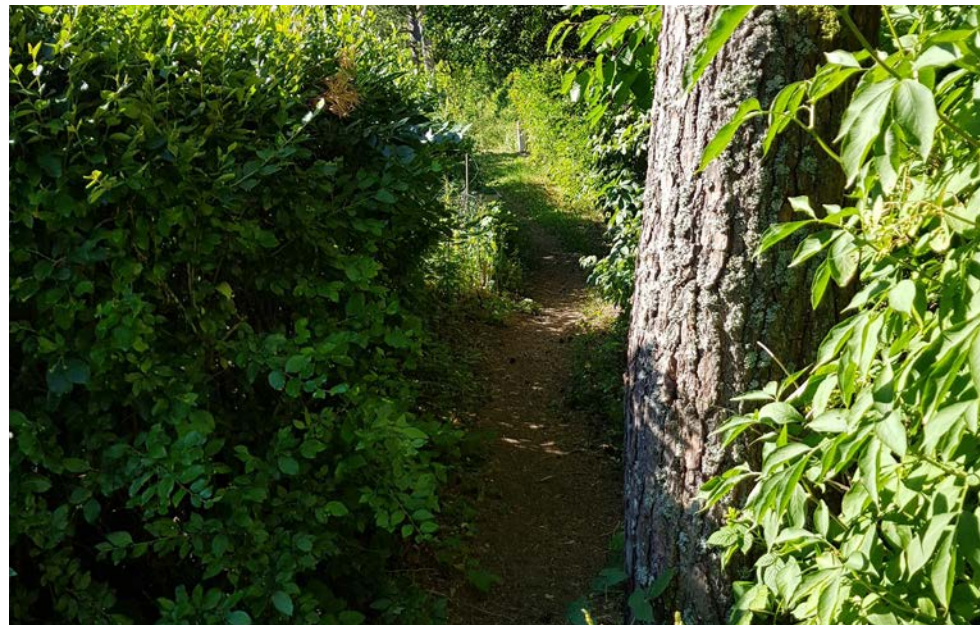
Mål

Bevara platsens nuvarande karaktär.

Strategi

Förstärk kopplingen till Bagarmossenskogen.

Bvt ut sliten utrustning.

Genom att passera lekplatsen går det att följa en upptrampad stig som leder in i Bagarmossenskogen.

I buskagen som omger parken finns både schersmin och fläder som ger ymnig blomning.

40. Japanska trädgården

Beskrivning

Parktyp: Park

Karaktär och storlek: Fickpark, 0,4 ha.

Innehåll: I ett avskilt hörn av ett parkstråk finns en sänka med vackra berghällar och bergformationer. Platsen är ett nyare tillskott till Stockholms flora av parker. Här har trädgårdsentusiaster skapat en Japansk trädgård med trappor, stenar, växter och enstaka byggda portaler och bänkar.

Platsen fungerar som en grön oas med lugn och ro och nås via två entréer från omgivande parkvägar.

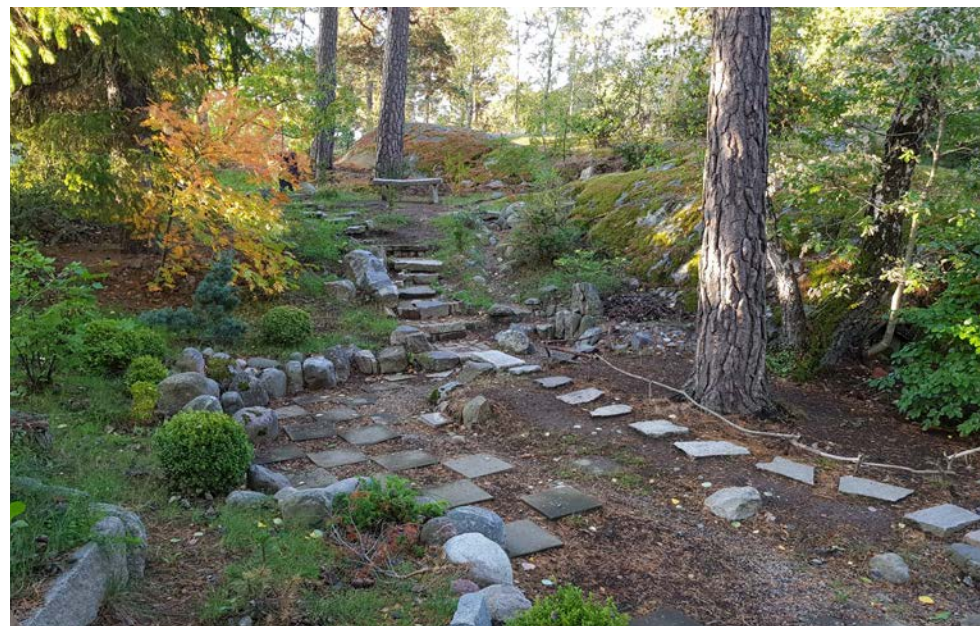
Här står stora träd och mindre solitära buskträd. Bland dessa finns förutom våra inhemska barr- och lövträd (bl.a gran, tall, en, björk och al) japansk lönn, bambu, buxbom m.m.

Element som finns på platsen är bland annat en portal och bänkar av granit.

Värden

Upplevelse: Grön oas, Ro, Sitta i solen

Ekologiska: Parken ingår i habitatnätverk för barrskogsfåglar och groddjur och gränsar till habitatnätverk för eklevande insekter. Bärande träd i form av rönnsk.

Förutom det naturliga berget karaktäriseras platsen även av sten i de trampstenar och bumlingar och block som skapar blickfång och rumsligheter.

1. Entréportal.

Analys

Platsen är tillkommen genom lokalt engagemang. Det finns risk att det lokala engagemanget kan upphöra och skötseln minskar.

Det är en rofylld plats.

Trygghet: Området är kuperat och trädbevuxet med en del buskar vilket gör platsen svår att överblicka. Ingen belysning finns i området.

Tillgänglighet: Denna plats har låg tillgänglighet eftersom marken är kuperad och stigarna består av trampstenar och trappsteg. Ledstänger saknas och underlagen är ojämna vilket medför snubbelrisk. Sittplatser finns i form av enkla granitblock som ställts upp som bänkar.

Mål

Bevara platsens nuvarande karaktär.

Strategi

Det lokala engagemanget är avgörande för att platsen ska finnas kvar.

Viktigt att brukaravtal stäms av och förnvas regelbundet.

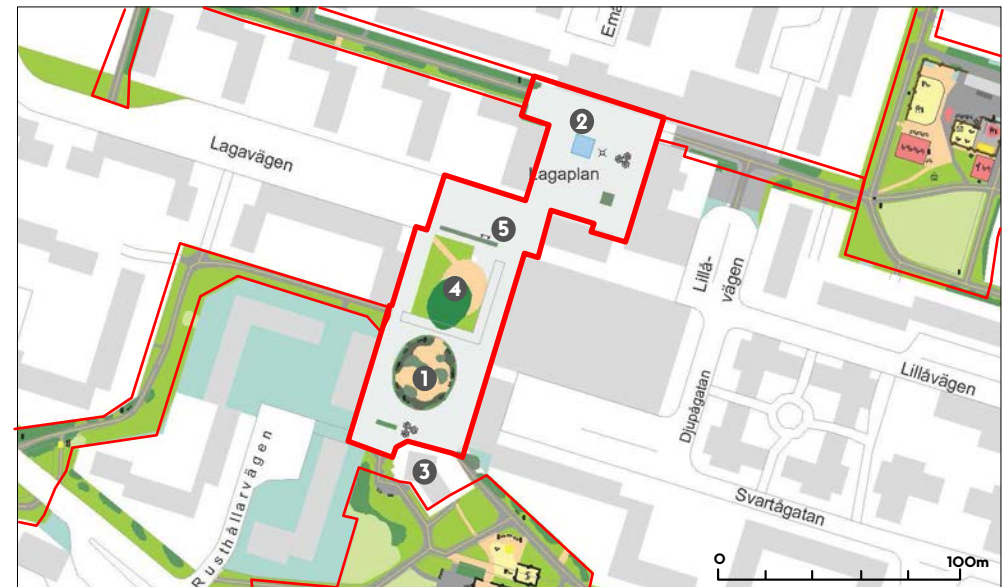
Nivåskillnader hanteras med vindlande stentrappor och sigar och det finns granitbänkar som uppskattas av flanörer som behöver vila benen.

Parken erbjuder en lugn oas för den som hittar hit.

Lagaplan med sommarblommor och lekfull möblering.

1. Sittyta med perenner, 2. Fontän, 3. Tunnelbaneentré, 4. Tårtan, 5. Kiosk.

Analys

Båda torgen har fin skala och rumslighet. Vattenspel med fontän är ett trevligt inslag. Tårtan är omtyckt och är en populär plats för lek tillsammans med de blommande körsbärsträden. Träden är generellt i dåligt skick. Vissa är skadade, de har dålig tillväxt och döda toppar. Det finns också renoveringsbehov av växtbäddar. Det saknas uppväxta träd på övre delen av Bagarmossens torg. På Lagaplan finns flera uppvuxna träd. Vid regn bildas en stor vattensamling på Lagaplan. Det finns stora sättningar i markbeläggningen mot Lillåvägen.

Trapporna runt Tårtan är i cortenstål, grus och gräsarmering. Ytskiktet är slitet. Hela denna yta bör samordnas och byggas ihop istället för att separeras med trappsystem.

Trygghet: Platserna är öppna med låga buskage eller högre uppstammade träd vilket möjliggör god uppsikt. Passager till och från området kan upplevas som mörka och otrygga vilket påverkar trygghetskänslan på platsen.

Tillgänglighet: Ytor är främst belagda med betongplattor men det finns även stenmjöls- och asfaltsytor. Det finns gott om sittplatser men alla har inte rygg- och armstöd. En del höjdskillnader förekommer och dessa hanteras med långa trappor, vilka utgör en barriär. Ledstråk finns på torgytan närmast tunnelbaneentrén.

Finparken vid Bagarmossens tunnelbaneentré.

Konstverket "Tårtkalaset som gick snett", i folkmun kallad "Tårtan", på Bagarmossens torg.

Mål

Utveckla platsens nuvarande karaktär.

Strategi

Utveckling av båda torgytorna för att koppla ihop platsen till ett gemensamt centrum med harmoniserande karaktärer och tillgodose bra samband, även till Bagarmossenparken. Ytorna för cykelställ bör ses över och ges ny, tydligare gestaltning. Här borde skapas större, sammanhängande plats närmare tunnelbaneuppgången samtidigt som ytan framför ingången inte får blockeras.

Bagarmossens torg är planerat med en inre del som är sparsamt använd. Ytorna blir för tajta när här ska rymmas både uteserveringar, cykelställ och strömmar av människor från tunnelbanan. Den inre delen skulle kunna vara ett lugnare, grönt torg som övergår i Bagarmossenparken. Den nedre delen i anslutning till "Tårtan" en mer urban yta. Utformningen av ytan runt "Tårtan", samt runt kiosken är mycket viktig.

Utveckla sambanden mellan torgdelarna.

Fontänen har ett kulturhistoriskt värde.

På platsen framför biblioteket och kulturskolan finns möjlighet att aktivera torget. Det finns behov av scen som kan rymmas på Lagaplan.

Skadade träd ersätts och förses med stamskydd. Renovering av växtbäddar för samtliga träd på Lagaplan. Avrinningen på Lagaplan bör också förbättras. Ojämnheter i markbeläggningen mot Lillåvägen bör åtgärdas.

Se över möjlighet att få med omkringliggande fastighetsägare i en generell uprustning av torgområdet och dess närmiljö.

Passage mot Bagarmossenparken, förbi tunnelbaneentrén.

Ett valnötsträd står mitt på Bagarmossens torg.

Gröna kopplingar i Bagarmossen

Beskrivning

Parktyp: Annat grönområde

Karaktär: Park- och naturstråk, Parkgata och grönskande gaturum

Innehåll: Bagarmossen präglas av närheten till Nackareservatet och Bagarmossensskogen. Här finns ett väl utvecklat nätverk av grönskande stråk som går mellan bostadsbebyggelsen ut mot grönområdena. De gröna kopplingarna i Bagarmossen utgörs i första hand av parkvägar i naturmiljö.

Gatuträd och förgårdsmark

Gatuträden i Bagarmossen består huvudsakligen av storvuxna tallar, ekar och höga björkar i naturmark som sparats mellan bostadshusen fram till gata. Den viktigaste gröna gatan är Rusthållarvägen som övergår i Stångåvägen och kopplar ihop stadsdelen i en båge. Mellan gata och hus ligger långsträckta gräsytor med uppvuxna tallar och lönnar. Här syns också naturmarken med öppet berg och små ytor av skogsvegetation.

Gångvägar i naturmiljö

I Bagarmossen är de gröna parkstråken separerade från gatorna, där gångstråk tydligt hänger ihop i ett grönt nätverk. Gångtunnlar och långa parkstråk kopplar ihop parkerna, och gränsen mellan stråk och park är ibland svår att avgöra.

Parkvägarna löper igenom partier av blandskog med högvuxna träd som björk, lönn, hägg och ek samt gran och tall. Centralt i stadsdelen går ett parkstråk längs bostadsområdet vid Byälvsvägen. Detta stråk kopplar samman den östra delen av Bagarmossen med Bagarmossensskolan och idrottsområdet. I parkstråket finns en plats med odling kallad Skogsträdgården. Mellan träden har planteringsytor formats med stockar som kanter. Träflis täcker gångvägar och ger ett mjukt material att gå på. Här har trädgårdsentusiaster skapat odlingar med ätbara växter, bär och frukter. Här ligger även Japanska trädgården som ligger vid en av gångtunnlarna som leder upp mot Nackareservatet.

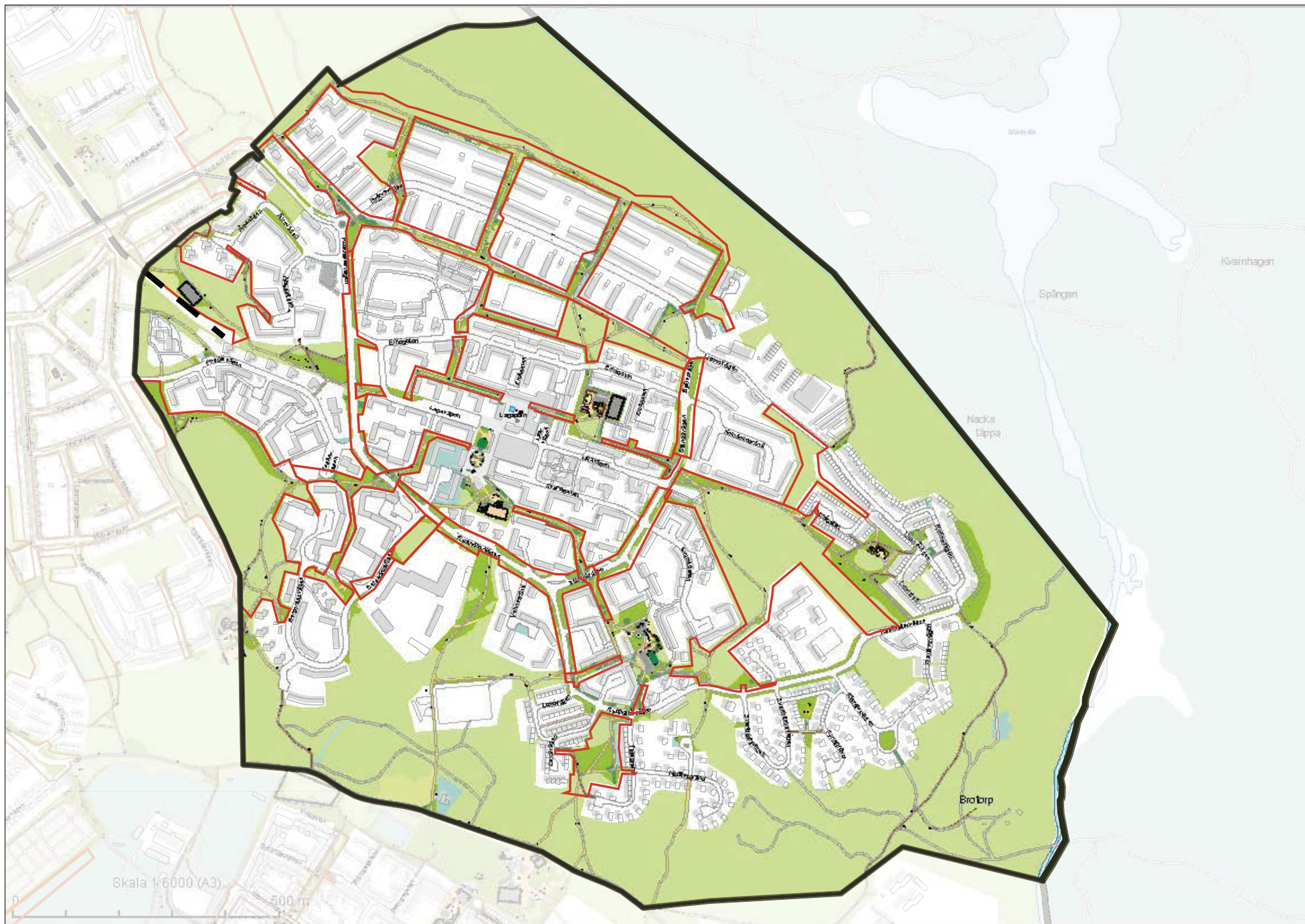
Naturområdet mellan Riksrådsvägen och Fogdevägen är en sparad bergsknalle med belysta parkvägar och är genomkorsat av upp trampade stigar inne i naturmarken.

Odlingslådor kantar ett gångstråk i Bagarmossen.

Väggkorsning i grönstråken i det trafikseparerade Bagarmossen.

I Bagarmossen hänger lekparken Brödkaveln, Gimåparken och Tråget samman via naturområdet Rättvisan. Det går att röra sig i en grön miljö hela vägen till Skarpnäcksparken. Rättvisan är ett viktigt skogsområde som huvudsakligen fungerar som en sammanlänkande grön koppling. Stadsdelen är plan och parkvägarna har små nivåskillnader. Detta gör dem till fina promenadvägar och cykelvägar.

Stadsdelen har flera tydliga gångvägskopplingar som leder till Bagarmossens skogen.

Värden

Upplevelse: Naturlek, Promenad

Ekologiska: Äldre träd, ytor för ekosystemtjänster, flerskiktad vegetation som gynnar artrikedom. Stadens alléer omfattas av ett generellt biotopskydd.

De östra delarna ingår i ett kärnområde för den gröna infrastrukturen och i habitatnätverket för barrskogsfåglar och groddjur. De södra delarna ingår i habitatnätverket för eklevande arter.

Analys

Stadsbyggnadsidealet bygger på en öppenhet mellan halvprivata gårdar. På flera ställen i stadsdelen har staket och plank satts upp som hindrar passage mellan huskropparna. Detta bidrar till att den ursprungliga parkstrukturen blir svår att nå från gaturummet.

Bagarmossen har ett påtagligt lokalt engagemang som har fått uttryck i parkmiljön genom medborgarodlingar som skapar blomsterprakt och har en pedagogisk funktion genom att uppmärksamma ekologisk hållbarhet. Medborgarinitiativ på allmän plats är beroende av att det finns engagerade personer och kan upplevas vara övergivna i perioder när eldsjäljar inte ersätts.

Skogsträdgården ingår i habitatnätverk barrskogsfåglar och gränsar till habitatnätverk eklevande insekter. Bärande träd med ätbara växter, både bär och frukt, bl.a. vinbär, björnbär, hallon, äppelträd. I odlingarna ingår även en del blommande växter som gynnar pollinatörer.

Det är svårt för besökare att hitta entréerna till Nackareservatet. Huvudvägen in utgörs av en bilväg som kan upplevas otrygg för gående och cyklister. I anslutning till bostadsområdet vid Byälsvägen finns en parkväg, i södra delen av den skulle det vara lämpligt med en entré till skogen.

Vinbärbuskar i parkmark som tillför höga trivselsvärden och biologisk mångfald.

De gröna kopplingarna fungerar även vintertid.

På flera håll i stadsdelen finns tydliga smitvägar som tyder på att viktiga kopplingar inte är omhändertagna i det allmänna nätverket av parkvägar.

Trygghet: Parkvägar behöver vara överblickbara såväl dagtid som kvällstid. Träd och grenar riskerar att skymma armaturer eller belysning, vilket hanteras med skötselåtgärder. Stråk som går genom gångtunnlar kan i många fall upplevas otrygga.

Här växer mycket träd och buskar vilket ger en mörkare karaktär och det är inte helt lätt att överblicka sin omgivning.

Tillgänglighet: Parkvägarna har en hög tillgänglighet, med jämna asfalterade banor där många passager är trafikseparerade.

I området vid Skogsträdgården är det ont om tillgängliga sittplatser med rygg- och armstöd.

Parkstråk längs fotbollsplanen.

Mål

Trevliga och trygga gångvägar i naturmiljö och längs grönskande gaturum är viktiga för att ge vardagsgrönska åt de boende i stadsdelen. Stråken ska underhållas och utvecklas för att stärka kopplingarna mellan olika naturområden och stadsdelar

Strategi

Förenkla och förtydliga kopplingen mot Nackareservatet genom att anlägga en stig eller spänger in vid Byälsvägen med anslutning till den tillgängliga parkvägen längre in skogen.

En handlingsplan för biologisk mångfald med områdesvisa åtgärdsprogram håller på att tas fram med ytterligare åtgärder som kan stärka kopplingarna.

På bilden syns parkvägen som löper mellan Kärrtorpsplan via Gåshällan hela vägen till Bagarmossen.

Övrig närnatur i Bagarmossen

Beskrivning

Parktyp: Annat grönområde

Karaktär: Bostadsnära natur, Övrig parkyta

Innehåll: Det är få områden i Bagarmossen som är enbart naturmark utan korsande formella parkvägar. Detta är ett resultat av det ursprungliga planeringsidealet med ett sammanhängande nät av separata parkvägar som fortfarande fungerar bra. Naturområdet mellan Riksrådsvägen och Fogdevägen är en sparad bergknalle omgiven av parkvägar. Naturområdet har gott om tecken på att vara en omtyckt och välanvänd lekskog. Naturmarken är genomkorsad av breda upptrampade stigar som används av både vuxna och barn.

Värden

Upplevelse: Grön oas, Naturlek, Pulkaåkning, Rofyllighet, Skogskänsla.

Ekologiska: Värdefull hållmarkstallskog, äldre träd, ytor för ekosystemtjänster, flerskiktad vegetation som gynnar artrikedom.

De östra delarna ingår i ett kärnområde för den gröna infrastrukturen och i habitatnätverket för barrskogsfåglar och groddjur. De södra delarna ingår i habitatnätverket för eklevande arter.

Kulturhistoriska: Bagarmossen är ett bostadsområde som består av många olika tidslager, men där det ursprungliga parknätverket har bevarats och värnats när nya byggnadstillskott har tillkommit.

Närnaturen erbjuder frodig grönska.

Invasiv kirsikål kväver den naturliga floran.

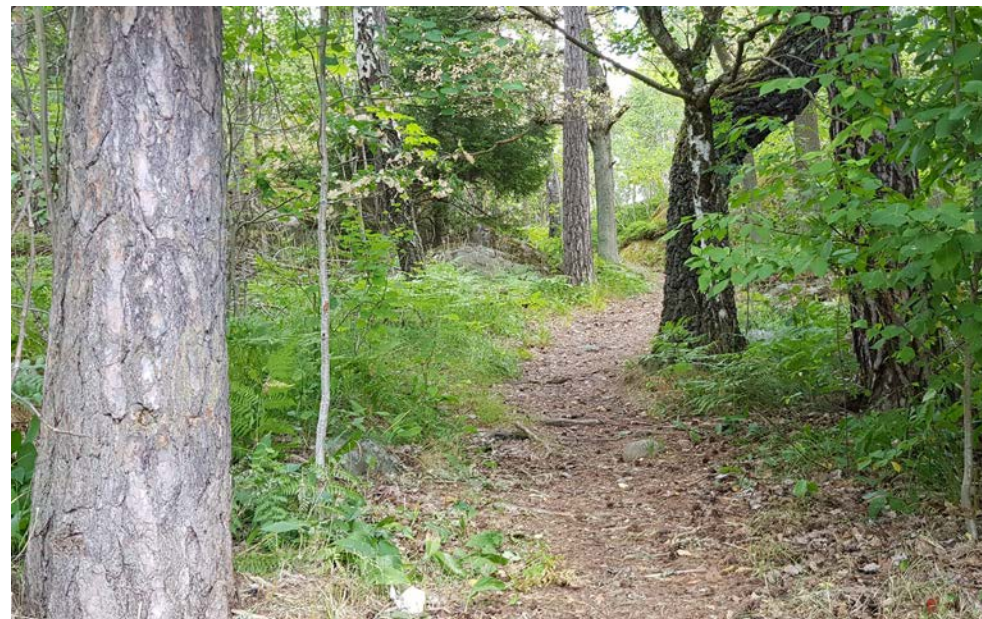
Analys

Det finns ett fåtal platser där naturmark utan formella parkvägar ligger inplacerade mellan bebyggelsen. På dessa platser kan den allmänna marken uppfattas som privata gårdar.

Naturområdet vid Bergsrådsvägen kan delvis fungera som barriär mellan den norra delen av Skarpnäck och Bagarmossen.

Trygghet: Närmaturen är tillräckligt avgränsad för att föräldrar ska våga släppa sina lekande barn för äventyr i naturmark. Belysning saknas i naturmarken.

Tillgänglighet: Många av de sparade naturområdena ligger på brant och otillgänglig mark. När Naturmarkens topografi består av blockiga branter och naturhällar är tillgängligheten begränsad.

Små upptrampade stigar mellan träden i naturen längs Fogdevägen.

Kojbyggen med spik och brädor är ett av de sätt som närmaturen tas i anspråk av närboende.

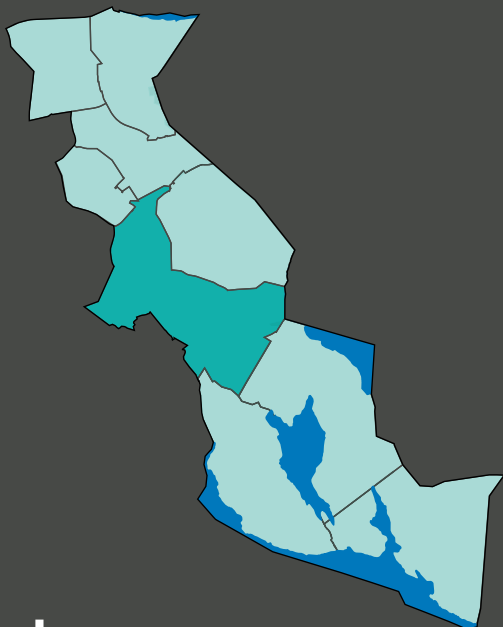
Mål

Den sparade naturen i bostradsområdena ska bevaras.

Strategi

Naturen ska skötas för att fortsätta fungera som ekologiska förbindelselänkar och som försörjare av ekosystemtjänster i stadsdelen.

Skarpnäcks gård

Beskrivning

Skarpnäcks gårds gränsindelning härstammar från den tidigare indelningen mellan olika större ägor. Stadsdelen är stor och omfattar både Skarpnäcksfältet, Pungpinan och flera koloniområden. Stadsdelen omfattar även en del av Flatens naturreservat. Pungpinans bebyggelse påminner om Enskededalens trädgårdsstad. Kvartersbebyggelsen på Skarpnäcksfältet planerades på 1980-talet och är den yngsta av stadsdelsområdets större bebyggelseområden. Många gator är alléplanterade och bidrar till stadsdelens grönska. I västra delen ligger Skarpnäck sportfält med flertalet planer i både gräs, grus och konstgräs. Koloniområdena som omger stadsdelen skapar luft och rymd och bidrar till en småskalig trädgårdskaraktär. I stadsdelen återfinns även Skarpaby lekpark som är en social knutpunkt.

Det finns tydliga gröna stråk i området som kopplar samman ett antal mindre parker. Mycket av grönskan återfinns inne på kvarterens innergårdar, samt i områdets utkanter i form av Bergholmsparken Skevrodrets skog, den populära Skarpnäck skatepark samt herrgårdsmiljöerna runt Skarpnäcks gård.

Terräng: Tidigare dalgång, flack terräng

Platser

Större natur och friluftsområde

* Flatens naturreservat (redovisas i del 2 Flaten-Orhem-Skrubba)
+ Bagarmossenskogen (redovisas i del 2 Bagarmossen)

Dalstrådspark

42. Bergholmsparken och Skarpaby lekpark

Kvarterspark

43. Talmansparken
44. Skattmästaren
45. Lagmansplan
46. Skölden
47. Laduplan
48. Matparken, Flygfyr
49. Skarpnäcksparken
50. Brandparken
51. Skarpnäcks skatepark och del av Skärgårdsskogen

Bostadsnära natur

Övrig närnatur i Skarpnäcks gård

Torg - och parktorg

52. Pilotorget

○ **Park- och naturstråk**
Gröna kopplingar i Skarpnäcks gård

○ **Parkgata och grönskade gaturum**
Gröna kopplingar i Skarpnäcks gård

○ **Övrig parkyta**
53. Stadsministern
54. Skarpnäcks sportfält
Övrig närnatur i Skarpnäcks gård

● **Koloniområde**

42. Bergholmsparken och Skarpaby lekpark

Parktyp: Stadsdelspark

Karaktär och storlek: Dalstråkspark, Kvarterspark, 8,8 ha.

Flacka gräsytor dominerar denna park som i norr gränsar mot Bagarmossenskogen. I söder ansluter parken till Skarpnäcksbebyggelsens norra kant och i väster återfinns en viktig entré som ansluter till Skarpnäcks sportfält. I öster ligger Skarpatorpsskolan. Österut går ett av de huvudsakliga stråken mot Nackareservatet och här finns också ett viktigt cykelpendlingsstråk. Rakt igenom parken, förbi Bergholmstorpet, ligger ett av de viktigaste stråken mellan Bagarmossen och Skarpnäcks gård. Området korsas av parkvägar som kopplar ihop bebyggelsens tvärgående parkstruktur med Bergholmsparkens längsgående öppna gräsytor och Bagarmossenskogen. Skarpnäcksvägen är på långa sträckor visuellt avgränsat från fältet av brynvegetation och träd.

Beskrivning Bergholmsparken

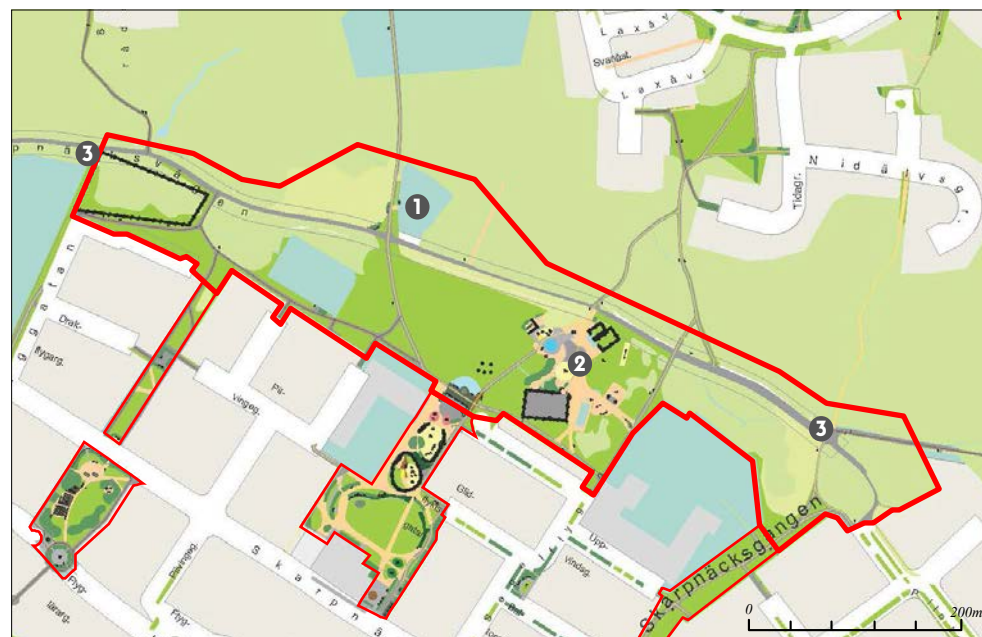
Innehåll: I väster avgränsas de öppna ytorna av ett mindre skogsparti och ett hundrastområde.

Området har en stor öppen yta som används för många olika sorters aktiviteter. Här finns utrymme för skolavslutningar och drakflygning, liksom för hundpromenader och solbad. Skogspartiet i väster är flitigt använt som lekskog och innehåller många kojor och krypin. Norr om Skarpnäcksvägen ligger Bergholmstorpet som är en kulturbyggnad där det finns caféverksamhet vissa dagar i veckan. I anslutning till bollplanen i väster ligger en BMX-bana. Andra aktiviteter som erbjuds är bland annat bandy, tennis, fotboll, basket och en skateramp. Runtomkring parken ligger fina gräsytor för picknick. Platsen är även evenemangsplats med Valborgsfirande och Parkteater.

Här finns gott om stora och gamla ekar och tallar, både i skogspartierna och som solitärer på det öppna fältet. En rad iögonfallande pelarpopplar kantar en av gångvägarna. Här växer även nyplanterad rödek och inslag av träd som anknyter till den ursprungliga skogsvegetationen. Här växer fruktträd som körsbär, och vid Bergholmstorpet växer stora päronträd. Slånbuskar och nypon växer tillsammans med sälg i skogsbrynen. Markskiktet i skogen innehåller vitsippor, blåbär och liljekonvalj. I parken finns även gott om asp som ger höstfärg.

Naturstensmurar markerar entréerna till området och i parken finns karaktäristiska belysningsstolpar i rött. Pelarpopplarna längs med en av gångvägarna ger ett starkt intryck.

1. Bergholmstorpet, 2. Skarpaby lekpark, 3. Viktiga entréplatser.

Värden

Upplevelse: Grön oas, Promenad, Ro, Picknick, Blomprakt, Odling, Vinterlek, Spontanidrott, Grillning, Naturupplevelse, Utsikt, Skridskor, Evenemang, Uteservering, Kulturmiljö, Idrott och motion, Naturlek, Pedagogik, Sitta i solen, Streetsport (bmx)

Ekologiska: Området ingår i habitatnätverk för barrskogsfåglar, eklevande insekter och groddjur. Delar av parken är kärnområde i den gröna infrastrukturen. Ekdatabasen 2006 anger att det finns ekar av värdeklass 3 och även två jätteekar av värdeklass 2 respektive 3. Stora ekar är viktiga för många insekter. Här finns gott om sälk som är ett viktigt träd för pollinatörer. Med fördel kan hassel planteras in i skogsområdet då det saknas idag. Bärande träd och buskar finns i parken så som körsbär, slån, nypon och päron.

Kulturhistoriska: Bergholmstorpet, viktig gräns mellan inmark och utmark.

Beskrivning Skarpaby lekpark

Innehåll: Lekplatsens struktur är oregelbunden; det finns lekytor framför och bakom husen i naturmarken. I mitten finns en öppen plan yta med ett stort klätternät, vattenlek och en plaskdamm. Dammen används under sommarlovet och är tillgänglighetsanpassad med en sluttande ramp och handledare ned i vattnet.

I en inhägnad småbarnsavdelning finns sandlåda, klätterlek, småbarnsgunga och två däckgungor. I skogsdungen finns en kulle med släntrutsch, linbana, skateramper och basketplan. Alla lekredskap står i sandytor som saknar kanter. Det finns många sittplatser och bänkar. Det är inte tillåtet att rasta hundar i parken.

Skarpaby lekpark har en lokal som tidigare bedrev parklek och hade då kaniner, vilket gör att platsen i folkmun ibland kallas för Kaninparken.

Värden

Upplevelse: Grön oas, Lekplatslek, Picknick, Spontanidrott, Grillning, Vattenlek, Evenemang, Mötesplats, Sitta i solen, Streetsport (skate).

Ekologiska: Parken ingår i habitatnätverk för barrskogsfåglar, eklevande insekter och groddjur. Delar av parken är kärnområde i den gröna infrastrukturen. Enligt ekdatabasen 2006 hör delar av parken till värdeklass 3. Bärande buskar i form av häggmispel.

Bergholmstorpet med sin kulturhistoria sätter sin prägel på platsen.

Öppna gräsytor dominerar men i väster finns även ett skogsparti som är en mycket välanvänd lekskog.

Analys

Det är slitet kring sportplanen och hoppgruppen och det saknas bänkar. Här står också ett regnskydd med oklart användningsområde.

Parkvägarna är inte helt och hållet integrerade i parken och trots försök att knyta ihop parken med stenmurar och röda lyktstolpar saknas ett sammanhang.

Lekparken är en populär plats för lek men den kan med fördel struktureras upp för att skapa logiska sammanhang mellan de olika lektyrna.

Genom parken går flera av de viktiga sammanhängande parkstråken i stadsdelsområdet.

Trygghet: Parken är till största delen öppen och lättöverskådlig

Tillgänglighet: Parkvägarna är plana med jämna underlag. Plaskdammen är utrustad med ramp. Intill lekparken finns bänkar med rygg- och armstöd men i övrigt saknas tillgängliga sittplatser.

Skaterampen är ett färgsprakande inslag med sina graffitimålningar.

Plaskdammen är vattenfylld under sommarlovet och blir en social samlingspunkt för både vuxna och barn.

Mål

Utveckla platsens nuvarande karaktär.

Strategi

Parkens struktur bör ses över och kompletteras med nya inslag. Samla lekparkens olika delar som idag är spridd över ett stort område.

Utveckla parken för fysisk aktivitet med multisport och vinteraktivitet med skidspår.

Se över och åtgärda vattenmiljöerna t.ex. översvåmningsytor, permanent våtmar, ett meandrande dike, och öppning av kulverterad bäck.

Koppla ihop parken bättre med Skarpnäcksvägen och Bagarmossenskogen. Öppna upp mellan öppenmarken och skogsbrynet. Friställ ytor kring de stora ekarna.

Bergholmstorpet kan integreras bättre, till exempel genom att tydliggöra kopplingarna. Pedagogisk möjlighet. Kulturmiljön kan förstärkas för större upplevelse.

43. Talmansparken

Beskrivning

Parktyp: Park

Karaktär och storlek: Kvarterspark, 0,2 ha.

Innehåll: Talmansparken är en kvarterspark med lekplats. Parken omgärdas av uppvuxen buskvegetation och flera större träd. Här finns en grill och en oval stenläggning av kalksten.

Platsen fungerar som lekpark i villaområdet.

Två entréer leder in till parken från omgivande gator. Parken är en doldis som inte är lätt att hitta om man inte känner till den.

En del av parken har nyanlagda perennplanteringar och en större gräsyta finns i bortre delen av parken.

I parkens möblering ingår parksoffor, skräpkorg och bänkbord.

Lekplatsen vänder sig främst till mindre barn med sin lekutrustning. Här finns klätterhus med rutschkana, gungor, småbarnsgungor och gungdjur. Det finns också ett volträcke och en liten sandlåda och några trähögar att klättra på.

Intill ytan med gungor står ett bordtennisbord och här finns också en vippgunga och en snurrkarusell.

Lite avsides står en grill och intill den finns en hängmatta för såväl lek som avkoppling.

Värden

Upplevelse: Grön oas, Lekplatslek, Ro, Blomsterprakt, Picknick, Grillning.

Ekologiska: Parken ingår i habitatnätverk för barrskogsfåglar, eklevande insekter och groddjur.

Kulturhistoriska: Kulturhistoriskt intressant parkrum som ingår i stadsplanen från 1920-talet.

Parken har en fin lummighet och inrymmer flera olika parkrum.

1. Gräsyta, 2. Grill och bänkbord, 3. Hängmatta

Analys

Intimt parkrum som är signifikant för området och viktig för stadsdelens karaktär och därmed kulturhistoriskt värdefullt.

En av de större parkerna i området som rymmer flera olika parkrum på en relativt liten yta. Här finns möjlighet till olika typer av lek. Parken är lummig med uppvuxen vegetation som det går att leka i, något lekstigar i buskagen skvallrar om.

Trygghet: Parken är till stora delar öppen men innehåller även en del buskage som kan skymma sikten.

Tillgänglighet: Gångarna i parken är plana och jämna. Soffor med arm- och ryggstöd finns.

Mål

Bevara platsens nuvarande karaktär.

Strategi

Entréerna bör öppnas upp och tillgängliggöras med varsamhet för att inte mista parkrummets intima prägel.

Skyltning från gatan bör finnas för att offentliggöra parkrummet.

Upprustningar och tillägg ska utföras i samklang med parkens ursprungliga karaktär.

Lekplatsen riktar sig i huvudsak till mindre barn med lekutrustning lämplig för småbarnslek.

Vegetationen i parken får fina höstfärger.

44. Skattmästaren

Beskrivning

Parktyp: Park

Karaktär och storlek: Kvarterspark, 0,3 ha.

Innehåll: Detta är en liten kvarterspark med lekplats med friväxande häckar som ramar in den trekantiga ytan.

Platsen fungerar som lekpark i villaområdet.

Tre entréer finns från omgivande gator, vid varje entré finns en äppelformad skylt som hjälper till att visa vägen in till parken.

Platsen är öppen och erbjuder sol under en stor del av dagen. Det finns enstaka större oxlar, samt mindre kompletterande träd.

De stora träden har effektbelysning.

Parken är utrustad med mycket lek på en liten yta. Lekplatsen har mycket rörelselek med klättring och balansgång samt en rundslinga för cykling. Det finns ett klätterhus med rutschkana och ett lekhus. Lekplatsen har gungor för små barn, en kompisgunga, en hög gungställning, en pergola och vilstolar. Här finns även soffor och papperskorgar. Planteringsytor med träd, buskar och perenner finns i anslutning till lekplatsen och ger blomsterprakt.

Värden

Upplevelse: Grön oas, Lekplats, Blomsterprakt.

Ekologiska: Parken ingår i habitatnätverk för groddjur och ligger nära både habitatnätverk för barrskogsfåglar och eklevande insekter.

Kulturhistoriska: Kulturhistoriskt intressant parkrum som ingår i stadsplanen från 1920-talet.

Parken är utrustad med soffor, pergola med bänkbord och en variation av lekutrustning.

1. Pergola och sandlåda, 2. Gungor och Småbarnslek, 3. Rundslinga för cykel, 4. Rörelselek, 5. Hög gungställning

Analys

Intimt parkrum som är signifikant för området och viktig för stadsdelens karaktär och därmed kulturhistoriskt värdefullt.

Lekplatsen är upprustad 2019. Lekutrustningen är väl vald och stimulerar till rörelse.

Det finns perennplanteringar som erbjuder blomsterprakt och gynnar faunan som bin och insekter.

Det finns en pergola och träd som ger skugga. Vilstolar står i anslutning till lekplatsen och ger möjlighet för vila.

Trygghet: Parken är öppen och lättöverskådlig.

Tillgänglighet: Ytorna är plana och jämna och parksofforna är utrustade med arm- och ryggstöd.

Rutschkana, klätternät och gungor ger en god variation i lekutrustning för barn i olika åldrar. Man kan även skymta en vilstol i bakgrunden.

Tre entréer leder in till parken, bakom elskåpet syns den äppelformade skylten som är placerad vid varje entré.

Mål

Bevara platsens nuvarande karaktär.

Strategi

Genom kontinuerlig skötsel utveckla perennplanteringarna med blomprakt för flera insekter.

45. Lagmansplan

Beskrivning

Parktyp: Park

Karaktär och storlek: Kvarterspark, 0,6 ha.

Innehåll: Lagmansplan ligger inbäddad som en lummig oas mellan 1920-talshusen i villaområdet. Platsen domineras av två rader med flerstammiga gamla lindar som orienterar sig nordsydligt, med en kallmurad terrass i fonden. Den flacka gräsytan kantas av en naturstensknalle med berg i dagen och buskage av bland annat nypon och snöbär. Parken är utformad till en geometriskt strikt prydnadspark. En central gräsyta kantad av lindar i rader avslutas i en rundad, upphöjd terrass.

En lugn, grön oas erbjuds med ett tak av lindkronor. Här finns möjlighet att sitta i skuggan under träden eller att leka på den flacka gräsytan. Parken används årligen till en loppmarknad.

Vegetationen domineras av storvuxna lindar och björkar. En plantering med rhododendron och perenner löper längs terrassen.

I parkens utrustning ingår parksoffor och en skräpkorg. På terrassen står ett par bänkbord och en mindre lekställning. Här finns också en sandlåda.

Värden

Upplevelse: Grön oas, Lekplatslek, Ro, Picknick, Kulturmiljö, Naturlek, Sitta i solen, Evenemang.

Ekologiska: Parken ingår i habitatnätverk för barrskogsfåglar, eklevande insekter och groddjur.

Kulturhistoriska: Kulturhistoriskt intressant parkrum som ingår i stadsplanen från 1920-talet. Under andra världskriget lär det ha funnits ett spaningstorn på platsen.

De mäktiga lindalléerna skänker platsen en speciell atmosfär.

1. Terrass med klätterställning, 2. Lindallé

Analys

Parken är klassiskt formgiven med fin rumslighet. Alléerna med stora flerstammiga lindar är ett stort värde. Björkarna är fina och man får en härlig vårkänsla när syrenerna doftar.

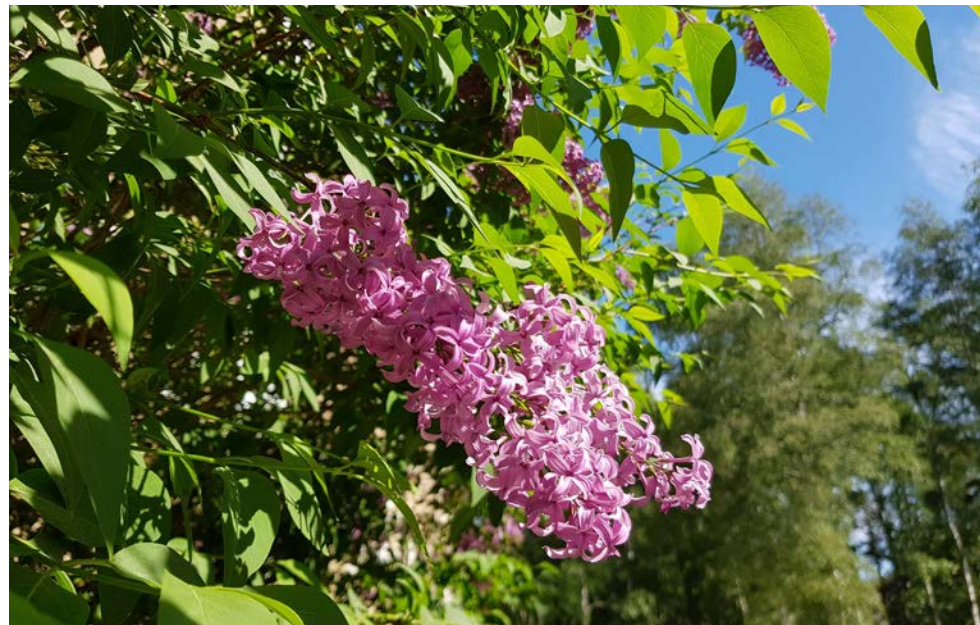
Det här är en lugn och avskild plats där mäktiga trädkronor och kulturhistorisk tyngd ger en speciell känsla. Som besökare möts man av en öppen och inbjudande park med stor sammanhängande gräsyta.

Lekställningen känns malplacerad i fonden för den mäktiga lindallén.

Planteringen på terrassen behöver ses över då vegetationen är gles och granitkantstödet behöver sättas om. Vegetationen bakom terrassen är uppvuxen och ger platsen trots sin öppenhet en ödslig känsla. De stora träden tappar kvistar på gräsmattan och ger ett skräpigt intryck.

Trygghet: Parken är öppen men skräpig vegetation runt terrassen ger en ödslig känsla.

Tillgänglighet: Gångarna är plana och släta men för att komma till lekplatsen och parkens enda soffor måste man gå upp för en trappa.

Gräsytan omges av grupper av syren.

Mål

Utveckla platsens nuvarande karaktär.

Strategi

Plan för förnyring av lindarna tas fram.

Lekutrustningen som finns är sliten och malplacerad och behöver förnyas och flyttas. Leken orienteras till parkens kant snarare än dess centra.

Busk- och perennplantering bör renoveras och delvis förnyas. Den biologiska mångfalden bör stärkas med t.ex. ängblommor.

Platsens historia bör lyftas fram.

Utveckla terrassen med ex. grillplats och belysning.

Fler sittplatser av olika typer ex. bänkbord, soffor och vilstolar.

Gräsytan kantas av en naturstensknalle med berg i dagen.

46. Skölden

Beskrivning

Parktyp: Park

Karaktär och storlek: Kvarterspark, 0,9 ha.

Innehåll: Det här är en lekplats med utrymme för mycket lek. Den uppskattas för sin storlek och variation då det finns plats mellan de olika delarna med lekutrustning. Parken är inte så lätt att hitta om man inte känner till den men den ligger fint placerad mellan höjderna och bostadskvarteren och det finns många mindre rum inom lekplatsen som omgärdas av lägre buskage. Lekplatsen är anpassad för olika åldersgrupper och här finns lek för små och mellanstora barn. Strax utanför lekplatsen finns små parkrum med mindre sittplatser.

Parken erbjuder variation i växtmaterial med uppvuxna tallar, björkar, måbärshäckar och dungar av fruktträd att leka under. Träd och häckar skapar en finstämd rumslighet och en vacker bergvägg agerar fond till bollplanen.

Under en pergola står några parksoffor där det också finns två lekskulpturer med sköldpaddor. Baksandytan med bakkbord har en fin inramning med en grind med något som påminner om en kattlucka och en lekfullt böljande träsarg. I sandytan står även vippgungdjur för mindre barn. Här finns gott om klätterlek med bland annat en lastbil och en stor riddarborg med rutschkana. Gungor finns av olika slag för både större och mindre barn och intill gungorna tår en basketkorg på en asfaltsyta med ett skate-rail och målade hopphagar. Lekplatsen även utrustad med volträcke och en vippunga.

Bollplanen i kanten av parken är grusad och utrustad med fotbollsmål och avbytarbänk. Här finns även stolpar för volleyboll och ett bollplank.

Intill grillen står tre bänkbord och härifrån har man god översyn över delar av lekplatsen.

Värden

Upplevelse: Grön oas, Lekplatslek, Ro, Blomprakt, Picknick, Spontanidrott, Grillning, Sitta i solen, Spela boll.

Ekologiska: Parken ingår i habitatnätverk för barrskogsfåglar, eklevande insekter och groddjur. Bärande träd och buskar.

Skölden är en stor lekplats fint placerad mellan höjderna och bostadskvarteren.

1. Småbarnslek, 2. Grill 3. Basketkorg, 4. Fotbollsplan

Kulturhistoriska: Parken har varit en del av ett grönt stråk sedan länge och ligger i ett område som är en kulturhistoriskt värdefull miljö. Bebyggelsen öster om Skölden har grön klassning.

Analys

Det här är en välbesökt plats för alla åldrar där flera olika rum för lek ger variation. Variation i trädarter är också något som berikar och skapar intresse. Det finns gott om fruktbärande träd och buskar. Här finns plommon, slån, måbär, svarta vinbär och olika fruktträd.

Parken utgör en del av de viktiga parkstråk som sammanbinder stadsdelområdet.

Solskydd erbjuds under pergolan och det finns gott om sopkorgar och belysningsstolpar.

Den karaktärsfulla bergväggen kommer inte riktigt till sin rätt och kan lyftas fram.

Kanten med gångvägar är visuellt avskärmd från lekplatsen.

Trygghet: Parken innehåller öppna delar med god översikt men här finns även gott om växtlighet och buskage som skymmer sikten.

Tillgänglighet: Det finns ett tillgängligt sandbord och två småbarnsgungor står i tillgänglig gummiasfalt. Gångvägar är plana och jämna och här finns soffor med rygg- och armstöd.

Parken erbjuder många typer av lek för olika åldrar.

Parken erbjuder variation i växtmaterial och det finns flera olika bärbuskar och fruktträd.

Mål

Bevara platsens nuvarande karaktär.

Strategi

Utöka tillgängliga lekmöjligheter.

Tydliggör kopplingen in i Bagarmossenskogen samt de andra stråkens riktning. Förtydliga var parken börjar och slutar. Komplettera med skyltning.

Framhäv landformer som den stora bergväggen och skogen.

47. Laduplan

Beskrivning

Parktyp: Park

Karaktär och storlek: Kvarterspark, 0,2 ha.

Innehåll: En liten kvarterspark med en klassisk gestaltning i ett villaområde. Från Skarpnäcksvägen leder en allé in till den centrala platsen, där klippta häckar ramar in lekytan och stora träd ger skugga och skapar en fin rumslighet. Platsen, som mest besöks i egenskap av lekpark ligger högt. Från Arbetsvägen leder en trappa upp till platån. Entréerna är tydliga entréer från de omgivande gatorna men parken är inte lätt att hitta om man inte känner till den då den ligger mellan villakvarteren.

Platsen är lummig med sina uppvuxna, stora lönnar runt platån. Allén in är kantad av rosenhagtorn. Platsen, som är vänd mot söder, bjuder på solvärme under en stor del av dagen, besökare skyddas också från hetta av trädkronorna.

Lekplatsen vänder sig främst till mindre barn. Det finns ett lekhus, en liten kompisgunga och en klätterställning med rutschkana. Här finns också en sandlåda, ett volträcke och en basketkorg.

I parkens utrustning ingår även soffor och en skräpkorg.

Gångvägarna är grusgångar som på en sida har en rännal av storgatsten.

Värden

Upplevelse: Grön oas, Ro, Spontanidrott.

Ekologiska: Parken ingår i habitatnätverk för barrskogsfåglar och eklevande insekter. Den gränsar till habitatnätverk för groddjur.

Kulturhistoriska: Kulturhistoriskt intressant parkrum som ingår i stadsplanen från 1920-talet. Området är klassat som en kulturhistoriskt värdefull miljö och hör till kulturhistoriska riksintressen och värdekärnor.

Parken är en målpunkt för leksugna barn. Fokus ligger på småbarnslek.

1. Sandlåda

Analys

Intimt parkrum som är signifikant för området och viktigt för stadsdelens karaktär och därmed kulturhistoriskt värdefullt.

Den inramning som häckar och träd ger platsen rumslighet. Placeringen på en höjd ger utblickar över taken på omgivande villor.

De omgivande sluttande gräsytorerna är svåra att använda.

Trygghet: Parken ligger ganska skyddad med sitt läge inbäddad i villakvarter. Parken är relativt öppen och överblickbar men häckar kan på vissa platser skymma sikten.

Tillgänglighet: Parkvägarna är grusgångar och överlag plana. En entré består av en trappa. Här finns parksoffor med arm- och ryggstöd.

Parken bjuder på solvärme under en stor del av dagen, men besökare skyddas också från hetta av trädkronorna.

Här kantas gångvägar i grus av en rännal i storgatsten och den klippta gräsmattan är ett prydligt inslag.

Mål

Bevara platsens nuvarande karaktär.

Strategi

På de sluttande gräsvägarerna kan planteringar ge blomsterprakt.

1. Medborgarodlingar, 2. Grusyta med sittplatser, 3. Grill och bänkbord.

Analys

Lummig och frodig park som innehåller olika delar med varierande karaktär. Både möjlighet till sol och skugga.

Trygg plats.

Är en del av stadsdelområdets genomkorsande grönstråk, med en låg rörelsefrekvens då det saknas tydliga målpunkter i sträckningen. Parken är snarare målpunkt, för t.ex. förskolor.

Trygghet: Platsen upplevs trygg och lugn. Platsen är både öppen och lummig till sin karaktär. Det finns buskage som skymmer sikten på vissa platser.

Tillgänglighet: Parkvägarna är plana och jämna och utförda i grus eller asfalt. Det finns sittmöjligheter med rygg- och armstöd.

Mål

Bevara platsens nuvarande karaktär.

Strategi

Platsen är en allmän park med ett stort engagemang från medborgare. Det är viktigt att parken upplevs som en plats för alla och att odlingsdelen ger mer folkliv som berikar.

Prunkande odling i pallkragar.

En park med lite oväntade inslag.

49. Skarpnäcksparken

Beskrivning

Parktyp: Park

Karaktär och storlek: Kvarterspark, 1,4 ha.

Innehåll: Skarpnäcksparken förbinder de centrala delarna av Skarpnäck med Skarpaby och Bagarmossenskogen. Parken ligger i precis anslutning till Skarpatorpsskolan, och övergången mellan skolgård och parkmark är flytande.

Parken är till stora delar plattsatt med mjuka rumsligheter inramade av låg vegetation. I parkens södra del, närmast kulturhuset, breder en mjuk gräsyta ut sig. Genom uppbyggda vallar och klippta häckar skapas en variation i parken, utan att det bildas mörka vrår. Där parken övergår i Bergholmsparken ligger en vattenanläggning med bryggor och vattenväxtplanteringar.

Parken används för lek i de programmerade ytorna med specialdesignade lekredskap, men det finns även plats för spontana aktiviteter och umgänge för äldre som kan sitta i skydd av pergolor och solbada på gräsyterna. Skolan utgör en målpunkt och genererar rörelse på platsen.

Parken ramas in av lindar som ger en grön avskärmning mot den intilliggande bebyggelsen. Trädbeståndet utgörs till stora delar av poppel. Här finns även låga buskage av salix och klippta häckar.

Platsen har karaktäristiska möbler och andra byggda element. Gul färg används genomgående på både lekredskap och träkonstruktioner.

Värden

Upplevelse: Grön oas, Lekplatslek, Promenad, Ro, Picknick, Sitta i solen.

Ekologiska: Parken gränsar till habitatnätverk för barrskogsfåglar och ingår delvis i habitatnätverk för eklevande insekter och groddjur.

Kulturhistoriska: Tidigare Skarpnäcks flygfält.

Trots det flacka landskapet har fina rumsligheter skapats med vallar och klippta häckar.

1. Vattenanläggning, 2. Gräsyta, 3. Entrétorg, 4. Skola

Analys

Parken är rumsligt väldefinierad. Med modellering av marken och klippta häckar har det skapats flera olika rum som håller ihop sinsemellan. Fin rumslighet även i gräsytan närmast Skarpnäcks allé.

Gott om lekutrustning som är väl fördelade och kombinerade.

Platsen ger lite av ett oroligt intryck då objekt inte är ordnade i raka eller tydliga linjer. Belysningsstolparna är spridda i olika ytor, och det gäller även t.ex. träd och stolpar.

Sambandet med skolan är påtagligt, och området uppfattas som en del av skolgården.

Placeringen av cykelställ skulle kunna ses över.

Parken utgör en del av de viktiga sammanhängande parkståken i stadsdelsområdet.

I nuläget saknas uppvuxna träd då vegetationen enbart utgörs av nyplanterade träd och växter. Blommande växter borde tillföras.

Trygghet: Det finns gott om belysningsstolpar. Parken är till största delen öppen och överblickbar.

Tillgänglighet: Parkvägarna är plana och jämna. Tillgängliga sittplatser finns.

De specialdesignade lekredskapen ger karaktär till platsen.

Förutom lekytor finns även oprogrammerade ytor och lugnare platser i parken. Den gula färgen användes både till lekredskap och träkonstruktioner.

Mål

Bevara platsens nuvarande karaktär.

Strategi

Parken är välfungerande med plats för både barn och vuxna. Bevara den övergripande strukturen.

Tydliggör att området inte är en del av skolgården.

Ersätt utrustning när den blir sliten. Tona ner fokuset på den gula färgen vid nytillskott.

Blomprakt bör adderas för ekologiska värden såväl som upplevelsevärden.

De ekologiska värdena kan vidareutvecklas genom att ekar och barrträd planteras.

Brandparken har en speciell utformning baserad på kvadrater, vilket formar ett lapptäcke över torgytan.

1. Gunga, 2. Fontän, 3. Tunnelbaneentré

Analys

Det är en plats med bra översikt, bra belysning och många perennplanteringar men trots det centrala läget saknas aktivitet och det saknas visuell koppling till promenadstråket.

Parken utgör en del av de viktiga parkstråken i stadsdelsområdet.

Vattenspelet är ett fint inslag men det har en placering lite i skymundan.

Parkmöbler har flera olika stilar.

Upplåtelse för foodtruck kan ge platsen en målpunkt som i övrigt saknas.

Gångstråken skär diagonalt över rutmönstret vilket ger slitage i planterings- och gräsytor.

Trygghet: Det är god översikt och strålkastarbelysning gör platsen trygg även kvällstid och under och vinterhalvåret.

Tillgänglighet: Gångytor är i grus och kvadraterna på platsen är separerade med storgatsten. Sättningar och slitage bidrar till snubbelkanter och ojämnheter. Det finns en kompispunga i gummiasfalt.

Frodiga perennplanteringar är ett fint inslag och det går att ytterligare utveckla denna kvalitet.

Mål

Bevara platsens nuvarande karaktär.

Strategi

Följa upp det arbete som gjordes med att ta fram torget tillsammans med medborgare vid kommande förändringar.

Utveckla lekplatsen tillsammans med medborgare.

Utveckla biologiska mångfaldsaspekten. Det finns redan mycket blommor men det vore positivt om även fågellivet utvecklades och man kan även gynna fjärilar. Platsen kan bli ett pedagogiskt utflyktsmål för förskolor.

Förbättra anknytningen till entrén utanför t-banan och det stråk som börjar där.

Stilen på utrustningen är brokig.

Till skillnad från många andra skateparker är Skarpnäcks skatepark klädd i grönska, vilket ger ett behagligt lokalklimat under varma dagar.

1. Skatepark, 2. Lekplats, 3. Trädklädd höjd.

Analys

Omhändertagen plats med flera målgrupper: både ungdomar, barn och vuxna som kan använda platsen som motionsområde.

Till skillnad från många andra skateparker är Skarpnäcks plaza en grön plats. Här finns både gräs, buskar och träd som bidrar till karaktären. Växtligheten bidrar också till ett behagligt lokalklimat under varma dagar.

Platsen är en frizon där det kan få vara lite ovårdat och äventyrligt utan att det stör. Det är viktigt att bevara och tydliggöra den rätt som platsen har att vara en frizon, även när ny bebyggelse kommer till. Hantera eventuella konflikter innan de uppstår. Mycket sly vid entrén till parken från Skarpnäcks allé.

Trygghet: I samarbete med initiativtagarna för plazan har stadsdelen genomfört belysning med 24 strålkastare som ska fungera både för funktion, trygghet och attraktivitet. Platsen är till stora delar öppen, vilket tillåter överblick.

Tillgänglighet: Parkvägarna till området sluttar något och tillgängliga soffor saknas.

En gångväg leder genom skateparken och Skärgårdsskogen och ner mot passagen mot flatenområdet.

Backar som det går att åka pulka på när det finns snö.

En av skateparkens fantasifulla ramper. Skateparken har vuxit fram dynamiskt och ger parken sin speciella, lite rufsiga karaktär.

Mål

Bevara platsens nuvarande karaktär.

Strategi

Se över möjligheten till toaletter och vatten.

Entré till parken bör tydliggöras och en informationsskylt utplacerad. Rönjning av sly för att behålla öppenheten. Brynzonerna utmed friytor och stråk utvecklas.

Utvecklingen för skateboardytorna sker i samråd med Skateboard plazaprojektet.

Möjlig koppling till reservat med sammanhängande motionsspår. Enkel form av parkour som kan samnyttjas som utegym.

Förstärk kopplingen till Flatens naturreservat och Sköndal över Tyresövägen med en gång- och cykelbro i samband med ny bebyggelse.

Här råder en rik blandning av form och material .

Utsikt från söder.

52. Pilottorget

Beskrivning

Parktyp: Annat grönområde

Karaktär och storlek: Torg- och parktorg, 0,3 ha.

Innehåll: Pilottorget är den plats som ligger vid Skarpnäcks högsta byggnad. Den centrala delen av torget inramas av murar och planteringar. Längs fasaderna runt torget finns ett par butiker och barer med plats för uteservering. Under 2020 gjordes en enkel upprustning för att skapa ett bilfritt och öppet torg.

Parkering vid torget ger en viss uppdelning av ytorna men en mönstersatt plattytta knyter samman delarna av torget. Torget ligger i fonden för Skarpnäcks allé.

Det här är främst en plats för vuxna som besöker uteserveringarna, lekplats saknas.

En undanskymd parkväg leder vidare österut mot Skarpnäcks skatepark och Skärgårdsskogen.

Sommartid pryds torget med blomsterurnor.

Torget är ljust och öppet, i samband med upprustningen 2020 fick torget ny modern belysning.

Värden

Upplevelse: Blomprakt, Mötesplats, Sitta i solen.

Ekologiska: Torget gränsar till habitatnätverk för eklevande insekter och groddjur men ytan i sig saknar större ekologiska förutsättningar.

Ett ljust och öppet torg.

1. Uteservering

Analys

Sommarblommor i blomsterurnor bidrar positivt till platsen med blomprakt.

Ett av områdets få sammanhållna platser med flera verksamhetslokaler.

Karaktärsfullt med det höga tornet i fonden.

Den höga byggnaden skuggar torget under stor del av dagen.

En central plats i stadsdelen som skulle kunna ha mera folkliv.

Kan upplevas otrygg kvällstid.

Torget centrala del är öppen men omgärdas av mindre restytor.

Träden som är placerade nära fasaderna bidrar till att entréer längs torgets kanter kan upplevas som otrygga.

Trygghet: Modern belysning och låg vegetation gör att platsen upplevs tryggare.

Tillgänglighet: Tillgängliga sittplatser saknas och det finns en del trappor och kanter i marknivå.

Blomsterprakt i urnor och perennplantering.

Sittplatser i form av runda sittmöbler.

Mål

Bevara platsens nuvarande karaktär.

Strategi

Öka folklivet på platsen.

Skapa sittplatser med arm- och ryggstöd för att öka platsens tillgänglighet.

53. Statsministern

Beskrivning

Parktyp: Park

Karaktär och storlek: Övrig parkyta, 0,1 ha.

Innehåll: En mycket liten kvarterspark som fungerar som en fickpark i villaområdet.

En grusad gångväg leder in till parken som är lite av en doldis eftersom den inte är lätt att hitta om man inte känner till den.

Parken består av en gräsyta och här står sedan 2017 sex prydnadsaplar och det finns två körsbärsträd sedan tidigare. Parken är inramad av buskar av olika arter. I buskagen finns öppningar till intilliggande villatomter.

Den öppna gräsytan erbjuder fint solläge och här finns två parksoffor och flyttbara fotbollsmål.

Värden

Upplevelse: Grön oas, Ro, Spontanidrott.

Ekologiska: Parken ingår i habitatnätverk för groddjur. Bärande träd så som körsbär och prydnadsapel.

Kulturhistoriska: Kulturhistoriskt intressant parkrum som ingår i stadsplanen från 1920-talet.

Den öppna gräsytan öppnar upp för flertalet aktiviteter, men är utrustad med fotbollsmål.

1. Fotbollsmål

Analys

Intimt parkrum som är signifikant för området och viktig för stadsdelens karaktär och därmed kulturhistoriskt värdefullt.

Villornas omriggning med endast en smal anonym entré kan ge besökare upplevelsen av att inkräkta på annans privata mark.

Skötseln är eftersatt.

Det finns ett värde i den klippta gräsytan som öppnar upp för olika typer av aktiviteter.

Trygghet: Den öppna gräsytan gör parken lättöverskådlig.

Tillgänglighet: Grusgången in till parken har en kantsten som kan vara svår att ta sig över för vissa. Inne i parken finns inga gångar, men en sittplatser med arm- och ryggstöd finns.

Prydnadsaplar under etablering.

Parkens entré är inte helt tydlig och en kantsten försvårar tillgänglighet.

Mål

Bevara platsens nuvarande karaktär.

Strategi

Generellt bör små kvartersparker lyftas och parkkaraktären förstärkas. Entréerna bör öppnas upp och tillgängliggöras med varsamhet för att inte mista parkrummets intima prägel. Skötseln behöver förbättras så de blir mer välkomande för alla.

Skyltning från gata bör sättas upp för att offentliggöra parkrummet.

Upprustningar och tillägg ska utföras i samklang med parkens ursprungliga karaktär.

54. Skarpnäcks sportfält

Beskrivning

Parktyp: Annat grönområde

Karaktär och storlek: Annat grönområde, 13,7 ha.

Innehåll: Skarpnäcks sportfält är ett aktivitetsområde som ligger i dalgången mellan Pungpinan och Skarpnäcksstaden. Området är flackt, med Bagarmossenskogen på norra kanten och längs Tyresövägen i söder, med kopplingar över till Flatenskogen. Bebyggelsen i Skarpnäck bildar en skarp gräns mot den östra delen av idrottsområdet. Asfalterade gång- och cykelvägar löper genom området, och kopplar ihop de två bebyggelseområdena.

Idrottsförvaltningen sköter stora delar av anläggningen som omgärdar de delvis inhägnade sportplanerna. Utöver de olika sportplanerna med konstgräs och grus samt det stora sportfältet finns iordningställda ytor med utrymme för baseball, softball, slagtunnel och agility. Låg bebyggelse med omklädningsrum och föreningslokaler ligger centralt i området. Ett allmänt utegym ligger i anslutning till sportfältet. Vintertid kan en 1 000 m² skridskobana spolas.

En rad av pelarpoppel längs Gamla Tyresövägen ger en skulptural inramning. I förlängningen av Skarpnäcks allé går en parkväg som är inramad av lönnar. En jätteek påminner om den tidigare hagmarken som fanns i området.

Värden

Upplevelse: Promenad, Vinteraktivitet, Utsikt, Evenemang, Motion.

Ekologiska: Ingår delvis i habitatnätverk för groddjur, eklevande insekter och habitatnätverk för barrskogsfåglar. Gränsar kärnområde i den gröna infrastrukturen. I koloniområdet finns en jätteek med värdeklass 3 enligt ekdatabasen 2006. Det finns stora ekar i området.

Kulturhistoriska: Dalgången som sportfältet ligger i har brukats som jordbruksmark under lång tid. Den öppna karaktären i området gör den tidigare dalgången läsbar i landskapet. Skarpnäcksfältet planerades redan på 1940-talet för sport och lek. Här har ett stort antal evenemang och sportaktiviteter skett så som segelflygning, motorsportsevenemang, ”drive-in-gudstjänst” och hundkapplöpning. Den del av fältet som är kvar i form av Skarpnäcks sportfält upprätthåller traditionen av en plats ägnad åt hälsa och aktivitet.

Sportfältet erbjuder generösa, öppna ytor och området är öppet för passage.

1. Fotbollsplaner, 2. Skarpnäckshallen, 3. Parkering, 4. Utegym, 5. Baseballplan.

Analys

Sportfältet erbjuder generösa, öppna ytor och landskapsformen är tydlig.

Det är positivt att området är öppet för passage. Platsen kan dock upplevas ödslig och ibland blåsig. Det är heller inte helt tydligt vad som är allmänt tillgänglig mark och vad som hör till idrottsförvaltningen.

Det saknas en sammanhållen möblering.

Trygghet: Området är öppet och överblickbart, men kan upplevas ödsligt.

Tillgänglighet: Gångvägar är plana och har jämna underlag.

Området ligger i dalgången och kantas av skog längs den norra kanten.

I kanten på sportfältet finns en av Bergholmsparkens entréer.

Mål

Bevara platsens nuvarande karaktär.

Strategi

I utvecklingsplanerna för Skarpnäck finns förslag på ny bebyggelse i anslutning till sportfältet. Hur utformningen blir påverkar möjligheterna för områdets friyor.

Önskvärt är att kopplingen mot Skarpnäcksvägen och Bergholmsparken förtydligas med ny entré och samordnad gestaltning.

Koppla ihop motionsspår mellan sportfältet och nackareservatet. Utred möjligheten att skapa en motionsslinga som inkluderar hela området med Bagarmossenskogen.

Nya grupper av skyddande trädplanteringar anläggs. Föryngra poppelraderna på sikt. Inför mer träd med hagmarkskaraktär som kan ansluta till den tidigare kulturmarkskaraktären, och som kan förstärka de ekologiska spridningsvägarna mellan Flatenområdet och Bagarmossenskogen.

Stora ekar i området bör skyddas.

Integrera koloniområdet med Bergholmsparken.

Gröna kopplingar i Skarpnäcks gård

Beskrivning

Parktyp: Annat grönområde

Karaktär: Park- och naturstråk, Parkgata och grönskande gaturum

Innehåll: Skarpnäcks gård är ett område med skilda karaktärer. Dels kvartersstaden Skarpnäcksfältet och dels trädgårdsstadens småstugeområde från Pungpinan och norrut.

Gatuträd och förgårdsmark

Pungpinan med bebyggelse från 1920-talet har karaktär av trädgårdsstad där trädgårdarnas frodighet står för gatugrönskan. Villbebyggelsen norr om Pungpinan från samma tid, har däremot ofta allmän förgårdsmark i form av klippta gräsremsor. Vissa av gatorna har gatuträd planterade på förgårdsmarken. Riksrådsvägen har t.ex. små syrenträd som gatuträd medan det på Skrivarvägen står stora oxlar utmed gatan.

I skarp kontrast till villabebyggelsen i Pungpinan står Skarpnäcksfältets täta kvartersbebyggelse från 1980-talet med gatusektioner som liknar stenstadens där lindar är planterade utmed gatorna. På Skarpnäcksfältet är grönstrukturen påverkad av stadsplaneringsidealet. Här utgörs grönstråken av raka parkvägar samt av gatugrönska. Skarpnäcks allé och Horisontvägen är exempel på gaturum på Skarpnäcksfältet där lindar och lönnar står planterade i hårdgjorda ytor, tätt inpå husliv. Genom kvartersbebyggelsen går trafikseparerade gränder mellan huskropparna som en blandning mellan parkvägar och gaturum.

Grönskan i stadsdelen kommer i många fall från buskar som sticker fram bakom staket och plank. Ett vanligt förekommande trädslag i stadsdelen är poppel, som på vissa håll har börjat nå en hög ålder. I stadsdelen finns exotiska träd som rödek och valnöt.

Gångvägar i naturmiljö

I stadsdelen Skarpnäcks gård finns ett utpräglat system av grönstråk från Pungpinan mot Enskededalen och Kärrtorp som genomkorsar den västra delen av Bagarmossenskogen. Mellan Skarpnäck och Bagarmossen går det att röra sig i en trafikseparerad grön miljö hela vägen mellan tunnelbanestationen i Skarpnäcks gård till Bagarmossens tunnelbana.

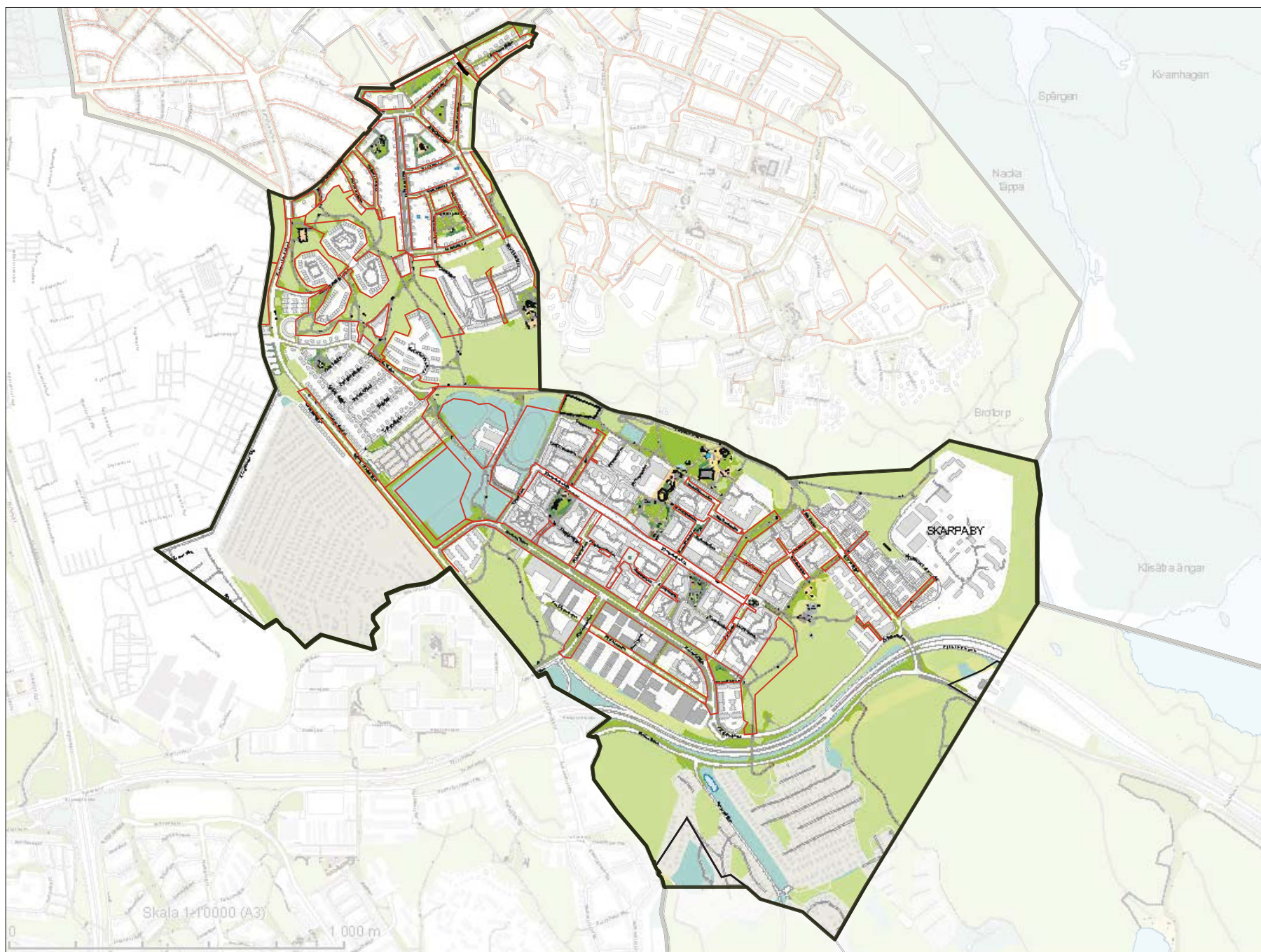
Här växer högvuxna granar, tallar och lövträd i form av asp, björk och hägg.

Skarpnäcks allé kantas av lindar .

Skarpnäcksfältets sportområde där stora popplar är signifikanta för platsen.

I den kulturhistoriska miljön kring egendomen Skarpnäcks gård går en äldre trädallé som idag är ett promenadstråk.

På Skarpnäcksfältets sportområde finns ett viktig sammankopplande stråk för framförallt cyklister.

Bergholmsparken som ligger i skogsbrynet mot Bagarmossenskogen utgör en sammanlänkande grön yta som ramar in bebyggelsen, och som kopplar ihop de korsande grönstråken som löper i nord-sydlig riktning genom bostadsområdet. Stråket genom Bergholmsparken fortsätter ut på Skarpnäcks sportfält där det tillsammans med en diagonalt korsande cykelväg binder ihop området på Skarpnäcksfältet med Pungpinan norrut.

Genom kvartersbebyggelsen går trafikseparerade stigar mellan huskropparna som en blandning mellan parkvägar och gaturum.

Det finns två huvudsakliga kopplingar mellan Skarpnäcks gård och Flatenområdet. Den ena är en bro över Tyresövägen som nås via en parkväg som går genom Skärgårdsskogen. Sambandet mellan tunnelbaneuppgången vid Skarpnäcks allé, ner mot Naturreservatet Flaten är inte lätt att finna för en utomstående.

Värden

Upplevelse: Naturlek, Promenad

Ekologiska: Äldre träd, ytor för ekosystemtjänster, flerskiktad vegetation som gynnar artrikedom. Stadens alléer omfattas av ett generellt biotopskydd.

Villabebyggelsen vid Pungpinan är en del av kärnområdet med sammanhängande nätverk av ekologiska funktioner med habitatnätverk för barrskogsfåglar, groddjur och eklevande insekter. Skarpnäcksfältet omgärdas av samma kärnområden.

Analys

Stadsdelen byggdes med utgångspunkt att de stora gårdarna skulle fungera som gröna passager och som komplement till den allmänna grönsstrukturen. Det har blivit vanligt att grindar hindrar obehöriga från att passera gårdarna vilket påverkar upplevelsen av stadsrummet.

Det förekommer ianspråktagande av grön förgårdsmark i form av annektering mot intilliggande bebyggelse med till exempel parkering eller uppställning av sopkärl. Detta gäller främst villabebyggelse.

Det gröna stråket vid Matparken söderut har brister både i anslutningen till parkvägarna i Skevrodrets skog, och vidare söderut mot Flatenområdet.

Delar av den gamla allén upp mot Skarpnäcks gård

Grönskande kopplingar mellan bebyggelsen på Skarpnäcksfältet.

Gaturummet på Skarpnäcks allé upplevs som slitet, de tidigare gräsytor är omgjorda.

Bergsholmsparken utgör ett mycket viktigt grönt stråk, då den fungerar som pendelcykelstråk både för boende i Skarpnäcks gård liksom för cyklister söderifrån.

Kopplingen från Skarpnäcks gård in mot Nackareservatet är otydlig.

Anslutningen till parkvägen som leder genom Skärgårdsskogen och vidare upp på bron över Tyresövägen är otydlig.

Vägarna som leder förbi Skarpnäcks gård mot Nackareservatet är svåra att hitta.

Den kulturhistoriska miljön runt Skarpnäcks gården är dold från bostadsområdena och den allmänna parkmiljön används sparsamt, varken av besökare eller boende i området.

Trygghet: Parkvägar behöver vara överblickbara såväl dagtid som kvällstid. Träd och grenar riskerar att skymma armaturer eller belysning, vilket hanteras med skötselåtgärder.

Tillgänglighet: Bebyggelsen på Skarpnäcksfältet, liksom villaområdena i norra delen av stadsdelen är byggda på flack mark, och gångvägar och gator har hög tillgänglighet. Sparade naturknallar kan innebära tillgänglighetssvårigheter, men de flesta parkvägarna är placerade i flacka partier.

Den generösa parkvägen längs Bagarmossenskogen

Smala grönskande kopplingar på Skarpnäcksfältet.

Mål

Trevliga och trygga gångvägar i naturmiljö och längs grönskande gaturum är viktiga för att ge vardagsgrönka åt de boende i stadsdelen.

Strategi

Den gröna kommunala förgårdsmarken ska hållas öppen och framkomlig.

Stråken ska underhållas och utvecklas för att stärka kopplingarna mellan olika naturområden och stadsdelar

Entréerna till Bergholmsparken i den östra och västra kanten bör stärkas i sin gestaltning liksom förtydligas med skyltar.

Herrgårdsmiljön i Skarpnäcks gård är värdefull och bör inkluderas i det allmänna nätverket av gröna parkstråk.

En handlingsplan för biologisk mångfald med områdesvisa åtgärdsprogram håller på att tas fram med ytterligare åtgärder som kan stärka kopplingarna.

Övrig närnatur i Skarpnäcks gård

Beskrivning

Parktyp: Annat grönområde

Karaktär: Bostadsnära natur, Övrig parkyta

Innehåll: Bebyggelsen i Skarpnäcks gård ligger på det tidigare flygfältet, medan den högre liggande naturmarken i dalgångens kanter har sparats som naturområden. I de lägre planare delarna av naturmarken löper gångstigar, medan de bergigare delarna är sparad naturmark. Skevrodrets skog och Skärgårdsskogens höjder skärmar av från bullret på Tyresövägen, och fungerar som lekskogar och en lättillgänglig bostadsnära naturmark.

I de norra delarna av stadsdelen vid villabebyggelsen vid Pungpinan är förekomsten av naturmark i hög grad försedd med tydliga gångvägar som kopplar ihop de två områdena med småstugor mot Enskededalen.

Värden

Upplevelse: Grön oas, Naturlek, Pulkaåkning, Rofyllighet, Skogskänsla.

Ekologiska: Värdefulla ekar och andra äldre träd, hällmarkstallskog, ytor för ekosystemtjänster, flerskiktad vegetation som gynnar artrikedom.

Villabebyggelsen vid Pungpinan är en del av kärnområdet med sammanhängande nätverk av ekologiska funktioner med habitatnätverk för barrskogsfåglar, groddjur och eklevande insekter. Skarpnäcksfältet omgärdas av samma kärnområden.

Kulturhistoriska: Egnahemsområdet Pungpinan är ett riksintresse för kulturmiljövården.

Analys

De bostadsnära skogarna Skevrodret och Skärgårdsskogen i Skarpnäckfältets södra kant ger stadskvarteren en grön inramning.

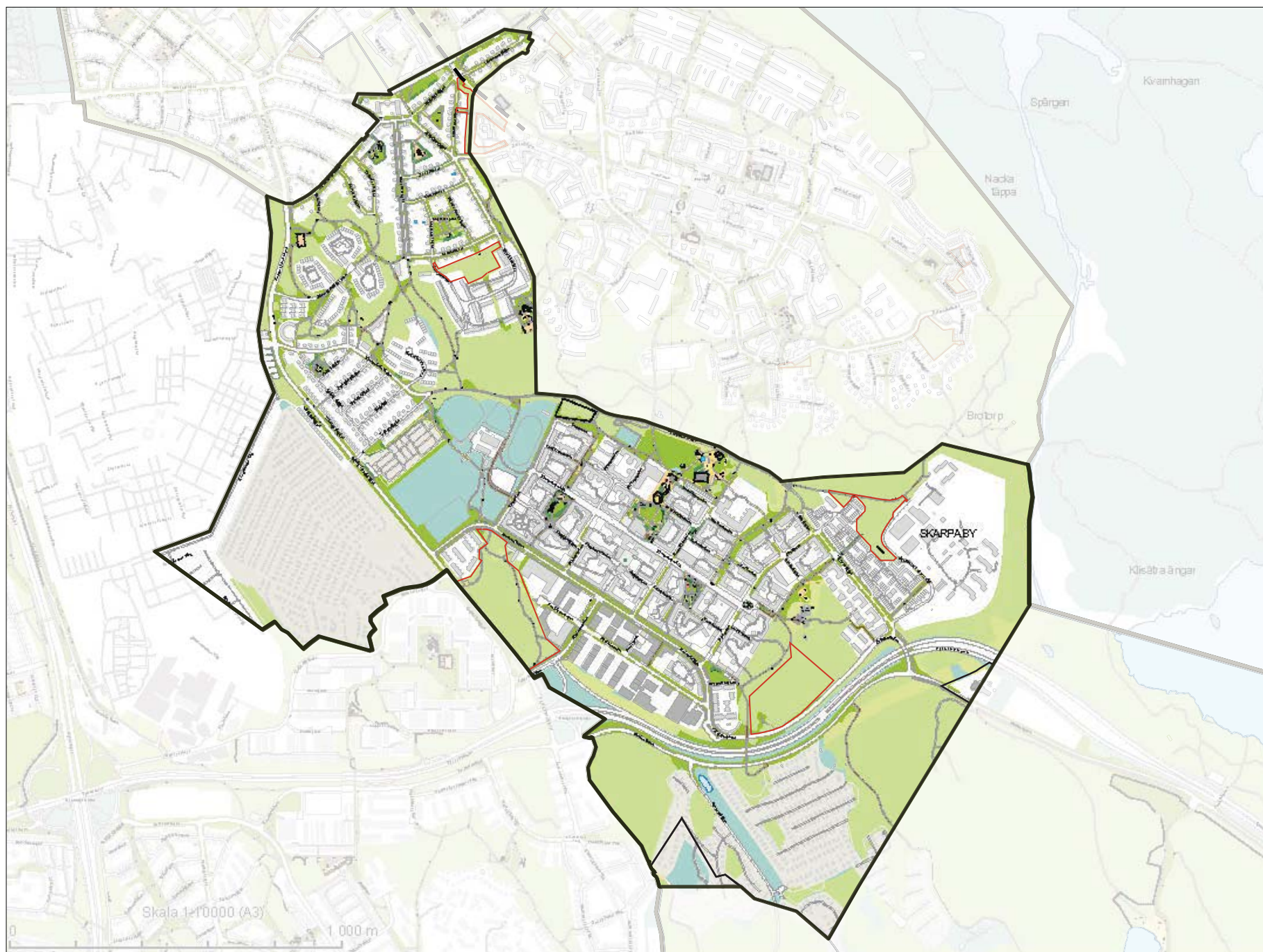
I villaområdena förekommer ianspråktagande av grön förgårdsmark i form av annektering mot intilliggande bebyggelse med till exempel parkering eller uppställning av sopkärl.

Hällmark med lavar och tallar uppe på en av höjderna.

Entré mot naturen vid Skrivärvägen

Trygghet: Närmiljön är tillräckligt avgränsad för att föräldrar ska våga släppa sina lekande barn för äventyr i naturmark. Naturmarken saknar belysning.

Tillgänglighet: Många av de sparade naturområdena ligger på brant och otillgänglig mark. När naturmarkens topografi består av blockiga branter och naturhällar är tillgängligheten begränsad.

Mål

Trevliga och trygga gångvägar i naturmiljö och längs grönskande gaturum är viktiga för att ge vardagsgrönska åt de boende i stadsdelen.

Strategi

Parkmiljöerna i Skarpnäcks gård innehåller stora ekologiska och kulturhistoriska värden och bör utvecklas som en del av områdets gröna struktur.

Naturstråken ska underhållas och utvecklas för att stärka kopplingarna mellan olika naturområden och stadsdelar.

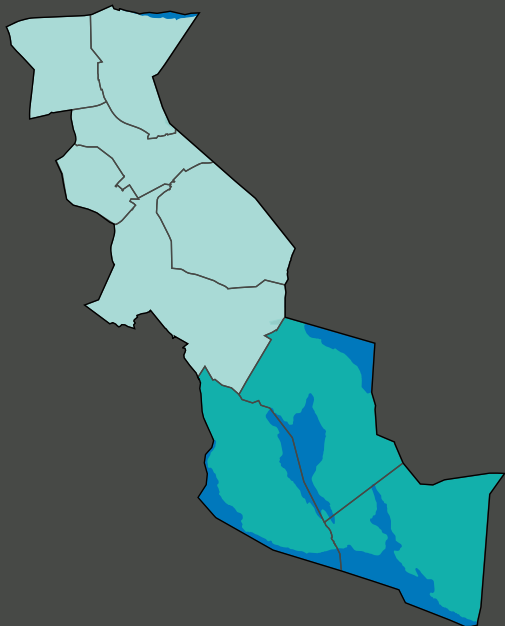

Grönskande kopplingar med gatuträd i villaområdet vid Skrivarvägen.

Grönskande kopplingar längs parkvägen vid Skarpnäcks sportfält.

Flaten-Orhem-Skrubba

Beskrivning

Dessa tre stadsdelar återfinns längst i söder i stadsdelsområdet och utgör ett viktigt friluftsområde. Här erbjuds förutom natursköna miljöer möjligheter till aktiviteter som exempelvis klättring och fiske. Samtliga stadsdelar har en mycket liten andel bofast befolkning.

Flaten domineras av Flatens naturreservat och här återfinns sjön Flaten med tillhörande Flatenbadet. Här finns olika naturtyper och området är betydelsefullt för den gröna infrastrukturen.

Även Orhem hör till Flatens naturreservat. Här finns flera koloniträdgårdar och naturstigar för besökare att följa.

Skrubba domineras av skog med höga naturvärden men här finns även ett industriområde och koloniområde. Delar av Skrubba ingår i Flatens naturreservat.

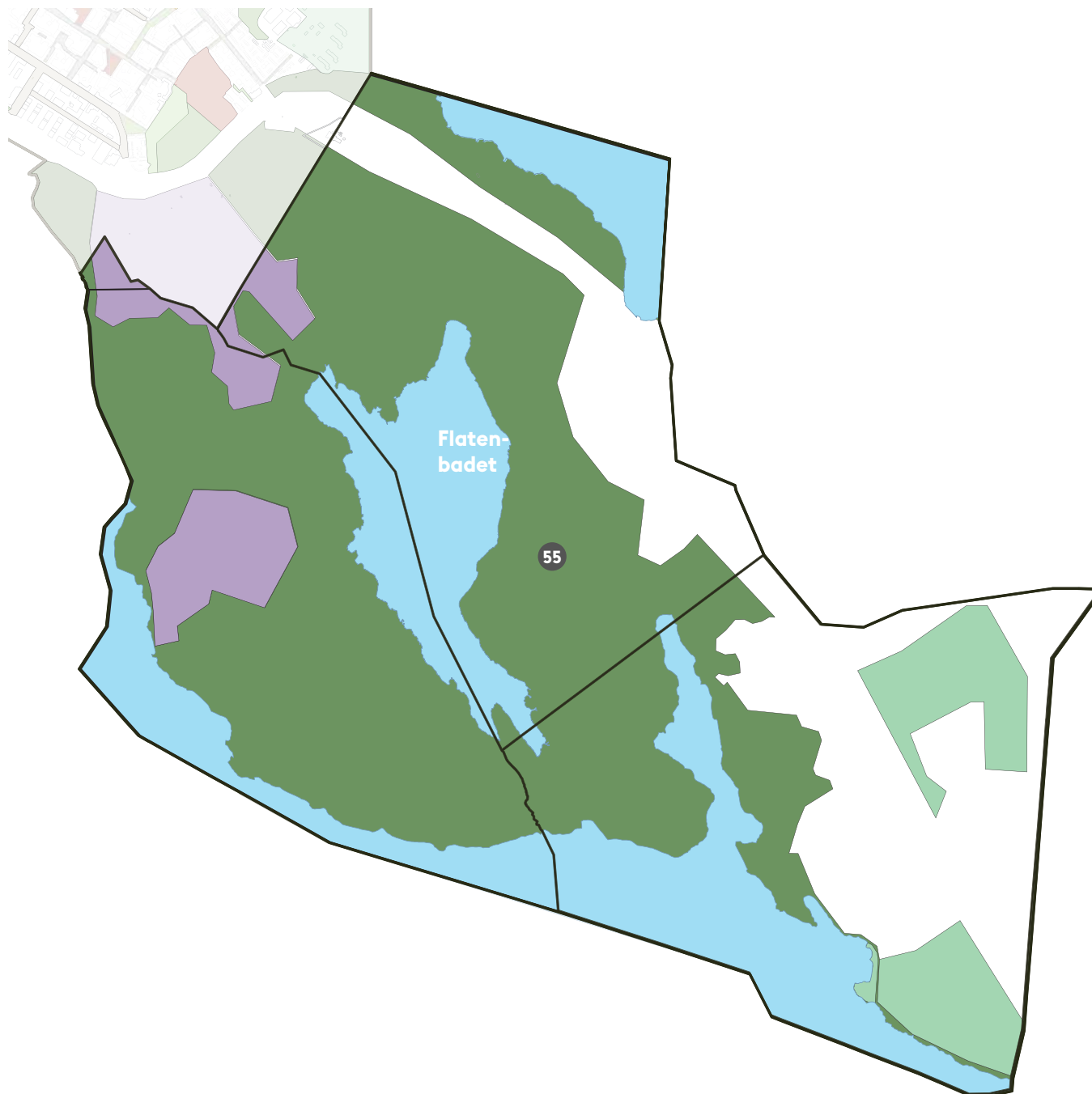
Platser

Större natur och friluftsområde

55. Flatens Naturreservat (Orhem/Flatenbadet/Skrubba naturbadplats)

Kolonområde

55. Flatens naturreservat (Orhem/Flatenbadet/Skrubba naturbadplats)

Beskrivning

Parktyp: Friluftsområde

Karaktär och storlek: Större natur- och friluftsområde, 751 ha.

Innehåll: Sjön Flaten är Stockholms renaste sjö och landskapet omkring ett av stadens största naturreservat. Området är en viktig del av Stockholms grönbå infrastruktur med kopplingar till både Tyresökilen och Hanvedenkilen. Flatens naturreservat är det största sammanhängande naturområdet inom Stockholms stads gränser. Syftet med reservatet är att främja det rörliga friluftslivet och att bevara flora och fauna.

Flatenområdet har stora rekreativa och ekologiska kvaliteter. Området är stort och variationsrikt vilket bidrar till att det redan idag används av medborgarna för en mångfald aktiviteter såsom promenader, utflykter, löpning, klättring, skolutflykter, bad och för att uppleva rofylldhet. Dess storlek och variation ger också förutsättningar för ett rikt växt- och djurliv.

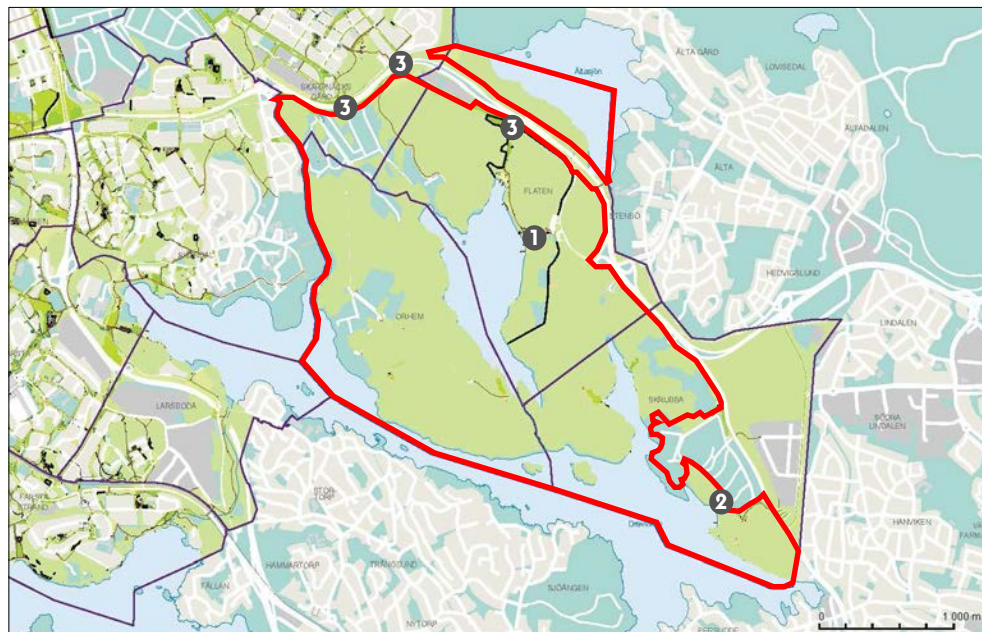
Förutom sjön Flaten som ligger mitt i området gränsar reservatet till Drevviken. Runt sjöarna höjer sig landskapet. På många platser ges vackra vyer över sjöarna och det kuperade landskapet runtomkring med äldre skog och moss- och lavklädda hållmarker.

Här finns vacker natur med trolsk skog och vilda klippor i ett gammalt kulturlandskap. Här finns ekar från medeltiden, flerhundraåriga tallar, gammal jordbruksmark som nu brukas som kolonilotter.

Promenadstigarna runt Flaten och Drevviken leder genom öppen kulturmark med örtrika lundmiljöer och ängar. Flatenområdet är en del av Södertörns herrgårdslandskap. Orhems gård, som var säteri på 1600-talet, är centralt belägen och ett flertal torp och hemman som Listudden och Skrubba finns fortfarande kvar. Vid Orhem och Ekudden finns ett öppet landskap med ängs- och beteshagar kantat av praktfulla jätteekar. Flera skyddsvärda insektsarter lever på de grova ekarna. På de äldre slåttermarkerna vid Orhem slåttas ängarna och här blommar åter solvända och jungfrulin. Hagar med betesdjur bidrar också till att det öppna landskapet kan bevaras. Den biologiska mångfalden är stor både för flora och fauna. Flera koloniområden anlades i mitten på 1900-talet på tidigare åkrar och ängar och bidrar

Förutom naturområden att ströva i finns bl.a. även flera badplatser anlagda i området.

1. Badplats Stora Flaten, 2. Skrubba Naturbadplats, 3. Entré till reservatet.

till både biologisk mångfald och blomsterprakt. På våren blommar rikligt med vit- och blåsippor.

Den varierade naturen inbjuder till rekreation, skönhetsupplevelser som ger glädje och möjlighet att uppleva rofylldhet. Detta blir allt viktigare för storstadsmänniskan. Området erbjuder klippor för klättring, vatten för snorkling, två populära strandbad, möjlighet till camping och mycket mer. För det rörliga friluftslivet finns rikligt med både markerade leder och upptrampade stigar. Det finns rastplatser och utsiktsplatser med vackra vy över sjöarna. Kalla vintrar plogas en bana runt på Flatensjön för skridskoåkning

På 1930-talet fram till 1970-talet kunde sommarlediga barn från staden och närbelägna kommuner åka ut till badanläggningen vid Flatensjön. Flatenbadet innehåller idag en stor sandstrand, flera bryggor, hopptorn och servering. Vid Flatenbadet finns även utegym, boulebanor och minigolf.

Skrubba strandbad ligger vid Drevviken. Vid badet finns en mindre sandstrand med grillplats och en nyanlagd brygga. Från klipporna kan man hoppa från en svikt ner i vattnet. Ned till badet leder en gångväg från en iordningställd parkeringsplats.

Flaten har studerats i ett pilotprojekt med syftet att hitta sätt för att tillgängliggöra stadens natur och kulturresevat för stockholmarna samt arbeta med hur rekreativa och ekologiska värden kan utvecklas och stärkas i reservaten.

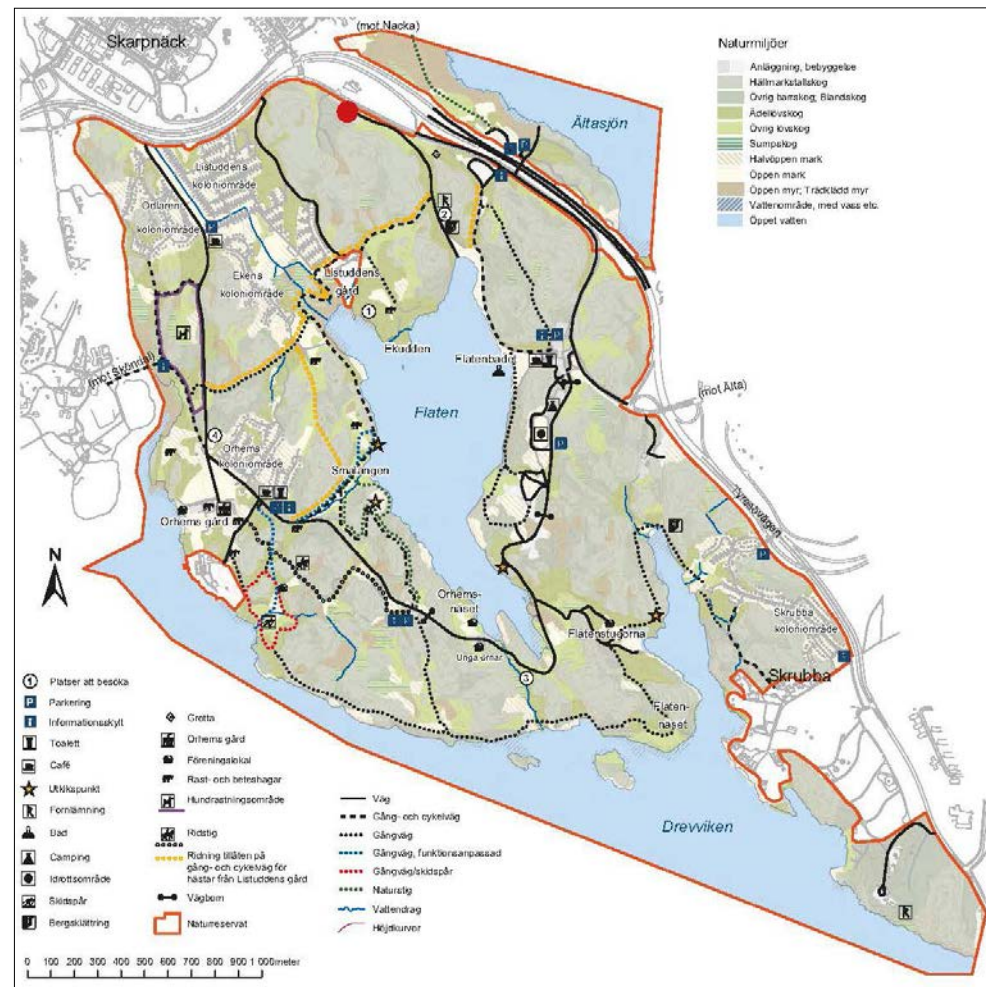
Skolor besöker området och en pedagogisk verksamhet har startats upp vid Flatenbadet. En del av promenadstigen från Orhem till Orhemsnäset, samt vid badet, är utformad som en naturstig.

Värden

Upplevelse: Grön oas, Naturlek, Vild natur, Picknick, Promenader, Ro, Skogskänsla, Bad, Utsikt.

Ekologiska: Hela området ingår i habitatnätverk för barrskogsfåglar och i den gröna infrastrukturen. Merparten av området ingår i habitatnätverk för eklevande insekter och groddjur. Här finns flera jätteeckor med värdeklass 1-3 och flera områden är utpekade som värdeklass 1-3 i ekdatabasen 2006. Stora områden är också utpekade som kärnområden i ekdatabasen 2006.

Kulturresevat: I området finns en mängd olika fornlämningar:

Fornlämningar i Flatenområdet:

Övrig kulturresevat lämning (RAÄ Brännkyrka 90:1), lägenhetsbebyggelse (RAÄ Stockholm 624), Stensättning (RAÄ Brännkyrka 169:1), Stensättning (RAÄ Brännkyrka 95:1 till 3), Husgrund - historisk tid (RAÄ Brännkyrka 94:1), Bytomt/gårdstomt (RAÄ Brännkyrka 172:1), Plats med tradition (RAÄ Stockholm 278), Fornborg (RAÄ Brännkyrka 92:1), Labyrint (RAÄ Brännkyrka 91:1), Fyndplats (RAÄ Brännkyrka 175:1), Fornlämningsliknande lämning (RAÄ Brännkyrka 97:1), Husgrund - historisk tid (RAÄ Brännkyrka 96:1), Boplats (RAÄ Brännkyrka 262:1), Boplats (RAÄ Brännkyrka 262:2, Borttagen), Boplats (RAÄ Brännkyrka 250:1), Boplatsområde (RAÄ Brännkyrka 249:1), Fornlämningsliknande lämning (RAÄ Brännkyrka 241:3), Stensättning (RAÄ Brännkyrka 241:2), Boplats (RAÄ Brännkyrka 241:1), Gränsmärke (RAÄ Brännkyrka 115:1).

Analys

Flaten har slumrande värden som kan förvandlas till en mycket större tillgång för staden än vad de är idag. I Flaten finns en unik möjlighet att lyfta fram värden och lära om hur ett stadsnära grönområde kan förvaltas och integreras på ett klokt sätt i stadens utveckling.

Både gammal och ung använder naturområdet och det finns upplevelser och utmaningar för alla. Det finns ett stort utbud av aktiviteter för det rörliga friluftslivet från rofylldhet till avancerad klättring. Längs promenadslingorna runt sjön finns många fina bad- och utsiktsplatser. För motionärer finns promenadstigar och utegym. Området innehåller en mängd olika karaktärer, från hagmark till kuperad vildmark. Det finns dock en brist på kunskap hos en stor del av befolkningen om vilka värden som finns och vad som går att uppleva i närliggande naturreservat.

Flatenområdet skärmas av från Skarpnäck av Tyresövägen. Broar och övergångar som leder mot reservatet kan upplevas som otydliga för besökare.

Det finns många entréplatser i området men dessa är inte tillgängliga eller tydliga. Anläggningen vid Flatenbadet har nyligen rustats upp, även andra mindre entréplatser behöver ses över så att skyltning, parkering och sittplatser är omhändertagna.

Det saknas ett basutbud av service året runt till exempel toalett och rastlokal. För till exempel barngrupper är detta en begränsande faktor under de kalla årstiderna.

Det finns höga biologiska värden som bidrar till stadens biologiska mångfald och utgör grunden för ekosystemtjänster inom samhället. Det finns en mångfald naturmiljöer som kan stärkas; ekmiljöer, gräsmarker, groddjurslokaler.

Gammelskogens hållmarksområden är känslig för hårt slitage. Det äldre öppna kulturlandskapet med välväxta ekar och ängar kräver mycket skötsel för att bevaras öppet. I vissa partier har slyvegetationen börjat växa upp. Det saknas kontinuitet i skötselförvaltningen.

Viktigt att se till så drift och underhåll genomförs enligt gällande skötselplan.

Trygghet: Området är stort och innehåller både platser som är lätt- och svåröverskådliga.

Tillgänglighet: Lättillgängliga stigar finns på vissa ställen anlagda för personer med funktionsnedsättning. Badplatsen i Flaten är tillgänglighetsanpassad. Det finns många mindre stigar i naturmarken som är små, ojämna och har branta lutningar.

Här kan man uppleva vild natur och naturreservatet har höga naturvärden.

Karaktärerna i detta stora område varierar, liksom tillgängligheten. Gångvägar kan bestå av mindre stigar eller trappor, men även tillgängliga gångar finns anlagda vid vissa platser.

Mål

Syftet med naturreservatet är att för framtiden bevara Flatenområdet för friluftsliv, närrekreation och undervisning, samtidigt som områdets betydelse för växt- och djurlivet i Stockholm och i regionen säkerställs på lång sikt. Syftet ska tryggas genom att: Allmänhetens friluftsliv, rekreation och fritidsaktiviteter främjas. Området sköts för att gynna dess natur- och kulturvärden. Den biologiska mångfalden bevaras och utvecklas. Markanvändning och verksamheter får en lämplig utformning och avgränsning. Information om områdets värden förmedlas till allmänheten.

Strategi

Öka medvetenheten om de kvaliteter som finns i området. Förtydliga hur invånare i närliggande bostadsområden lätt kan ta sig ut i naturreservatet. Förbättra möjligheter att röra sig genom naturreservatet, koppla ihop olika bostadsområden med parkvägar genom naturreservatet.

Utveckla entréer och nya målpunkter, motionsspår och pedagogiska inslag i området. Ekudden och orhemsområdet har stor potential för fler besökare. Entréområden som föreslås utvecklas är entrén från Skarpnäck till Flatenbadet, entrén från Nackareservatet och Älta, en ny entré samt entréplats från Farsta samt från befintlig och ny bebyggelse vid Sköndal.

Utveckla ett enhetligt skylt- och vägvisningssystem. Märk ut leder för gående, cyklister, skridskoåkare och kanotister.

Viktigt att se till så drift och underhåll genomförs enligt gällande skötselplan för naturreservatet. Skötsel med fortsatt restaurering av de äldre kulturlandskapet och friställning av ekar samt kontinuerlig hävd med slåtter av ängar bör ske.

För att minska skada på känslig hållmark föreslås förstärkning med slitagetåliga stigar i hållmarkspartier.

Den biologiska mångfalden i vattenmiljöer bör utvecklas. Flera livsmiljöer som gynnar reproduktion och övervintring samt stärka naturliga spridningsvägar för större vattensalamander och andra groddjur bör utvecklas.

Fortsätta arbetet med att tillgängliggöra Flatens naturreservat för alla målgrupper. Gör en tillgänglighetsanalys. Målpunkter med pedagogiska inslag kan utvecklas.

Flatens K-märkta badanläggning i klassisk funkisstil.

På Flatenbadet finns en tillgänglighetsanpassad brygga.

Digitala källor

Fornsök [Elektronisk resurs]. (red.) (2002). Visby: Riksantikvarieämbetet.

Grönare Stockholm- Riktlinjer för planering, genomförande och förvaltning av stadens parker och naturområden (2018). Tillgänglig: <https://vaxer.stockholm/globalassets/tema/utemiljo/gronare-stockholm-faktasida/trk277-gronare-stockholm-a4.pdf> (Hämtad: 2018-06-12)

Miljöförvaltningens kartdatabas, DpMap [Elektronisk resurs]. (red.) (2016). Stockholm: Stockholms stad

Nationella generationsmål och miljö kvalitetsmål (red.) (2016). Tillgänglig: <http://www.miljomal.se/> (Hämtad: 2016-03-07)

Parkdatabasen, DpMap [Elektronisk resurs]. (red.) (2016). Stockholm: Stockholms stad

Schönning, Klas och Monastra, Nino (1996). Skarpnäck. Stockholms hem: Stockholm Hämtad via stockholmskallan.stockholm.se

Schönning, Klas och Monastra, Nino (1997). Bagarmossen. Stockholms hem: Stockholm Hämtad via stockholmskallan.stockholm.se

Sociotopkartan, DpMap [Elektronisk resurs]. (red.) (2009). Stockholm: Stockholms stad

Stadsmuseets kulturhistoriska klassificering av byggnader, DpMap [Elektronisk resurs]. (red.) (2016). Stockholm: Stockholms stad

Stockholms stad (2018) Enkät: Tyck till om våra parker och grönområden 2018. Från Inger Bogne Skarpnäcks Stadsdelsförvaltning. (2018-10-10)

Stockholms stad (2020) Folkmängd 2019-12-31 Per SDO och Stadsdel i åldersgrupper. Från Emma Sundström TK. (2020-04-01)

Stockholm stad (2019) Guide till Tystnad. Tillgänglig: <https://parker.stockholm/guide-till-tystnaden/> (2018-07-06)

Stockholm stad (2018) Naturreservat Flaten. Tillgänglig: <https://parker.stockholm/naturreservat/flaten/> (Hämtad 2018-07-06)

Stockholm stad (2018) Naturreservat Nackareservatet. Tillgänglig: <https://parker.stockholm/naturreservat/nackareservatet/> (Hämtad 2018-07-06)

Stockholms stad (u.å.) Hitta och jämför koloniträdgårdar och odlingslotter. (Sök- Områden: Skarpnäck). Tillgänglig: <http://www.stockholm.se/-/Jamfor/?enhetstyp=466546ad0a604e3aba512559d9c79950&ingaomraden=False&omraden=Skarpnack&val=&ingetval=1¢erposition=6574594,1631832&zoom=4&kolumn=0&karta=#enhetstyp=466546ad0a604e3aba512559d9c79950&ingaomraden=False&omraden=Skarpnack&val=&ingetval=1¢erposition=6572792%2C1633226&zoom=4&kolumn=0&karta=> (Hämtad: 2019-02-13)

Stockholms stad (2016) Program för Bagarmossen och Skarpnäck. Godkänd handling 2016-10-27 Dnr: 2014-12380. Tillgänglig: http://insynsbk.stockholm.se/templates/main/pages/xGetDocument.aspx?FileId=6706776&FileName=6706776_2_6.PDF&DataSource=2&JournalNumber=2014-12380 (Hämtad 2019-01-29)

Stockholms stad (2017) Program Hammarbyhöjden och Björkhagen. Godkänd handling 2017-07-06 Dnr: 2012-10147. Tillgänglig: <https://etjanster.stockholm.se/Byggochplantjansten/pagaende-planarbete/planarende/2012-10147/process#F%3c3%b6rstudie%2fMarkanvisning> (Hämtad 2018-05-22)

Stockholm stad (2019) Stärkt grön infrastruktur i mellersta söderort. Dnr: 2018-013086. Tillgänglig: <https://insynsverige.se/stockholm-miljo/dagordning?date=2019-05-21> (Hämtad: 2020-10-22)

Översiktsplan för Stockholm (2018). Tillgänglig: <https://vaxer.stockholm/tema/oversiktsplan-for-stockholm/> (Hämtad: 2018-10-02) Stockholm: Stockholms stad

Tryckta källor

Ahlborn, Kenneth & Arnell, Håkan (2008). *Längs linje 17: Björkhagen, Hammarbyhöjden, Kärrtorp : en bildsamling 1936-1985*. Älvsjö: Höghus

Andersson, Gunnar & Haste, Hans (red.) (1984). *Staden vi byggde: Svenska bostäder under 40 år*. Stockholm: Svenska bostäder

Andersson, Magnus (1997). *Stockholms årsringar: en inblick i stadens framväxt*. Stockholm: Stockholmia

Andersson, Thorbjörn (2000). *Utanför staden: parker i Stockholms förorter*. Stockholmia förlag

Barnkonventionen (1989). New York: Generalförsamlingen, FN- förbundet.

Den gröna promenadstaden: en strategi för utveckling av Stockholms parker och natur: tillägg till Stockholms översiktsplan Promenadstaden: utställningsförslag maj 2013. (2013). Stockholm: Stadsbyggnadskontoret

Edlund, Bengt (2018). *Vårt gröna Stockholm: parker, parklekar, promenader och konst*. [Stockholm]: Stockholmia förlag

Johansson, Ingemar (1991). *Stor-Stockholms bebyggelsehistoria: markpolitik, planering och byggande under sju sekel*. 2. uppl. Stockholm: Gidlund i samarbete med Byggforskningsrådet

Pålsson, Ann (red.) (2017). *Parkstaden: Stockholms landskap och stadens rum*. Första upplagan [Lund]: Historiska media

Reinius, Gunnar & Ekelöf, Gunnar (1963). *Livet i ett svunnet Stockholm*. Stockholm: Bonnier

Rydberg, Olle (1977). *Söder om Söder: från Brännkyrka till Botkyrka*. Stockholm: Natur och kultur

Skarpnäcks Stadsdelsförvaltning (2007). *Skötselbeskrivning - Park*. Stockholm: Skarpnäcks Stadsdelsförvaltning

Stockholms miljöprogram 2012-2015 (2012). Stockholm: Stockholms stad

Stockholms parkprogram: handlingsprogrammet 2005-2009 för utveckling och skötsel av Stockholms parker och natur: godkänt av Kommunfullmäktige 2006-01-23 (2006). Stockholm: Markkontoret, Stockholms stad

Sweco (2017). *Trygghet i Skarpnäck 2017*. Stockholm: Socialförvaltningen

Söderström, Göran & Bernhardsson, Siv (red.) (2003). *Stockholm utanför tullarna: nittiosju stadsdelar i ytterstaden*. Stockholm: Stockholmia

Topia Landskapsarkitekter (2007). *Parkplan Skarpnäck*. Stockholm: stadsdelsförvaltning och Exploateringskontoret, Stockholms stad

Topia Landskapsarkitekter (2007). *Program för utveckling av gångstråk i Skarpnäck*. Stockholm: stadsdelsförvaltning och Exploateringskontoret, Stockholms stad

Foton, kartor och illustrationer

Fotografier tagna av Tyréns där inget annat är angivet.

Lantmäteriet [Elektronisk resurs]. Lantmäteriets historiska kartarkiv.

Riksantikvarieämbetet (2019). Fornsök. Tillgänglig: <http://www.fmis.raa.se/cocoon/fornsok/search.html> (Hämtad: 2019-01-29)

